CRIMINALIVM IVRIVM CIVITATIS GENVENSIS LIBRI DVO.

Excudebantur GENVAE cura: & diligentia Antonij Beloni DVCALIS Typographi: Anno à Chriſto nato Septimo & Quinquageſimo ſupra Seſquimileſimum Menſe Septembri.

PRIVILEGII SVMMA.

SENATVS GENVENSIS PRIVILEGIO VETITVM EST NEQVIS PRAETER ANTONIVM BELLONVM HOC OPVS IVRIVM CRIMINALIVM GENVAE EXCVDAT NE'VE ALIBI EXCVSSVM VENDAT IN DITIONE GENVENSI PVBLICATIONIS LIBRORVM OMNIVM DECEM'QVE SCVTORVM AVRI ILLI QVI ADVERSVS HORVM QVIDPIAM FECERIT MVLTA INDICTA.

VBERTVS.

LIBRI PRIMI
DE MODO PROCEDENDI.

DE Iuriſdictione: & arbitrio Prætoris: ac Iudicum in criminalibus. Cap. 1. fo. 1
De denunciationibus à Rectoribus villarum & locorum faciendis. Cap. 2. fo. 2
De notificationibus à Chirurgis faciendis. Cap. 3. fo. 2
De viſitationibus faciendis. Cap. 4. fo. 2
Intra quæ tempora accuſationes: denunciationes: & inquiſitiones poſſunt inſtitui. Cap. 5. fo. 4
De malefactoribus perſequendis. Cap. 6. fo. 4
De officio ſcribæ ad maleficia. Cap. 7. fo. 5
De Inquiſitionibus formandis. Cap. 8. fo. 6
Quòd denuncians: vel accuſans caueat Cap. 9. fo. 6
De modo procedendi contra accuſatos: vel inquiſitos contumaces. Cap. 10. fo. 7
De modo procedendi contra non contumaces. Cap. 11. fo. 8
De Procuratoribus conſtituendis. Cap. 12. fo. 11
De minoribus: & quomodo contra eos procedendum ſit: déque eorum pœnis Cap. 13. fo. 12
Quomodo procedendum ſit vbi allegaretur abſentia accuſati: vel inquiſiti. Cap. 14. fo. 12
De Quæſtionibus Cap. 15. fo. 13
De Teſtibus cogendis Cap. 16. fo. 14
De Actorum publicatione Cap. 17. fo. 15
De Proceſsibus formandis: & ſententijs ferendis. Cap. 18. fo. 15
Intra quę tēpora cauſę criminales debeāt terminari. Cap. 19. fo. 16
De mulctis inferendis ijs: qui magiſtratibus non paruerint. Cap. 20. fo. 18
Quòd non poſsit renuntiari iuri abolitionis Cap. 21. fo. 19
De arbitrio Prætoris contra exteros: & diſcolos. Cap. 22. fo. 19
Quòd Prætor: & maleficiorum Iudex in poſtremis diebus quindecim eorum officij neminem poſsint abſoluere: vel condemnare. Cap. 23. fo. 19
Cuius quantitatis cautio peti poſsit. Cap. 24. fo. 20
Quòd propter condemnationes locorum non grauentur habitantes in vrbe. Cap. 25. fo. 20

INDEX TITVLORVM CRIMINALIVM.

Quod Pretor: et Iudex: aut officialis neminem in carceribus detentum liberet niſi cauſa cognita. Cap. 26. fo. 20
De cuſtodia carcerum. Cap. 27. fo. 20
Quod cuſtodes carcerum ex cauſa cuſtodiæ nihil amplius accipiant: quàm per ſtatuta conſtituatur. Cap. 28. fo. 21
Quod cuſtos carcerum nihil eorum palam faciat: quę in eis à Prætore & Iudice fiunt. Cap. 29. fo. 22
Quod propter omiſſas ſolennitates cauſæ criminales irritæ non reddantur. Cap. 30. fo. 22
De appellationibus cauſarum criminalium non admittendis: niſi modo infraſcripto. Cap. 31. fo. 22

LIBRI SECVNDI DE POENIS.

De Blaſphemis. Cap. 1. fo. 23
De præter naturam laſciuientibus. Cap. 2. fo. 25
De adulteris & ſtupratoribus Cap. 3. fo. 25
De Raptoribus Cap. 4. fo. 26
Quod mulier malæ famæ: nec leno habitent vbi degunt homines honeſtæ conditionis. Cap. 5. fo. 28
Quod nemo lenocinium: vel meretricium exerceat in vrbe Genua. Cap. 6. fo. 28
De contrahentibus clandeſtina matrimonia. Cap. 7. fo. 28
De Homicidio Cap. 8. fo. 30
De Genuenſibus: vel diſtrictualibus extra vrbem Genuam: et diſtrictum homicidium committentibus. Cap. 9. fo. 31
De veneficis Cap. 10. fo. 32
De Aſſaſsinis Cap. 11. fo. 32
De percutientibus Cap. 12. fo. 34
Quod percutientes: & vulnerantes in carceribus detineantur Cap. 13. fo. 37
De electione phyſicorum: & chirurgicorum Cap. 14. fo. 38
De percutiente aduerſarium ſuum Cap. 15. fo. 38
De percutiente nuncium in citatione reali: aut vrbali: vel iniuria adficiente Cap. 16. fo. 38
De impenſis vulnerato à vulnerante reficiendis Cap. 17. fo. 39
De conuicium faciente Cap. 18. fo. 39
De extero qui ciui Genuenſi: vel diſtrictuali extra vrbem

bem Genuam: & diſtrictum vim intulerit Cap. 19. fo. 41
De Furibus Cap. 20. fo. 41
De committentibus furtum in ſeruo: vel ſerua. Cap. 21. fo. 43
De inducentibus ad fugam alienũ ſeruũ vel ſeruam. Cap. 22. fo. 44
De ſeruorum exceſsibus compeſcendis Cap. 23. fo. 44
De Rapinis Cap. 24. fo. 45
De Sacrilegis Cap. 25. fo. 46
Quòd incolæ locorum Genuenſis ditionis teneantur ad damna illata in ſuis territorijs. Cap. 26. fo. 46
Quòd nemo piraticam exerceat: nec furetur in littore maris Cap. 27. fo. 47
De recipientibus piratas: vel prædones. Cap. 28. fo. 47
De præſtantibus fidem publicam prædonibus. Cap. 29. fo. 48
De ijs: qui de ære: vel re aliena aliter diſponunt: quàm dominus ſtatuit: vulgariter barattariam committentibus appellatis. Cap. 30. fo. 49
De Monetis Cap. 31. fo. 49
De conficiente falſum inſtrumentum: vel acta Cap. 32. fo. 51
De producente falſum inſtrumentum: vel acta. Cap. 33. fo. 51
De conficiẽte: et producente falſam ſcripturã priuatã. Cap. 34. fo. 52
De perhibente falſum teſtimonium Cap. 35. fo. 52
De illo: qui mutato nomine: falſum inſtrumentum condere fecerit. Cap. 36. fo. 53
De falſificante ſigillum: vel literas Principis Cap. 37. fo. 53
De Nuncio falſam relationem faciente Cap. 38. fo. 53
De Notario periuro Cap. 39. fo. 54
De iurantibus ſcripturas factas: ſeu ſcriptas: à ſe factas: vel ſubſcriptas non fuiſſe Cap. 40. fo. 54
De conſulente produci falſum inſtrumentum: vel publicas ſcripturas Cap. 41. fo. 54
De incendiarijs Cap. 42. fo. 55
De accuſantibus: vel denunciantibus dolo: vel per calumniam Cap. 43. fo. 56
De conuenticulis: & coniurationibus non ineundis Cap. 44. fo. 56
De Notario celante ſcripturas Cap. 45. fo. 57
De Notarijs non indicantibus legata: inſtitutiones: & ſubſtitutiones factas pijs locis Cap. 46. fo. 57
De inſtrumentis: & ſcripturis non vendendis: nec emendis. Cap. 47. fo. 58

INDEX TITVLORVM CRIMINALIVM.

De bonis delinquentiũ apud ſequeſtrũ collocandis. Cap. 48. fo. 58
De pœnis quæ imponi:et exigi poſſunt ſine proceſſu. Cap. 49. fo. 58
De prohibente fieri executiones ab executoribus publicis. Cap. 50. fo. 59
De fractoribus carcerum. Cap. 51. fo. 59
De detentis in carcere:qui cuſtodẽ carceris læſerint. Cap. 52. fo. 60
De rumpente pacem: vel inducias Cap. 53. fo. 60
Si vnus ex pluribus obligatis pacem ruperit. Cap. 54. fo. 61
De duellis Cap. 55. fo. 62
De clàm: dolóve intrante alienam domum: vel apothecam Cap. 56. fo. 63
De intrante domum alienam per vim fracto oſtio: muro; vel feneſtra Cap. 57. fo. 64
De proijcientibus lapides in domum alterius. Cap. 58. fo. 64
De facientibus carceres priuatos Cap. 59. fo. 65
Quòd non reſtituatur: qui deliquit: niſi iudicatum præſtiterit. Cap. 60. fo. 65
De ſolicitantibus milites ſtipendijs Illuſtriſsimæ Dominationis militantes Cap. 61. fo. 65
Quòd qui mandat maleficium committi:ea pœna plectatur: qua is: qui commiſit Cap. 62. fo. 66
De amplexantibus: & oſculantibus mulieres præter earum voluntatem Cap. 63. fo. 67
De Nutricibus Cap. 64. fo. 67
De grauidantibus ſeruas: ſeu ſclauas alienas Cap. 65. fo. 69
Ne famulus in domo ſui domini fœminam ad eam carnaliter cognoſcendam conducat: néve manentem in ea cognoſcat Cap. 66. fo. 69
Ne quis mulieres in carceribus detentas carnali copula cognoſcat Cap. 67. fo. 70
Quòd mulier non cogatur in palatium ire ad dicendum teſtimonium Cap. 68. fo. 70
Quòd de bonis damnatorum id tantùm ad fiſcum pertineat;quod æri ſupereſt alieno Cap. 69. fo. 71
De crimine læſæ Maieſtatis. Cap. 70. fo. 71
De Rebellibus: & exulibus edicto publicatis non recipiendis. Cap. 71. fo. 75
De exulibus ob æs alienum non reſtituendis. Cap. 72. fo. 77
De exulibus impunè lædendis: & occidendis. Cap. 73. fo. 77

De pre-

De præmio occidentis rebellem; vel capite damnatum: & exulem capientis Cap. 74. fo. 78
Tradat curiæ qui exulem ceperit Cap. 75. fo. 79
De iure non reddendo foro iudicatis: ſeu foreſtatis. Cap. 76. fo. 79
De exulibus: vel foreſtatis ob delictum citra mortem: niſi modo infraſcripto reſtituendis Cap. 77. fo. 79
De executione ſententiæ: vel edicti contra exules Cap. 78. fo. 81
De exule edictum non ſeruante Cap. 79. fo. 81
Quomodo procedendũ ſit contra ciuẽ: vel diſtrictualẽ exules publicatos in ſuis caſtris: vel pagis recipiẽtẽ. Cap. 80. fo. 81
Quòd nullus accedat ad loca rebellium Cap. 81. fo. 82
Quòd nullus ob delictum: vel ob æs alienũ exul factus: ſeu foreſtatus ad officium: vel dignitatem promoueatur: nec ad arcis: vel caſtri cuſtodiam admittatur: aut ad ſtipendia Reipublicæ recipiatur. Cap. 82. fo. 82
De milite: vel agente pro Republica qui profugerit accepto ſtipendio. Cap. 83. fo. 82
De pago: arcéve: aut caſtro intra coruum: & Monacum non emendo. Cap. 84. fo. 83
De Aduocatis: et cauſidicis paciſcẽtibus de quota litis. Cap. 85. fo. 83
Quòd pœna duntaxat ex forma ſtatutorum conſtituta irrogetur delinquenti. Cap. 86. fo. 84
De occupantibus: vel prohibentibus viam publicam. Cap. 87. fo. 84
De proijcientibus immundicias ante oſtium domus cuiuſpiam: & de acclamantibus verbis iniurioſis. Cap. 88. fo. 84
De Hereticis perſequendis. Cap. 89. fo. 85
De trãſcẽdẽtibus mœnia: vel ad ea propè accedẽtibus. Cap. 90. fo. 86
De condemnationum exactione. Cap. 91. fo. 86
Nec cõmendẽtur cauſæ: nec cõmendantes audiãtur. Cap. 92. fo. 87
De contrahentibus matrimonium cum ſeruis inſcio: vel inuito domino: vel domina. Cap. 93. fo. 87
De ſupponentibus partum. Cap. 94. fo. 88
De præuaricatoribus. Cap. 95. fo. 88
De ciuibus Genuẽſibus: & ſubditis Genuenſi dominio extra Genuã: & dominiũ Genuenſe delinquẽtibus. Cap. 96. fo. 88
De Iuſdicentibus: qui perperam iudicauerint. Cap. 97. fo. 89
De viro: vxore ſuperſtite: aliam ſuperinducente: et de muliere: viuo marito: alteri nubente. Cap. 98. fo. 90

FINIS.

Ad Lectorem.

PErſarum Regis non plureis arcula gemmas
Cluſit: quàm varias hoc breue cludit opus.
Lex datur hoc cunctis: ſua quenque et facta ſequuntur:
Dantur Iura bonis: & ſua iura malis.
Principibus fortuna ſolet concedere Regna:
Sed non: qua fuerint lege regenda: docet.
Supra fortunam eſt ſanctiſsima pagina legum:
Quæ bene regnandi pandit ad aſtra viam.
Hoc opus ergo omnes diſcant Iuuenesq́ue: Senesq́ue:
Quiq́ue domi cupiunt viuere: quiq́ue foris.
Diſcant: nam frugi eſt: & diuite maxima culmo
Cuiuſque implebit horrea culta ſeges.

Aliud

Cedite furta: doli: cædes: incendia: rixæ:
Pœna manet: nulli ſpes ſit in ære ſuo.

Ad librum: vt exeat.

EXI iam liber: ocyus recede:
Terris iura daturus: Oppidisq́ue:
A Macra ad Monichum: iugumq́ue: & vltra:
Clara quæ Vrbs Ligurum regit potenti
Sceptro: ac Iudicijs: pijsq́ue iuſsis.
Prodi audentius omnibus libellis:
Quos olim ediderit ſagax Senatus:
Eius auſpicijs: ope: & fauore:
Soſpite Imperio ipſe & vſque ſoſpes:
Terris iura daturus: Oppidisq́ue.

ILLVSTRISSIMO DVCI MAGNIFICISQVE GVBERNATORIB. AC PROCVRATORIB. NICOLAVS IAC. F. GENTILIS SENAREGA IVRE CONSVLTVS. STEPHANVS ANG. F. CATTANVS. PETRVS IOANNES BARPT. F. CIBO CLAVICA.

IVRIS prudentiam Illuſtriſsime Princeps: Patresq́ue Clariſsimi diuinarum: humanarumq́ue rerum omnium cùm præſtantiſsimam: tùm inter cæteras arteis: quas mortalium genus hactenus coluit: antiquiſsimam eſſe; ſapientes tradiderunt. Et quidem: ſi antiquitas quæritur: hæc vetuſtate cæteras adeò antecellit: vt néqua prorſus occurrat antiquior. Hæc enim eſt illa: quæ in ipſo rerum primordio priuſquàm de cæteris artibus: & diſciplinis ne cogitatio quidem inter homines eſſet: illos adhuc rudeis; palantes: paſsimq́ue in agris diſperſos: ac in tectis ſylueſtribus abditos ratione quadam in vnum locum compulit: & congregauit. Hæc item illa; quæ in vnamquanque rem vtilem: & honeſtam eos inducens: primò propter inſolentiam reclamantes: deindè propter rationem: & orationem ſtudioſius audientes: ex immanibus mites reddidit: & manſuetos. Rurſus illa: quæ vrbibus conſtitutis: vbi fidem colere: ac inſtitutum retinere homines didiciſſent: & alijs parere ſua ſponte conſueuiſſent: tranquillitate dein ocióque ciuili per leges alias pulchrè conſtitutis: firmatisq́uè: tum demum ad artium: cæterarumq́ue rerum pulcherrimarum inquiſitionem accingi docuit. Sin præſtantia attenditur: nonne hæc vniuerſas parteis Philoſophiæ: ſingulas quaſquè de more apum obeundo: quæ ex omni florum genere ſuauiſsimos decerpunt: ita perſtringit: vt ne vllam quidem: quam non attigerit: præteriſſe videatur? Cùm igitur Philoſophia animæ ſit conſummatio; animæ autem duplex vis habeatur: appetendi vna: altera cognoſcendi: planè quemadmodum eius: quæ in ſola rerum contemplatione & æſtimatione verſatur: finis eſt veritas: ita quoquè alterius appetitum perficientis finis eſt virtus: quæ intellectu ſordibus defæcato circa negocia: & actiones tota conſtituitur. E`quo genere ciui-

lem diſciplinam primam eſſe: præter rationem autoritas quoquè liquidò confirmat: quando Ariſtoteles æthicen ſolam: tanquam vniuerſalem totius huiuſce generis præceptorum diſputationem: pro more Peripateticæ doctrinæ primo loco ſtatuens: reliquis partibus omnibus politicen antepoſuit. Sed quid multa? quaſi verò nunc id agamus: vt tantùm portio: & non potius totius moralis Philoſophiæ perfectio & conſummatio ciuilis prudentia ſit. Quæ enim: hac exploſa: eſſe poteſt vlla ex parte rectè ſtabilita Oeconomiæ ratio? Nam cùm rei familiaris (vt rectè idem Ariſtoteles tradit) partes primæ ſint homo: & poſſeſsio: quorum alterum ad victum pertinet: alterum ad liberos: nonne ijs legibus: quibus de nuptijs & ſucceſsionibus tractatur: ita ordine & ratione hæc affatim ſunt conſtituta: vt vel partem non exiguam occupent iuris ciuilis? Ad componendos quoquè animi mores: qui vnus totius moralis Philoſophiæ finis eſt præcipuus: non parùm præſtat legum autoritas. Nam cùm Philoſophia ſolis exemplis: & admiratione pulchri: quæ neque omnes audiunt: nec: ſi audiant: ijs capiuntur: mortaleis ad virtutem alliciat: hæc bonis præmia tribuens: malis item pœnas ſtatuens: bonos confirmat: malos verò coërcens: ne bonorum ſtudia: & ſocietatem ſua queant improbitate turbare: ad reſipiſcendum inuitat. Accedunt in præcipiendo elegantes formulæ: ac regulæ maxime illuſtres: vnicuique generi plurimum accommodatæ. Et primum quidem ad Iuſtitiam adipiſcendam magnum habet momentum: dum ſublato more hominum barbarico: & planè ferino: per quem potentiſsimus quiſquè quàmplurimum poteſt: ſibi inuicem cedere homines: & ſuum amare quemquè ordinem: æqualitatemque ſeruare planè geometricam docet: abſterrens nos ab auaritia: turpique poſſidendi libidine: quando non ſolùm alienis abſtinendum: ſed & noſtris rectè: ac liberaliter vtendum iubet. Proficit hæc item admodum ad temperantiam: & continentiam: docemur enim ea: voluptatum genera varia: quæ vel maximè mortales appetunt: vitare: libidines domitas habere: cupiditatem coercêre: & conſilio regere: quò fida ſocietate ſocijs iuncti: quæ copijs: ac opibus ferre vix poſſumus: ea: manſuetudine: & continentia noſtra: ſociorum fidelitate tueamur. Exſuſcitat etiam ad fortitudinem animos: & maiores aduerſus metum mortis facit: ijs præſertim: qui ciuilem ſocietatem non in hominum numero: ſed in animorum coniunctione nouerint conſiſtere: & ex multis vnum veluti corpus effici: tandiu ſuperfuturum: quàm nexus ille animorum durauerit: ac ſocietas: & is: qui

eam

eam ſeruarit: ſe ipſum quoquè (quando illius corporis pars ſit vnuſquiſque) ſeruaſſe exiſtimauerit. Sic enim fiet: néquis huius amans dubitet mortem prius oppetere: quàm perpeti quidpiam calamitatis illi contingere. Prudentiam verò ita compleĉtitur: vt: vel ſola: eam perficiat. Siquidem ad eas res hæc facultas tota verſatur: quæ ſub noſtram conſultationem cadunt: quales in aĉtionibus conſiſtunt: cuiuſmodi ſunt negocia: cæteráquè id genus: quorum perfeĉtio: & conſummatio profeĉtò ciuilis negociatio eſt. Et quod vel maximè omnium cenſetur optimum: id genus eſt vtilitatis: quòd noſtram in Deum obſeruantiam: & pietatem haud vulgariter promouet: & auget huius diſciplinæ ſtudium: dum per ipſum: in tranquillam conſtitutionem redaĉtis vrbibus & prouincijs locum habet omnis bona inſtitutio: cùm cæterarum diſciplinarum: tùm diuinæ quoque Philoſophiæ: vox cuius: non perinde belli tempore: ac pacis audiri ſolet. Ac primò quidem ſic nata: deinde longius progreſſa ciuilis prudentia: poſtremò ſic omnibus in rebus pacis: belliq́ue ſummo cum bonorum omnium applauſu: & vtilitate verſata eſt: atque auĉta: donec eam in molem excreuerit legum vis: vt rationem aliquam nouam poſtulare videretur. Quod cum à vobis (quæ veſtra eſt prudentia) Patres conſcripti animaduerſum eſſet: & compertum abhinc tribus: & quadraginta annis ſupra centum (tot enim effluxerunt: ex quo Damianus Pallauicinus: Ianotus Lumelinus: Nicolaus Tomas Squarciaficus: Vbertus Spinula: Antonius Sergianus: Nicolaus Saulius: Ioannes Pinus: Iacobus Picus Senatuſconſulto ad id muneris deleĉti: leges Ciuitatis pro temporis conditione in meliorem formam redegerunt) nihil: quod ad reparationem ſpeĉtet: aĉtum fuiſſe: Neceſſariumq́ue admodum videretur litibus dirimendis: quæ ex nouis: ac varijs negociorum generibus emerſerunt: tanto tranſaĉto tempore: tot mutatis rebus: nouis legibus ſubſidium ferre. Quòd quæ prius in ſpeciem: dum ſancirentur: æqua videbantur: ea: poſtmodum vſus comprobarit: non ſatis commodè fieri poſſe. Atque illis ſublatis alia eſſent ſubroganda. Nonnulla item alijs quibuſdam modis inter ſe differentibus ad artem vniuerſam admittenda. Ne diutius hoc protraheretur: DEI OPT: MAX: munere exaĉtis tyrannis: ſedatis partibus: concordia ciuium ciuitate coaleſcente: placuit publica autoritate: tres conſtitui viros: qui lèges ciuitatis recognoſcerent: ius commune ſcrutarentur: Iura moresq́ue ciuitatum Italiæ explorarent: atque ex ijs: & patrijs conſuetudinibus

nouas leges conderent: & ſcriberent. Cumq́ue id munus nobis decreto Senatus eſſet demandatum: Nos exploratis moribus exteris: legibúſque diſcuſsis omnibus: antiquata priſcorum imperfectione: quod bonum: fauſtum: felix Reip: ſit: vobiſq́ue: & ciuibus omnibus: criminalia iura: quibus vel maximè ciuitas laborabat: hæc primùm ſcripſimus: quæ nunc vobis legenda proponimus: Iuri quidem communi magna ex parte conformia: ac noſtris conſuetudinibus propiora. In quibus: quantùm trium hominum ingenijs prouideri potuit: omnibus ſummis: infimiſq́ue Iura æquauimus. Plus pollent tamen multorum ingenia: conſiliaq́ue: & amplius vident oculi: quàm oculus. Proinde: verſate animis vnamquamque rem: & inter vos deinde agitate ſermonibus: atque in medium: quid in quaque plus: minusve ſit: conferte. Si quid enim emendari: ſuppleri: minuíve opus erit: id à nobis: perindè ac ſtatuetur: æquo animo fiet. Accipite igitur Patres Optimi lucubrationum noſtrarum: demandatiq́ue nobis muneris primitias: Reliquum: quod ſub incude eſt: propediem accepturi. Genuæ anno Seſquimileſimo Quinquageſimo ſexto: Quinto decimo Calen, Septembris.

CRIMINALIVM LIBER PRIMVS DE MODO PROCEDENDI.

De iuriſdictione:& arbitrio Prætoris: ac Iudicum in Criminalibus. Cap. I.

VRBIS Genuæ Prætor: maleficiorumq; Iudex cognoſcendi de omnibus criminibus:& delictis publicis:ac priuatis:ordinarijs:& extraordinarijs: quæ in vrbe Genua: & in tribus Pretorijs curijs: Biſanienſi; Porciferana: & Vulturenſi: quas vulgus Poteſtatias appellat:dicerentur commiſſa:poteſtatem habeant: ſiue per accuſationem agatur: ſiue per inquiſitionem:ſiue ex officio:nulla præeunte denuntiatione: aut alio quouis modo. Itidem quicunque alius magiſtratus: ac Iudex tam in vrbe Genua: quàm in ditione Genuenſi: ad quos de criminibus:aut de aliquo eorum pertinet cognoſcere:vel iuriſdictio eſt demã data.Et eorum quilibet citatis reis:atque: ſi opus erit:in carcerem truſis: ius dicat: plectendo quos inuenerit ſontes: quemadmodum ad eorum iuriſdictionem pertinebit:& noſtris legibus cautum erit. Habeantq́ue in his omnibus:& ab eis depẽdentibus: & connexis plenum arbitrium:ſtatutorum tamen forma ſemper ſeruata: & ſalua: aduerſus quam nihil à quoquam attentari: nec iniuſtè grauari quiſpiam queat. Omnibus autem diebus tam Prætor:quàm cæteri magiſtratus ſuas curias adeant: inibíque ius reddant à mane vſque ad horam tertiam:& rurſus ab hora nona vſque ad veſperum. Adſiſtatque ſedulò ſcriba magiſtratui:quem ſortitus fuerit:acta curiæ coram eo perſcripturus: niſi quid intercedat adeò graue:quò minus ipſe: vel magiſtratus: aut neuter eorum iure adeſſe poſſit: exceptis diebus Dominicis: Natiuitatis Domini & duobus ſequentibus: Aſcenſionis: Pentecoſtes & duobus ſequentibus: ſolemnitate corporis Chriſti: Feſtiuitatibus Natiuitatis: Annunciationis: Purificationis:& Aſſumptionis beatæ Virginis: ac Natiuitate Diui Ioannis Baptiſtæ: Apoſtolorum'que omnium:& Euangeliſtarum: in quibus tamen fas ſit accuſationes: & denunciationes porrigere:ac Iudici ex officio inquirere: & ad inquiſitiones procedere: alijsq; in caſibus omnibus agere: quemadmodum vel vrgens neceſſitas exegerit: vel admiſſi facinoris atrocitas poſtulauerit.

De Denuntiationibus à Rectoribus villarum:& locorum faciendis. Cap. II.

OMnia delicta: quæ in Biſanienſi: Porciferano: & Vulturenſi territorijs committentur: qualiacunque ſint: Rectores locorum nota faciant ſuo Prætori intra biduum à commiſſo delicto. Apud acta verò vrbicæ Prætoriæ curiæ:ea duntaxat nota faciant intra idem tēpus:propter quæ vel capite:vel corpore: aut exilio quis plectendus foret: bona fide:& citra fraudem:delicti tempus:& locum exprimendo: itemq́ue delinquentis: & offenſi nomen & cognomen:ac teſtium: qui adfuerint: vel ſcierint: aliasq́ue circumſtantias omnes: quas de ijs acceperint. Cæteris autem in locis Rectoribus ſit ſatis:ſuis magiſtratibus intra dies tres denunciaſſe. Qui contrafecerit:in quodcunque delictum: quod notum non fecerit: ſi propter id: qui deliquit: pecunia damnandus erat: libras tres magiſtratui ſoluat: ſin corpore plectendus:fiſco det quindecim: vſque ad quinquaginta: niſi cauſam attulerit:quare arbitratu magiſtratus iure veniat excuſandus. In denuntiationibus verò Genuæ faciendis quicquid impendetur: id Rectoribus locorum incolæ repræſentent.

De notificationibus à Chirurgis faciendis. Cap. III.

VLnerarij medici: ſeu (vt Græcè) chirurgi:& quicunque agens chirurgiam: omnes ſaucios: vel percuſſos:quibus medebuntur: ſiue mas:ſiue fœmina fuerit: curiæ Prætoris: vel magiſtratuum apud acta denuncient: ſi de die: intra noctis horam primam: ſin de nocte: manè ſequenti intra horas duas:poſtquam illuxerit:Item quot vulneribus adfecti:& quo genere teli percuſſi fuerint:ac quo nomine vnuſquiſque eorum vocetur. Ad hæc nuncient:an ex percuſſione: vel vulnere ſauciatus: vel percuſſus graue periculum vitæ adierit: an minimum:an nullū. Qui non denuntiauerit:det fiſco ſcuta quinque vſque ad decem arbitratu magiſtratus intra octo dies. Ni dederit:coerceatur donec dederit:alioqui magiſtratus præſtet de ſuo. Hoc autem duntaxat in vrbe Genua & ſuburbijs ſeruandum cenſemus.

De viſitationibus faciendis. Cap. IIII.

SImulac Prætor: vel eius curia: aut maleficiorum Iudex acceperit quempiam percuſſum fuiſſe:vel vulnere adfectum: confeſtim hunc coràm iubeat accerſiri:niſi ex percuſſione:vel vulnere laboraret: aut

eius eſſet conditionis: vt minus commodè: vel non ſine rubore eum poſſet adire. Tunc autem: ſi graue periculum vitæ eum adijſſe accepe rint: viſant eum maleficiorũ Iudex: fiſcíque Aduocatus: & notarius: nec præter hos: alius quiſquam hoc facere queat. Sin minimum: vel nullũ: Iudex id munus ſubeat: vel Aduocatus: alter eorũ cum notario: vel ſubſcriba notarij: ſi notarius: quò minus intereſſe poſſet: diſtineretur: vel notarius tantùm: arbitratu Prætoris: vbi Iudex: & aduocatus adeò eſſent impediti: vt neuter eorum poſſet adeſſe. Quiſquis autem horum iſto fungetur munere: accuratè ſauciatum: vel percuſſum interroget: cauſamque percuſsionis ab eo exquirat penitus: et qui ſint: qui eum percuſſere: vel quos habeat ſuſpectos: ſi nullum certum dixerit ſe habere. Scrutetur etiam percuſsionis: vel vulneris qualitatem: et modum. Itidem de loco: & tempore veſtiget diligenter. Et ſi dicere re cuſauerit: vel tergiuerſans diſsimulauerit prodere veritatem: pœna ſcutorum quinque auri vſque ad centum arbitratu Iudicis & Aduocati fiſcalis ad dicendum coarctetur. Si verò homicidium cõmiſſum fuerit: viſat cadauer: & homicidij locum: percunctando vicinos: notos: propinquos: familiares: aliosque quoſcunque: quos: dum facinus committeretur: acceperit adfuiſſe: de nomine: cognomine: & qualitatibus occiſi: necnon de homicidij loco: & qualitate: & qui ſint: qui occiderunt: opemq; tulerunt. Et hæc omnia maleficiorũ ſcriba in libro viſitationum perſcribat. Teſtes verò: qui huiuſcemodi facinoribus adfuerint: ſi iureiurando adacti: ea: quæ viderint: diſsimulantes fateri: dixerint ſe neſcire: coerceantur ad dicendum: quemadmodum capite: de cogendis teſtibus hoc in volumine criminalium continetur.

Quoties verò Iudici: fiſcíque Aduocato: ac notario: & curiæ Prætoris ad percuſſum: vel ſauciatum eius interrogandi gratia: vel cadaueris recognoſcendi cauſa: accedere intra vrbem contigerit: toties ha beant pro informationibus capiendis: & recognitione cadaueris: ac bonorum adnotatione ſolidos triginta nouem: ſcilicet Iudex quindecim: Aduocatus totidem: & Notarius nouem. Intra verò ſuburbia: videlicet à ponte rupto Genuam vſque: tota planitie hortorũ biſannis comprehenſa: & à capite phari: atque ab arce caſtellacij Genuã vſque: ſolidos quinquaginta duos: ſcilicet Iudex viginti: Aduocatus totidem: & Notarius duodecim. Extra vrbem autem: & vltra loca memorata: habeant libras nouem & ſolidos quatuor: ſcilicet Iudex libras tres & ſolidos duodecim: Aduocatus totidem: & Notarius libras duas. Et ſi præter hos: mandato Iudicis: vel Aduocati ad hæc ſatelles fuerit ac-

cerſitus: quem hodie baricellum dicunt: accedat ipſe etiam: & habeat pro viſitatione intra vrbem ſolidos ſex: intra ſuburbia octo: & extra vrbem triginta. Suppeditēturquè his omnibus etiam ſumptus equorū conductorum: ac victus. ¶ Omnes autem hos ſumptus ſoluat: qui de crimine culpatus fuerit ab offenſo: aut ille: aduerſus quem erunt indicia: ſaltem ad inquirendum: ſufficientia. Et ſi nullus: qui deliquerit: inuentus fuerit: vel inuentus: qui poſsideat: & viſitatio facta ſit intra vrbem: ſoluant Magnifici Procuratores: prius tamen facta bonorum culpati excuſsione: ſin extra vrbem: ſoluant Rector villæ: & homines Rectoriæ: in quorum territorio delictum fuerit perpetratum: habeantque regreſſum contra culpatum: & ad eius bona. Vbi verò delictum ſola numaria pœna luendum foret: tempore viſitationis tantum bonorum culpati ſequeſtro tradantur: quantum his ſumptibus: & condemnationi faciendæ ſufficiat. Quòd ſi alia eſſet irroganda: tradantur omnia: donec ſit definitè pronunciatum: niſi culpatus de his omnibus idoneè interea cauerit.

Intra quæ tempora Accuſationes: Denunciationes: & Inquiſitiones poſſunt inſtitui. Cap. V.

NVlla accuſatio: vel denunciatio: aut inquiſitio conuicij: vel maleficij: aut delicti in vrbe Genua; aut diſtrictu commiſſi: de qua: vel ſtruatur proceſſus: vel condemnatio ſubſequatur: propter quam reus conuicij pecunia ſit damnandus: poſsit fieri: nec à curia recipi: niſi intra decem dies à delicto commiſſo fuerit porrecta. ¶ Aliorum verò delictorum: propter quæ numaria pœna eſt irroganda: eæ duntaxat admittantur: quæ intra triginta dies mox ſequentes porrectæ fuerint: ijs demptis: in quibus quilibet de populo ad accuſandum à iure admittitur: quibus anni tempus cenſeatur ſtatutū. ¶ Maleficijs autem clàm commiſsis: aut ijs: quorum reus ignoratur: nullum tempus prætereat: quanuis de delicto fama foret publica: ſed tunc incipiat: cùm ſcitur: qui deliquit: dum triennium non excedat à die delicti. ¶ In cæteris verò: propter quæ ex forma ſtatutorum: vel iuris communis quis corpore plectendus erit: ad accuſandum: denunciandum: & inquirendum ſeruentur tempora à iure communi diſpoſita.

De malefactoribus perſequendis. Cap. VI.

INſectetur Prætor: & quilibet ius dicentium: ad quos de criminibus pertinet cognoſcere: delinquentes omnes: & vrgeant: donec capiāt: captos in carcerem trudant: & in eos animaduertentes decernant:

quemadmodum

quemadmodum noſtris legibus cautum fuerit. Et ſi de delicto cognoſcendo: & delinquente iudicando ad vnum aliquem eorum non pertinebit: is: in cuius poteſtate tunc erit delinquens: hunc ad iudicem competentem remittat: ſed non extra Genuenſem iuriſdictionem: niſi de Illuſtriſsimi Senatus mandato: idque tum duntaxat: cùm pœna erit corpori irroganda: nam ſi pecunia damnandus foret: ſatis ſit eum idoneè cauere de ſe preſentando dicto competenti: ſaltem intra dies quindecim: & poſtquam cauerit: dimittatur. Iudex verò huic competenti apud acta eius curiæ remiſsionem: & cautionem præſtitam ſcripto denunciet intra dictum tempus. Ni fecerit: pœna quartæ partis ſui ſalarij: ſiue exacti: ſiue nondum exacti mulctetur. Omnes autẽ cuiuſcunque ordinis omnibus officialibus: ſatellitibus: ac quibuſcunquè miniſtris ad hoſce homines capiẽdos opẽ ferant: nec quiſquã audeat eis: quò minus id muneris exequantur: obſtare: vel aduerſari: aut eos modo aliquo impedire. Qui contrafecerit: pœna ſtatuti mulctetur: capite de pœna eripientis captum ob maleficium: & impedientis executiones criminales.

De officio ſcribæ ad maleficia. Cap. VII.

CONdat Prætoris ſcriba ad maleficia ſcribenda electus ſeptem libros chartæ bombicinæ ſeu papyri membrana coopertos: bene compactos: & compoſitos: in quorum vno ſcribantur accuſationes: quę de maleficijs commiſsis proferuntur: & proceſſus qui de eis ſtruuntur. In altero notificationes: & denuntiationes: quæ de his etiam porriguntur. In alio inquiſitiones: quæ ex officio Prætoris: vel Iudicis: aut curiæ fiunt. In alio viſitationes faciendæ. In alio examen extraordinarium. In alio iudiciarij proceſſus progreſsio. Et in alio atteſtationes: ac teſtium dicta pro reo: & contra reũ proferenda. Scribat autem hæc dicta teſtium vulgari ſermone: protinus: fideliter: & accuratè abſq; lituris: ſicut dicentis ab ore animo teſtificandi proferuntur. Et ſi quę in ſubſtantialibus locis inciderint: fidem faciat notarius de verbis delitis. Viſitationes factas ſcribat: & extendat. Acta omnium cauſarum diligenter cònficiat. Examinibus reorũ interſit: eáque perſcribat: nec horum quicquàm prius palàm faciat: quàm proceſſus fuerit publicatus: & de publicatione in actis cauſæ conſtiterit. Adſiſtat etiam ſedulus ad prædicta omnia ſemper magiſtratui: & præſtò ſit: quandocunque ab eo fuerit requiſitus. Sententias quoque; & condemnationes ſcribat: atque edicta in damnatos exilij:

eáque omnia: ſaltem intra triduum:poſtquam lata fuerint:redigat in formam publicam:& intra alios quindecim: poſtquam in rem iudicatam tranſierint: ſcribæ: & cuſtodi librorum condemnationum: & edictorum tradat. Prætori verò:ac Iudici maleficiorum viſitationes: & denunciationes ipſo die: quo factæ fuerint: denunciet. Ni fecerit: quinque & viginti libris mulctetur.

De Inquiſitionibus formandis. Cap. VIII.

PRætor: maleficiorumq́ue Iudex: & quiſque ius dicens: quorum intereſt de criminibus cognoſcere: inquirant de quocunque maleficio: ſiue id fuerit curiæ denuntiatum: ſiue de eo aliunde acceptum: & contra eum: qui deliquit:agant: niſi lapſa ſint tempora: de quibus cautum eſt capite: Intra quæ tempora accuſationes: & denuntiationes ac inquiſitiones poſſunt inſtitui: vel ex forma alicuius ſtatuti ſecus eſſet conſtitutum. Inquiſitio verò: vel proceſſus inchoetur intra dies quindecim: ab eo:quo maleficium curiæ fuerit denunciatum: aut de ipſo quomodocunque acceptum: vel ab eo ſaltem die: quo reus criminis in poteſtatem curiæ redactus fuerit. Et decidatur cauſa intra tempora ſtatuta capite: Intra quæ tempora cauſæ criminales debeant terminari. Iudex autem ad inſtruendam inquiſitionem: quos volet: teſtes recipiat: & quos ad eam coadiuuandam: vel ad proceſſum cauſæ fouendum offenſus proferet: vel eius hęres: aut alius: cui de offenſione accuſare licebit: vel accuſationi adeſſe. Item alios:quos accuſatus: vel inquiſitus ſe Iudici coràm ſiſtens: & ad mandata eius conſtituens voluerit proferre: aut eius procurator: ſi cauſa erit eiuſmodi: in qua ex forma ſtatutorum noſtrorum procurator admittatur: ſicut in.§. admittat etiam teſtes: capite de modo procedendi contra non contumaces: fuſius continetur. Omneſq̀uè iurare debeant ſuper tota cauſa: & examinari modis:& formis:vt dicitur capite: de teſtibus: qui vocantur ad teſtimonium: examinandis in volumine præcedenti cauſarum ciuilium.

Quòd denuncians: vel accuſans caueat. Cap. IX.

SI quis maleficij vel delicti: aut criminis accuſatus fuerit: vel eius nomen ad magiſtratum delatum: is: qui accuſauit:vel detulit:& alius: quicunque fuerit: qui accuſationi: quatenus à iure permittitur: adeſſe voluerit: ſatiſdet apud actuarium curiæ magiſtratus de impenſis accuſato: vel delato reficiendis: vbi ea ex iure non procederet: aut

ipſi

ipſi non probauerint: vel deſtiterint: aut renunciauerint: vel litem proſecuti non fuerint: Et amplius de ſoluendo quicquid damni ei propterea obueniret à ſolidis decem vſque ad libras decem Genuenſis monetæ in vnumquemque diem: quo detentus erit in carcere: arbitratu Prætoris: ſeu iudicis curiæ pro conditione perſonæ: & qualitate delicti: cuius accuſatus: vel delatus fuerit: ac detentus. Alioqui: accuſatio: vel delatio ipſo iure ſit nulla: & quicquid ex ea prouenerit: etiam irritum. Accuſatus verò: vel delatus liberetur: ſi detentus erit. Ad huiuſmodi tamen cautionem præſtandam non ſit obligatus qui ex iniuncto officio tenetur deferre: præterquàm ſi inſontem fraudulenter deferendo: eum feciſſet reum. Tunc teneatur: & conuictus puniatur. Iudex verò cauſæ: eum: qui accuſauit: & alterum: qui detulit: itemquè alium: qui adeſſe voluerit: eorumquè fideiuſſores inſolidum: & vnumquenquè eorum intra octo dies ab abſolutione: vel obſeruatione iudicij mox ſequentes compellat: & in rem: & in perſonam agens quibuſcunque remedijs oportunis coerceat ad reſtituendum ſumptus accuſato: vel delato: quos iuramento adactus (cui: præmiſſa æſtimatione à Iudice facienda: fidem haberi volumus) dixerit ſe feciſſe. Nec non & quicquid damni a ſolidis decem vſque ad decem libras (vt dictum fuit) paſſus fuerit ex eo die: quo fuit accuſatus: vel delatus: ac detentus: omnibus iuris & facti exceptione: & oppoſitione reiectis. Si ſecus fecerit: mulctetur quinque & viginti libris: Et quanuis elapſum fuerit tempus ſtatutum: hæc omnia: quæ dicta ſunt: præſtet. Ni præſtiterit: ſoluat de ſuo.

De modo procedendi contra accuſatos vel inquiſitos contumaces. Cap. X.

SI maior annis viginti maleficij: vel criminis accuſatus: aut inquiſitus fuerit: vel nomen eius ad magiſtratum delatum: Iudex ſcripto: vel verbo (vt ſibi videbitur) per apparitorem reum coràm citari faciat: ſi commodè poterit inueniri: ſin minus ad domum eius ſolitæ habitationis: ſi ciuis Genuenſis erit: vel incola: aut habitans in vrbe Genua: vel ſuburbijs: aut diſtrictu. Alioqui eum per præconem admoneat alta: & intelligibili voce in locis vrbis conſuetis: vt intra tres vſque ad octo dies arbitratu Iudicis ſtatuendos coram ſe compareat: reſponſurus quicquid voluerit ad ea: quæ ſibi obijciuntur. Quòd ſi: nec ſic comparuerit: rurſus modo iam dicto citetur: pœna confeſſi & conuicti criminis iniuncta: vt intra alium terminum ſtatuendum:

neque breuiorem dierum quindecim : neque laxiorem triginta compareat ad dicendum : & opponendum in omnibus : vt præfati ſumus. Et ſi comparuerit : admittatur ad defenſiones. Nec obſtet quò minus fiat : quia ſit contumax . Et procedatur in cauſa: quemadmodum dicetur ſequenti capite. Si verò nec ſic vocatus etiam comparuerit : habeatur : ac ſi ſponte delictum : eiusque qualitates confeſſus : déque eis conuictus fuiſſet . Et admonitus coràm : vel ad domum: aut per præconem modo dicto ad audiendum ſententiam ferendam (ſi cōparuerit) admittatur quemadmodū præfati ſumus. Sin minus:proferatur: & eorum omnium condemnetur : quorum accuſatus: delatusque fuerit : & inquiſitus. Sed ſi Iudex ſententiam intra præfixum tēpus non tulerit (quod omnino facere teneatur : ſicuti capite: Intra quæ tēpora cauſæ criminoſæ debeant terminari continetur) non proferat: donec reum ad eam audiendum rurſus modo dicto euocauerit . Et ſi reus comparuerit etiā (vti iam dictum eſt) admittatur. Alioqui proferatur . Isque Iudex deinde : vel eius ſucceſſor intra dies quindecim mox poſt lationem ſequentes eam per prçconem enunciet : apponendo nomen damnati & cognomen : itemque delicti : ac pœnam ; ſi exilij mulctandus: vel corpore plectendus erit: Nam ſi pecunia mulctandus : ſatis ſit eam ad ſubſellia curiæ promulgari . Si verò intra quindecim dies poſt enunciationem mox ſequentes comparuerit : vel alio quouis modo in Iudicis venerit poteſtatem : admittatur : & procedatur ; contumacia non obſtante . Alioqui ſententia remaneat firma: et valida : atque ipſe condemnatus : déque eo crimine ipſo iure exul factus : cuius fuerat condemnatus : & tanquam exul in exulum libro ſcribatur . Actuarius autem proceſſum : & ſententiam : atque edictum exilij extendat : & in publicam formam redactum archiui notario : & librorum cauſarum criminalium cuſtodi intra dies quindecim tradat : ſi in vrbe Genua: vel in tribus prætorijs curijs fuerit pronunciatum : ſin alibi in locis ditionis Genuenſis: intra triginta. Damnatus verò : & exul factus : ſi dehinc in cuiuſpiam ius dicentis in vrbe Genua : vel diſtrictu poteſtatem venerit : trudatur in carcerem : & ad eum Iudicem remittatur : qui de cauſa cognouit : ſi tunc tempore Genuæ ius dicet : ſin minus ad ſucceſſorem . Isque exequatur ſententiam : nulla prorſus admiſſa exceptione.

De modo procedendi contra non contumaces. Cap. XI.

ACcuſatus maleficij : vel criminis : aut delatus : vel inquiſitus : qui

euocatus

euocatas coram magiſtratu: ſe defenſurus cōparuerit: aut alio quocunque modo in magiſtratus venerit poteſtatem: accuſationi: vel inquiſitioni aduerſus ſe factæ reſpondeat ſpeciatim: & ſeparatim: ac diſtinctè: & apertè. Nec quicquam exceptionis ab eo prius opponi queat: aut oppoſitum à iudice poſsit admitti: quàm ſic (vt dictum eſt) reſponderit: ſiue exceptio dilatoria foret: ſiue declinatoria: ſiue peremptoria: vel quæcunque alia. Sed ſi quid horum ei competit: id totum: poſtquàm reſponderit: ſit ſaluum: & integrum: eóque tunc ad opponendum: & probandum vti poſsit: dum dilatorias omnes intra triduum poſt reſponſionem opponat. Et ſi eius maleficij: cuius arguitur: corpore plectendus foret: ſeruetur in carcere: ſin pecunia mulctandus: aliáue pœna nihil ad corpus attinente: caueat idoneè apud actuarium cauſæ de ſtando iuri: & iudicatum ſoluendo: ac de ſe toties præſentando: quoties mandato magiſtratus fuerit requiſitus. Et ſi cauerit: liberetur: alioqui non dimittatur: donec ſoluerit: vel abſolutus fuerit. Verùm: ſi in reſponſione ad primam interrogationem ea: vel eorum partem apud Prætorem: vel magiſtratum profeſſus fuerit: quæ in accuſatione: vel inquiſitione continentur: nec dum pacem cum offenſo vel hæredibus habuerit: dimittatur ei ex forma ſtatuti quarta pars pœnæ ob delictum contractæ: & ſi pacem habuerit: dimidium. Magiſtratus autem reſponſione à reo accepta: ei (ſi petierit) exemplaris ſumendi cum accuſationis: tum inquiſitionis: ac indiciorum: eorumq́ue omnium: quæ ipſe reſponderit poteſtatem faciat: vel eius procuratori: aut legitimæ perſonæ pro eo: ſi cauſa erit eiuſmodi: in qua legibus noſtris procurator admittatur. Sed hoc tum duntaxat: cùm reus vi: vel ſponte in poteſtatem venerit magiſtratus. Statuátque ei: & accuſatori: ac denunciatori (ſi horū quiſquam erit) communem terminum pro qualitate cauſæ conuenientem: neque breuiorem dierum quindecim: neque adeo laxiorē: quin cauſa intra ſtatuta tempora terminari queat. Et ſi reus petierit: in decem alios dies: nec vltrà: prorogetur. Intra quem terminū proferat vnuſquiſque eorum quicquid poſitionum: & capitulorum condiderit ſuper accuſatione vel inquiſitione: & exceptionibus: ac replicationibus factis: & alijs quibuſcunque ad cauſam pertinentibus: & examinetur vtrinque. Poſitionibus verò (ſi de impertinentibus oppoſitum foret) nemo prius reſpondere cogatur: quàm iudex (cui ea de re cognoſcenda ſit liberum arbitrium) cognouerit: & quæ ſint pertinentes: ſuper quibus ſit reſpondendum: ſtatuerit. Tunc autem

reſpondeatur affirmando: vel negando: non autem per verbum credit: vel non credit. Liceat tamen iudici; vbi per inquiſitionem agatur: motu proprio: vel ad partis aduerſæ petitionem inquiſitum: quemadmodum ei videbitur: interrogare: dum ipſi petenti nullum deferatur iuramentum. Et nihilominus: quouis modo agatur: ſiue per accuſationem: ſiue per inquiſitionem: admittat iudex capitula: ſuper quibus teſtes ſint teſtimonium dicturi: quę tam ab actore: quàm a reo proferentur: citra diſcrimen: vel controuerſiam: ſaluo iure impertinentium: & non admittendorum: quæ in fine cauſæ veniant diſputanda: & ſuper eis probationes recipiat. Admittantur etiam teſtes ad iurandum: & teſtimonium dicendum: quicunque in cauſis criminoſis proferetur. Nec obſtet: quominus fiat: quicquid exceptionis idcirco opponeretur: etiam in perſonam. Sed id totum: ſiue de eo ſit: ſiue non ſit proteſtatum: perinde ſit ſaluum: & integrum: ac ſi fuiſſet oppoſitum: & probatum legitimo tempore: & in fine cauſæ diſcutiendum veniat: & cognoſcendum. Interrogatoria verò: quæ ab vtraque partium ſuper capitulis condita fuerint: iudex inſpiciat: inſpecta perpendat: adprobet idonea: reijciat non idonea: & ſuper adprobatis teſtes interrogati intra ſtatutum tempus teſtimonium dicant. Nec ſatis ſit: eos intra terminum de teſtimonio dicendo iuraſſe: niſi etiam teſtimonium dixerint: vel ſi qui eos protulit: non docuerit apud actuarium cauſæ ſemel: atque iterum: diuerſis diebus ſe à iudice: vt eos examinaret: poſtulaſſe. Tunc enim: qui iurauerint examinentur: & eorum dicta: ſint perinde valida: ac ſi interrogati dixiſſent intra terminum. Examinentur autem: quemadmodum capite de ijs: qui vocantur ad teſtimonium examinandis: in volumine cauſarum ciuilium cauetur. Verùm: ſi quis eorum facinori adfuiſſet: & de veritate dicenda interrogatus: tergiuerſans diceret ſe neſcire: coarctetur ad dicendum: ſicuti capite de cogendis teſtibus hoc in volumine criminalium continetur. Iudex verò: ni poſt decem dies: quàm fuerit requiſitus: mox ſequentes: eos examinauerit: det viginti libras. Et ne per accuſantium negligentiam: vel malitiam delicta remaneant impunita: liceat magiſtratui in cauſa accuſationis: antequàm ſit lata ſententia: præter probationes: quas fecerit accuſator: ex officio etiam proferre teſtes: & examinare: ac veritatem inquirere: quandocunque ei videbitur: tunc tamen: cùm de delicto agitur: propter quod delinquens eſt corpore plectendus. Vbi verò per inquiſitionem agetur: aut per denunciationem: vel ex officio: fas ſemper

ſit iu-

ſit iudici in quocunque crimine: priuſquàm feratur ſententia: nouas probationes facere: ac veritatem inquirere: etiam poſt lapſum cuiuſcunque termini quomodolibet conſtituti. Structo autem proceſſu: ſumat reus pro libito exemplaria omnium: eique ſtatuatur terminus: ſaltem dierum trium: ad defenſiones & allegationes faciendas. Et quoniam pars defenſionis eſt poſſe procuratorem conſtituere: & aduocatum adſumere: producat magiſtratus inquiſitum ad petitionem cuiuſcunque requirentis: eumq́ue coràm interroget: nunquid velit procuratorem conſtituere: & aduocatum adſumere: ac ſe defendere. Et ſi dixerit velle: poteſtatem ei de omnibus faciat.

De Procuratoribus conſtituendis. Cap. XII.

NEmo eorum; qui ob id criminis corpore plectendi forent: cuius apud magiſtratum accuſati fuiſſent: vel denuntiati: aut inquiſiti: neque eorum quiſpiam: qui ob pecuniam mulctatitiam non ſolutam corpore etiam eſſet plectendus: ſiue per procuratorem: ſiue per quencunque alium prius ad criminis excuſationem audiatur: nec ad eius defenſionem admittatur: quàm ſe magiſtratui exhibuerit: & in carcerem conſtituerit: niſi cauſarentur abſentiam: aut quicquam aliud iuſtæ excuſationis: vel impedimenti adducerent. Tunc autem procurator ad ea docendum admittatur: dum nihil de meritis agatur delicti; vel criminis: neque de eis: aut de aliquo: quod ad eius remiſsionem: vel pœnæ inferendæ diminutionem ſpectet: tractetur. Verùm ſi accuſatus: vel denuntiatus: aut inquiſitus ſe in carcerem conſtituerit: liceat ei: poſtquam reſponderit: procuratorem & defenſorem conſtituere: & in vinculis cauſam dicere: ſicut fuſius capite prçcedenti dictum fuit. In alijs verò criminibus: propter quę mulcta numaria eſt irroganda: nulla prius accuſato: vel inquiſito (ſiue ſit in carcere detentus: ſiue præſtita cautione dimiſſus) ſui deffendendi; vel procuratoris conſtituendi poteſtas fiat: quàm ſic (vt dictum eſt) reſponderit: niſi quis habens mandatum ſpeciale ad confitendum delictum compareret: & præſtita adprobata fideiuſsione de ſtando iuri: & iudicatum ſoluendo: delictum: cuius principalis arguitur: confiteretur: aut ſi principalis morbo aliquo adeo vexatus foret: vt ſe coram magiſtratu ſiſtere non poſſet; vel ab vrbe: & diſtrictu abeſſet: ſed non minori duorum menſium interuallo à delicto: cuius inſimulatur: commiſſo.

De Minoribus: & quomodo contra eos procedendum ſit; déquè eorum pœnis. Cap. XIII.

MAior annis viginti completis: ſi maleficium vel delictum commiſerit: puniatur: ac ſi quinque & viginti completos haberet. Minor verò viginti annis: vbi quartumdecimum compleuerit: ea pœna plectatur in atrocioribus: qua plectitur maior annis viginti: niſi miſeratio ætatis ad mediocrem pœnam iudicem perduxerit. In cæteris autem puniatur arbitratu magiſtratus. Minori verò annorum quatuordecim: ſi deliquerit: nulla inferatur pœna niſi delictum eſſet admodum graue: eáque tunc ſit iudicis arbitratu: modò nulla irrogetur corpori. Verùm: vbi contra minorem annorum viginti de maleficio: vel crimine agi contigerit: ſtatuatur curator minori vnus ex agnatis: vel cognatis: aut affinibus: ſi haberi is commodè poterit: ſin minus: aliquis de procuratorum grege: qui vel Genuę agunt cauſas: vel vbi: agetur iudicium: quem minor elegerit. Nec alius poſsit ſtatui: nec ſtatutus admitti.

Quomodò procedendum ſit: vbi allegaretur abſentia accuſati: vel inquiſiti. Cap. XIIII.

SI quis in cauſa accuſati: vel inquiſiti horum cuiuſpiam abſentiam: antequam ſit publicatus exul: coram Prætore: vel Iudice allegauerit. Prætor: vel Iudex diligenter de ea inquirat in vicinia: vbi tempore admiſsi facinoris: de quo agitur: habitare accuſatus: vel inquiſitus conſueuerat. Statuátque ad eam probandum: illi: qui allegauerit: terminum pro qualitate cauſæ condecentem. Et ſi aliquibus probationibus magiſtratus compertum habuerit: eum verè eſſe abſentem: & ante accuſationem: vel delationem: aut inquiſitionem etiam fuiſſe: atque ita vulgò haberi: differat procedere: ſi ita ſibi videbitur: & terminum abſenti ſtatuat congruentem: intra quem reuerti poſsit: & comparere. Si verò de abſentia non conſtiterit: mulctetur: qui allegauit eam: decem libris vſque ad centum: pro qualitate rei: & perſonę conditione arbitratu magiſtratus. Et procedatur contra accuſatum: vel inquiſitum non comparentem ad condemnationem: atque ad alia: quemadmodum capite de modo procedendi contra contumaces cauetur.

De Quæſtionibus. Cap. XV.

NEmo mortalium in vrbe Genua: vel diſtrictu: neque à Prætore: neque ab alio quouis magiſtratu alicui tormentorũ generi prius ſubijciatur: quàm ea præceſſerint indicia: quæ de iure præcedere debent: atque: vt quis torqueatur: vrbis Prætor: & Iudex ſufficere fuerint arbitrati: déque eis apud acta cauſæ in curia magiſtratus conſtiterit: coram quo agitur: & reo (ſi petierit) exemplaris ſumendi facta ſit copia: itemque ſtatutus terminus ad diluendum crimen: & ad ſe tuendum congruens: exceptis diffamatis: & probroſis: de quibus dicetur infra: & alijs: de quibus aliter per ſtatuta cauetur. His autem ſic apparentibus: & exiſtentibus; ac deductis: ſi legitimè indicia diluta non forent: poſsit torqueri: ſed tortus ſemel: rurſus non poſsit: niſi noua accedant indicia: vel quæ præceſſerint: adeò ſint vrgentia: vt Iudici videatur arbitratu boni viri eum rurſus eſſe torquendum. Ciuis autem Genuenſis: etiam quòd eſſent indicia: torqueri non poſsit: niſi cùm pœna criminis centum libras monetæ Genuenſis exceſſerit. Minor quoquè decem & octo annis non poſsit: niſi ex vrgenti cauſa arbitratu magiſtratus: Nec mulier prægnans: niſi poſt partum: lapſis quadraginta diebus. ¶Liceat tamen Prætori: & Iudici meretrices: manticularios: publicos latrones: famoſos ſeditioſos: alióſque quoſcunque homines viles: & infames torquere: etiam non ſeruata forma huius ſtatuti. ¶Item ſeruum maſculum: vel fœminam: ſi dominus: vel domina: aut eorum pater: vel mater: aut filius: vel filia: (dum ſint bonæ famæ) iureiurando adacti dixerint credere ſibi ab eis: vel eorum altero poculum amatorium: venenum: ſeu toxicum fuiſſe miniſtratum: aut aliud eiuſmodi ſiue in eſculento: ſiue in poculento datum: vel ab alijs: vt interponatur: curatum: propter quod eorum quiſpiam: vel immemor ſit factus: vel amens: aut à moribus priſtinis: & vita conſueta delirauerit. ¶Item alios quoſcunque: qui horum criminum vel conſcij forent: vel participes: ac eas: quæ in huiuſmodi artibus: vel maleficijs obeundis: aut miniſtrandis: vel docendis magiſtræ ſeu operatrices dicerentur. Contra quos omneis habeat Prætor plenum: & liberum arbitrium agendi: & in eos animaduertendi: quemadmodum ſibi videbitur. Iſque cenſeatur dominus: vel domina: in cuius famulatu fuerit ſeruus: vel ſerua. ¶Amplius poſſit etiam prætor: vel magiſtratus (dum eorum vnicuique ita videatur) illati vulneris accuſatum: vel de eo inquiſitum: propter quod

corpore ſit plectendus: queſtioni ſubijcere: ſi vulneratus erit bonę vocis: conditionis: & famæ: vitæque periculum adiens: & in ſui plenitudine intellectus conſiſtens: iureiurando adactus: ſe ab accuſato: vel inquiſito percuſſum fuiſſe affirmauerit: delictumque etiam eiuſmodi fuerit: vt probatio ſit difficilis ſuapte natura. His autem tormentis adhibendis ſemper interſit vnus ex notarijs maleficiorũ collegiatis in vrbe Genuæ: in diſtrictu verò vnus ex notarijs curiæ eius magiſtratus: coram quo cauſa agitur: & eorum quiſque eius: qui torquetur: dicta: & confeſsiones perſcribat protinus: nulla interpoſita mora: fideliter: & apertè vulgari ſermone: quemadmodum proferuntur ab ore dicentis. Apponat etiam locum: ac tempus: itemque negationis: & confeſsionis modum: nec non vtrum eleuatus tormento: an depoſitus dixerit: & confeſſus fuerit: ac quanto temporis interuallo. Nec ſine huius notarij interuentu Prętor: vel magiſtratus quidquam poſsit facere. Poſsit tamen vrbis Genuæ Prætor maleficiorum Iudici: Itemque Iudex Prætori vices ſuas ad quæſtionis munus exequendum præbere. Notarius verò adſiſtat ſedulus Prætori: vel magiſtratui: eique: quandocunque fuerit requiſitus: præſto ſit ſemper. Quiſquis autem contrafecerit: ſi Prætor erit: vel magiſtratus: recentis libris monetæ Genuenſis mulctetur: ex ſuo ſalario auferendis. Si notarius: centum. Iſque teneatur Magnificis. D. Procuratoribus denunciare: quotieſcunque deprehenderit: vel cognouerit Prætorem: vel magiſtratum ſecus: quàm dictum ſit: feciſſe. Ni denunciauerit: det in pœnam quinquaginta libras: quoties defecerit.

De teſtibus cogendis. Cap. XVI.

COgat Prætor, maleficiorumque iudex: & quiſque de criminibus ius dicens tam ex officio: quàm inſtante parte: quoſcunque teſtes ad dicendum teſtimonium citatos: & iuratos ea de re dicere: de qua à Iudice: & notario fuerint interrogati: modis & formis contentis in volumine cauſarum ciuilium: capite de ijs: qui vocantur ad teſtimoſtimonium: examinandis. Verùm quia perſæpe contingit delicta: vulnera: & homicidia compluribus præſentibus committi: qui tergiuerſantes prodere veritatem: interrogati aiunt ſe neſcire: & quũ plurimum interſit reipublicæ veritatem ſciri: ne delicta remaneant impunita: hoc noſtro ſtatuto ſancimus: néquis eorũ teſtium admittatur:

qui:

qui: cùm facinori adfuerit: de eo ſe neſcire teſtetur: Sed omnes: qui adfuerint: cogantur ad dicendum de delicto: & delinquente. Ni dixerint: trudantur in carcerem: non prius dimittendi: quàm de delicto: & delinquente arbitratu magiſtratus conſtiterit. Et ſi quando poſtea compertum erit eorum quempiam falſum dixiſſe teſtimonium cum in veritate quam reticuerit: tum in falſitate quam dixerit: pœna falſum teſtimonium perhibentis hunc plectito: vel addictum remo ad vincula nautica in triennium relegato: aut centum libris vſque ad mille multato: pro qualitate rei & perſonæ. Magiſtratus autem hęc ad amuſsim obſeruet: & ſi in aliquo defecerit: quinquaginta libris vſque ad centum quinquaginta mulctetur.

De actorum publicatione. Cap. XVII.

PVblicentur (ſi petetur) dicta teſtium: ſiue ex officio: ſiue alio quouis modo recepta: vbi dilationum tempora ad eos recipiendos præterita fuerint: & etiam quæcunque acta in cauſis: fiatque exemplaris ſumendi poteſtas partibus: ſaltem intra dies quinque: & ſtatuatur terminus ad allegandum: præterquàm famoſis ſeditioſis: vel publicis latronibus: qui delictum fuiſſent confeſsi: aut de illo manifeſta indicia aduerſum ſe haberent. Et ſi Prætor: vel Iudex in horum aliquo defecerit: quinquaginta libris vnuſquiſque eorum mulctetur ex ſuo ſalario auferendis. Nihilo tamen minus ſuppleantur omiſſa: ſi quid temporis de inſtantia ſupererit: & decîdant. Ni deciderint: eadem pœna vterque adficiatur. Si verò neglecta forma huius ſtatuti: Iudex: vel magiſtratus pronunciauerit: ſit rata ſententia: Sed ſi ex ea damnatus: pecunia mulctandus erit: Iudex: vel magiſtratus id præſtet de ſuo: in quo eum condemnauerit. Si corpore citra mortem plectendus: det ei centum libras. Et ſi morte adficiendus: ſoluat ei: vel hęredibus quadringentas Genuenſis monetæ. Cogaturquè à Syndicatoribus ad earum ſolutionem ſimulac eorum quiſpiam defeciſſe compertus fuerit.

De Proceſsibus formandis & ſententijs ferendis. Cap. XVIII.

PRoceſſus cōditi ſuper accuſationibus: vel denuntiationibus: aut inquiſitionibus intra ſtatuta tēpora porrectis coram Prętore: et maleficiorū Iudice: vel alijs magiſtratibus: ad quos de criminibus cognoſcēdis pertinet: ab ijs decidantur: corā qbus ſtructi fuerūt. Sed in vrbe

Genua definitiuæ ſententiæ: ex quibus exilio quis mulctandus erit: vel corpore plectendus: aut ad triremes mancipandus: vel pecunia mulctandus (ſi mulcta quinque & viginti libras excedet) ferantur cōiunctim à Prætore: & maleficiorum iudice: & vbi non conueniant: eligatur tertius ab Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus: ita vt ſint tres: &: quod duo ſaltem iudicarint: id vis ratumque ſit. Sin minor erit: ſolus Prætor poſsit iudicare. In diſtrictu verò quilibet magiſtratus (vt dictum eſt) proferat: niſi ex forma alicuius ſtatuti aliter caueretur. Omnes autem ſententias definitiuas: quas quiſque protulerit: manu ſua ſubſcribat: vrbis verò Genuæ Prætor: & iudex: vterque per ſe: vel altero diſcordante: tertius adiectus. Nec prius aliquas earum notarius recipiat: vel atteſtetur: quàm ſubſcriptæ (vt dictum eſt) fuerint. Qui contrafecerit: quinquaginta libris monetæ Genuenſis mulctetur.

Intra quę tempora cauſę criminales debeant terminari. Cap. XIX.

DEcernat Prætor: maleficiorumque Iudex: & quicunque alius de criminibus ius dicens: & eorū quiſque lites omnes de maleficijs: criminibus: vel delictis iudicet: quæ coram eorum quocunque (modò ſit competens) vertentur: ac terminet: ſaltem intra ſex menſes: ab accuſatione: vel inquiſitione mox ſequentes: ijs exceptis: de quibus aliter per ſtatuta eſt cautum. Ni fecerint: ſi reus ob delictum probatum pecunia damnandus erit: vnuſquiſque eorum mulctetur vigintiquinque libris vſque ad centum: ſin alia pœna: centum vſque ad ducentas: idque totum ſyndicatorum arbitratu: qui ſtatuant de quantitate: & amplius ſarciant impenſas parti: ac quicquid damni propterea ſuſtinuerit: arbitratu etiam ſyndicatorum. Et nihilominus: ſi quid temporis in cauſa inſtantiæ reliquum erit (quam nouem menſibus finiri volumus: ſicuti capite quanto tempore duret inſtantia in volumine cauſarum ciuilium continetur) intra id decernant: ac finiant. Ni finierint: eiſdem mulctis adficiantur. Interea verò: ſi intra dictos ſex menſes ſucceſſor in magiſtratum aduenerit: & proceſſus adeò ſit inſtructus: vt ex eo poſsit ferri ſententia: iudicent intra menſem ſucceſſor & iudex: Sed ſi inſtructus non foret: ſex menſes habeant ad inſtruendum: & iudicandum. Ni deinde iudicauerint: eiſdem pœnis adficiantur: quibus eorum anteceſſores adficiendos diximus. Proceſſus autem tunc intelligatur inſtructus: cùm probationes factæ fuerint: & teſtes publicati. Porrò: lite pendente: ſi aduerſus teſtium

ſtium quempiam: ſiue productorum: ſiue ex officio receptorum: aut aduerſus eos: qui produxerunt: exceptio: vel accuſatio falſitatis in cauſa criminali foret propoſita: conquieſcat cauſa principalis: nec quicquam temporis: quod in ea reliquum ſit: propterea partibus prę tereat: aut depereat: vel obſit ad inſtantiam cauſę ob memoratas pœnas appoſitas: vel ob aliud quidpiam: donec de propoſita falſitate ſit abſolutum iudicium. quod intra triginta dies ab eo: quo fuit propoſita (ſi fuerit per exceptionem) abſolui hoc noſtro ſtatuto ſancimus: ſin per accuſationem: ab eo die: quo accuſatus vel inquiſitus coram magiſtratu ſui excuſandi gratia comparuerit: nec protelari vltra eũ queat. Vbi verò contigerit accuſatum falſitatis intra ſtatutum tempus conuinci: & condemnari: eius teſtimonium: propter quod accuſatio fuit propoſita: illi non obſit: aduerſus quem in cauſa principali fuit teſtificatus: ſed ſit irritum: & nullum ſortiatur effectum. Is autem: qui accuſauit: vel notificauit: ſi nonprobauerit: aut accuſationi: vel notificationi renunciauerit: aut quomodocunque deſtiterit: det in pœnam quinque & viginti libras vſque ad centum. Dictum tamen accuſati maneat incorruptum: quanuis non comparuerit: & publico edicto de falſitate ab vrbe: & diſtrictu factus exul fuerit: niſi: qui accuſauit: id falſum eſſe probauerit. Ad hoc autem probandum is: qui accuſauit: non aliter admittatur: quàm ſi accuſatus adeſſet: vel comparuiſſet. Citetúrque ad acta omnia: qui teſtes produxit: vel alter: qui inſtitit: ſiue accuſatus comparuerit: ſiue non comparuerit: etiam ſi teſtis ex officio fuiſſet receptus. Et terminetur quęſtio intra triginta dies ab edicto exilij promulgato mox ſequentes. Falſitatis autem quęſtione finita: repetant prętor: & iudex cauſam principalem: & in eam incumbant: atque intra id tẽporis: quod erat reliquum: cùm fuit propoſita falſitas: decîdant. Ni deciderint: ea numaria mulcta vterque eorum damnetur: qua is: quem contra de falſitate fuit oppoſitum: fuiſſet damnandus: vel trecentis libris: ſi corpore plectendus fuiſſet.

Vt autem cauſæ non comperendinentur: atque hæc eum: ad quem diriguntur: ſortiantur effectũ: & qui defecerit: palàm fiat: ſtatuimus: vt ſecundo quoque menſe aduocatus fiſci omnes accuſationes: denuntiationes: proceſſus: & inquiſitiones ſingulatim reuideat: & quas deprehenderit intra ſtatutum tempus non expeditas: apud acta cancellarij ad hoc electi Magnificis Procuratoribus denunciet: vt ſcripto publico de denuntiatione appareat: Nec interim quicquam ſalarij prius ei ſolui queat: quàm de iſta reuiſione per ſchedulam notarij

Prætoriæ curiæ ad criminalia: & cancellarij Magnificorum Procuratorum ad eam recipiendam electi: fidem Magnificis Procuratoribus fecerit. Et ſi cognitum fuerit: rem aliter ſe habere: quàm in ſchedula continebitur: pœna falſi notariorum quiſque plectatur: & amplius quinquaginta libris mulctetur: quoties vel deliquerit: vel defecerit. In riparijs verò: & toto diſtrictu notarij criminalium eas cauſas magiſtratibus: coram quibus aguntur: duntaxat denuncient: quæ intra ſtatuta tempora erunt terminandæ: &: vt terminentur: inſiſtant. Ni fecerint: & aliquæ deprehendantur intra ſtatutum tempus non expeditæ: ſoluat fiſco quiſque contrafaciens in vnamquancunque non expeditam decem libras: niſi eum inſtitiſſe conſtiterit: & quò minus terminatæ fuerint: per eum non ſtetiſſe. Tunc autem magiſtratus duntaxat ſit pœnis ſtatutis obnoxius: deque eis cauſam dicat. Curiarum verò ſuſpenſiones: quæ propter aduocatorum valetudinem: aut ob aliud quodcunque cauſæ nonnunquam fieri conſueuere: non comprehendant cauſas criminales: ſed ab eis penitus cenſeantur excluſæ: niſi de ipſis: vel de aliqua ipſarum in decreto ſuſpenſionis mentio fieret ſpecialis.

De mulctis inferendis ijs qui magiſtratibus non paruerint. Cap. XX.

OMnes ciues Genuenſes: & diſtrictuales: ac cæteri in vrbe Genua vel diſtrictu: ſiue ſit municipium: quod hodie communitas dicitur: ſiue caſtellum: quod vniuerſitas vocatur: eorumque conſules: vel ſyndici: aut officiales: & quiuis priuatus: pareant omnibus magiſtratibus ab Illuſtriſſimo Senatu conſtitutis: & alijs ad muneris quidpiã delegatis: & eorum cuique in ijs omnibus: quæ ad cuiuſque præcipientis officium: & iuriſdictionem pertinent: & fideliter exequantur quicquid ab eis & eorum quoquo: vel eorum nomine eis: aut eorum cuique iuſſum erit: vel iniunctum: modò id ab honeſto non deuiet: deque eo appareat ſcripto manu notarij curiæ: vel officialis. Qui ſecus fecerit: ſi municipium erit: vel caſtellum: toties eius incolæ quinque & viginti libris vſque ad ducentas illius qui pręcepit: magiſtratus arbitratu mulctentur: quoties contrafecerint. Sin Priuatus: quinque vſque ad centum: pro qualitate perſonæ: & rei conditione. Nemo tamen eorum: ſiue ſit municipium: ſiue caſtellum: ſiue priuatus: de vno & eodem præcepto: præterquàm ſemel mulctari

queat:

queat: niſi: vbi alia pœna in noſtris ſtatutis: vel ab vrbis Prætore eſſet appoſita. In huiuſmodi autem mulctis agatur ſummatim ſine proceſſu: & pignore banni: ac figura iudicij: modò de præcepto apud actuarium conſtet: & quamobrem ſit pœna iniuncta.

Quòd non poſsit renunciari iuri abolitionis. Cap. XXI.

NEmo eorum: qui criminis vel maleficij quempiam apud magiſtratum accuſauerit: iuri abolitionis poſsit renunciare: ſed ſemper & quandocunque voluerit: poſsit accuſationem accuſato remittere: & abolitionem: ac ſi non renunciaſſet: petere.

De arbitrio Prętoris contra exteros: & diſcolos. Cap. XXII.

VRbis Genuæ Prætor: & quicunque de criminibus iuſdicens de omnibus maleficijs: ac delictis: quę in vrbe Genua: vel diſtrictu ab exteris hominibus: qui nec vrbem: nec in diſtrictu quid loci incolunt: & ab alijs diſcolis malæ conditionis: vel famæ committuntur: cognoſcendi plenum arbitrium habeant: atque abſolutum ab omnibus iuris communis: & ſtatutorum ordinibus in agendo: torquendo: & condemnando: ac pœnas: quas iniunxerint: ſiue pecuniariæ ſint: ſiue pro quibus delinquens ſit corpore plectendus: exequendo: quemadmodum eis videbitur pro qualitate admiſsi: & conditione perſonæ: dum minor pœna non inferatur: quàm noſtris legibus conſtituitur: morte excepta: & membri truncatione: quæ non: niſi ab vrbis Prætore irrogari queat: ſeruata forma ſtatutorum: vel iuris communis.

Quòd Prætor: maleficiorumque Iudex in poſtremis diebus quindecim ſui officij neminem poſsint abſoluere: nec condemnare. Cap. XXIII.

NVllus Prætor: maleficiorumque Iudex tum: cùm dies quindecim ſui officij tantùm ſupererunt: poſsit intra eos quempiam de maleficio: vel delicto abſoluere: vel condemnare: ſed qui ſuccedet: vnà cum altero remanente: vel ſeparatim id muneris peragendum obeat: ſicuti cap: De proceſsibus formandis: & ſententijs ferendis cauetur. Et terminent perinde: atque alio cap: Intra quæ tempora cauſæ criminales terminari debeant; continetur.

Cuius quantitatis cautio peti poſsit. Cap. XXIIII.

NEmo criminis accuſatus: propter quod pœna numaria ſit irroganda: cogi poſsit à magiſtratu ad ſatiſdandū de ſtando iuri: & iudicatum ſoluendo: præterquàm ad duplum eius: in quo eum poſſet condemnare. Et ſi idoneè cauerit: dimittatur. ijs tantùm demptis cauſis: in quibus aliter per ſtatuta cauetur. Vbi verò ſatiſdari de non offendendo petatur: ſi de iure arbitratu magiſtratus cauendum erit: caueat ad eam vſque ſummam: quam ſtatuet magiſtratus pro qualitate perſonæ: & criminis conditione. Detentus tamen ob crimen: donec extra carceres liber ſit: propter æs alienum in eis: detineri nequaquàm poſsit.

Quòd propter condemnationes locorum non grauentur ciues: nec habitantes in vrbe. Cap. XXV.

NVllus ciuis Genuenſis: aut eorum quiſpiam: qui decem annos habitauerit in vrbe Genua: poſsit à magiſtratu ob condemnationem: quam tulerit in incolas cuiuſpiam municipij: vel caſtelli ditionis Genuenſis grauari: vel cogi ad ſoluendum quidpiam: etiam ratione bonorum: quæ dicerentur in eorum territorijs poſsideri: ſed omnes ſint ab ea immunes: & liberi. Qui contrafecerit: centum libras pendat auferendas ex ſuo ſalario: & irritum ſit quodcunque fecerit.

Quòd Prætor: & Iudex: aut officialis neminem in carceribus detentum liberet: niſi cauſa cognita. Cap. XXVI.

NVllus Pretor vel Iudex: aut quiuis alius officialis ſiue in vrbe Genua: ſiue in diſtrictu poſsit è cuſtodia carcerū detentorum quempiam miſſum facere: nec: vt emittatur: mandare: niſi cauſa: ob quam is detinetur: prius cognita ſit: & deciſa: eáque omnia ſint ſeruata: quæ ex iure: & forma ſtatutorum noſtrorum debent ſeruari. Liceat tamen ei: quandocunque ſe res obtulerit: vt ex aliquo quidpiam velit percunctari: illum: duce cuſtodia: ad ſe cautè adduci facere. Si ſecus fecerit: eius periculo cedat: & de eo cauſam dicat.

De cuſtodia carcerum. Cap. XXVII.

CVſtodes tam malæpagæ: quàm aliorum quorumcunque carcerū in vrbe Genua: vel diſtrictu condant librum: & in eo carceris & cuſtodiarum rationem conficiant. Scilicet quo die quis in cuſtodiam datus: & quamobrem: & de qua ſumma: ſi ex cauſa debiti fuerit: Item

quo

quo die emiſſus: quo alius ad ſupplicium abductus: & quo die ad forum ſuum alius relegatus: vt ex hoc conſtet carceris & cuſtodiarum ratio: & facilius carceres purgari queant: & exhauriri. Amplius detentos omnes: & vinctos: ne quo modo poſsint euadere: diligenter adſeruent: Nec: niſi de eorum creditorum conſenſu: & voluntate: ad quorum petitionem in eos coniecti fuere: (ſi propter æs alienum detinentur) aut de ſpeciali mandato eius magiſtratus: ex cuius officio ſunt detenti: vel alterius poteſtatem habentis: eorum aliquem miſſum faciant. Et: ſi dolo: culpa: incuria: vel negligentia eorum cuiuſpiam (quod ſemper præſumatur: niſi contrarium probetur) aliquem propter debitum detentum extra carceres inueniri contigerit: niſi tum: cùm iudex vel magiſtratus ex aliqua cauſa hunc ad ſe: duce cuſtodia: adduci iuſſerit: ſoluat cuſtos creditori: ſiue publico: ſiue priuato id pecuniæ: propter quod is erat detentus: ac tantundem fiſco nomine pœnę: quam poſt factum illico eum ſubijſſe ſancimus. Si verò quis ex vinctis: vel detentis euaſerit: aut dimiſſus fuerit: ijſque de aliquo crimine exul ſit factus: & promulgatus: aut ob aliud crimen imputatum captus: ſiue id ſit probatum: ſiue non probatum (nam ex cauſa fugę probatum cenſemus) luat id pœnarum cuſtos: quod horum quiſque ſiue pecunia: ſiue corpore luere debuiſſet. Et ſi pecunia mulctandus erit: ipſe: eiúsque fideiuſſores intra triginta dies ab eo: quo fuerint requiſiti: compellantur à Prætore & Iudice: vel alijs magiſtratibus diſtrictus ad ſoluendum ſummatim: & ſimpliciter ſine figura iudicij: & pignore banni: ſola facti: & rei veritate inſpecta.

Quòd cuſtodes carcerum ex cauſa cuſtodię nihil amplius accipiant: quàm per ſtatuta conſtituatur. Cap. XXVIII.

NVllus carceris cuſtos per ſe: vel per aliũ ex cauſa cuſtodiæ audeat ab aliquo emittendo quicquam petere: aut quouis modo accipere: vel extorquere ſupra id: quod noſtris ſanctionibus eſt conſtitutum. Si ſecus fecerit: pendat quadruplum eius: quod ſibi per ſtatuta debetur: quoties deliquerit: cedatque dimidium cameræ Magnificorum Procuratorum: reliquum illi: qui denunciauerit. Prętor autem: ac Iudex hoc veſtigent diligenter: & quem inuenerint ſontem: ſaltem dicto illius: qui iuratus dixerit ſe dediſſe (quod pro vera probatione concurrentibus alijs indiciorum adminiculis arbitratu iudicis de cauſa cognoſcentis competentibus haberi volumus) puniant: nulla deprecatione admiſſa. Ni fecerint: toties vterque eorum ſoluat fiſco quinquaginta libras nomine pœnæ: etiam durante tempore ſui officij: quoties contrafecerit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

Quòd cuſtos carcerum nihil eorum palàm faciat: quę in eis à Prętore & Iudice fiunt.
Cap. XXIX.

CVſtos carcerum: apparitor: vel ſatelles: aut quiuis alius: qui examinibus: vel alijs: quæ à Prætore & Iudice in carceribus fiunt: interfuerit: nihil eorum cuiquam palàm faciat. Qui fecerit: ſi agetur in cauſa de crimine læſæ maieſtatis: pœna capitis puniatur. In cæteris verò: ſi cauſa capitalis erit: aut alia: ob quam delinquens corpore ſit plectendus: bis terúe fidiculis torqueatur: ſi ad id ferendum habilis erit: ſin minus: annum exulet vſque ad biennium: vel tribus menſibus vſque ad ſex in carcerum cuſtodia detentus adſeruetur. Vbi verò in cauſa numaria pœna irroganda foret: decem libris vſque ad quinquaginta mulctetur.

Quòd propter omiſſas ſolennitates: cauſæ criminales irritæ non reddantur.
Cap. XXX.

SI de crimine: vel delicto eius: qui deliquit confeſsione: aut legitima teſtium probatione: vel alio quouis modo legitimè conſtiterit: actorque: & conuentus legitimam perſonam habuerint: Iudexque: competens fuerit: & dati ſint termini ad faciendas defenſiones: pœnæque ex forma ſtatuti impoſitæ: ſententia: quam Iudex tulerit: ſit rata: & firma: quanuis vel ſolennitas in proceſſu omiſſa: vel iuris ordo: aut ſtatutorum ſeruatus non fuerit. Nec tum quid opponi aduerſus proceſſum queat: vel dici eum nullum eſſe: aut quicquam exceptionis: etiam de exceſſu: aut iniuſtitia allegari: vel allegatum à quouis Iudice admitti: pręterquam de iniuſtitia à ſententijs magiſtratuum diſtrictus: quemadmodum cap: ſub rubrica de appellationibus continetur.

De appellationibus cauſarum criminalium non admittendis: niſi modo infraſcripto.
Cap. XXXI.

NEmo poſsit de præcepto facto: vel ſententia lata: aut proceſſu cõdito à magiſtratu vrbis Genuæ in cauſis accuſationis: denuntiationis: vel inquiſitionis ad aliquem magiſtratum prouocare: neque di

cere

cere horum quidpiam nullum eſſe: aut factum aliter ſe habere: quàm in eis expreſſum fuerit: præterquàm in cauſis: in quibus mulcta exigēda cedat parti: ac in ſententijs latis à magiſtratibus diſtrictus: a quibus ex forma ſtatuti ſub rubrica de ordine poteſtatum diſtrictus licet appellare. His autem exceptis: aliæ reijciantur: nec ab eo magiſtratu: ad quem appellatum fuerit: admittantur. Si admiſerit: ſoluat fiſco centum libras nomine pœnæ quoties deliquerit: & irritum ſit: quodcunque fecerit.

CRIMINALIVM LIBER SECVNDVS DE POENIS.

De Blaſphemis. Cap. I.

REVS delatus: & conuictus probroſi maledicti in Deum: beatam Virginem: crucem domini noſtri Ieſu Chriſti: & in quencunque Diuûm: in primum delictum mulctetur ſcuto vno auri vſque ad decem. In ſecundum poſt mulctam: duobus vſque ad quinque & viginti. In tertium: vſque ad centum damnetur: & ſit infamis. Si erit officialis: ipſo iure ab officio cadat: nec ad aliud eligi poſsit: niſi ab Illuſtriſsimo Duce et Magnificis Gubernatoribus prius ſit factus habilis. Damnatus: niſi intra treis dies poſt condemnationem ſequētes pœnā ſoluerit: per loca vrbis publica fuſtigetur: et ad catenam vinctus horis quinque os impudentiæ præbeat contumelijs turbæ circunſtantis: & conuicijs. Si apprehenſus non fuerit: exul publicetur: nec: niſi pœna ſoluta: reſtituatur. Interea verò: ſi in iudicis venerit poteſtatem: nec pœnā ſoluerit intra triduum: amputetur ei lingua. Et ſi poſt tot mulctas: rurſus quartò deliquerit: relegetur in quinquennium ad triremes. Miles conuictus: militia abdicetur: & menſtruum ſtipendium reſtituat: ſi tempore pacis erit: ſin belli: arbitratu Ducis puniatur. Nautarum magiſtri: & cuiuſuis nauigij rectores: artificeſque & paterfamiliâs: ſimulac audierint nautarum quempiam vel artificum: aut famulorū ſuorum: conuicium in Deum vel diuos ingerere: ſeu (vt aiunt) blaſphemare: hunc intra horas quatuor & viginti extrudant. Ni fecerint: eadem pœna adficiantur: qua qui deliquit. Pueri loris: vel virgis cædantur.

Qui ſacras imagines Dei: vel ſanctiſsimæ crucis ſciens percuſſerit: vel quomodocunque turpauerit: in primum delictum amputetur ei manus; vel ad triremes relegetur in quinquennium. In ſecundum vltimo ſupplicio adficiatur; vel ad triremes perpetuò mancipetur. Horum autem omnium iudices ſint Magnifici Procuratores: qui & agendi; & puniendi: quemadmodum eis videbitur: habeant plenum: & liberum arbitrium: & amplius in vrbe Genua Prætor: maleficiorumque Iudex. In diſtrictu verò Prætor: & cæteri magiſtratus iudicent: & agant ex officio: ſicut in delictis agitur: in quibus pœna ſanguinis irrogatur; ſed breuioribus terminis: vt cauſæ: ſaltem intra menſem: terminentur. Notarij magiſtratuum in vrbe Genua; & in tribus prætorijs curijs querelas: & denunciationes intra dies duos: poſtquam porrectæ fuerint: Magnificis Procuratoribus denuncient. Ni fecerint: quinque & viginti libris in vnamquanque non denunciatam mulctentur. Liceatque vnicuique ad Magnificos Procuratores in vrbe Genua: atque ad alios magiſtratus in diſtrictu nomina delinquentium deferre: habeatque delator dimidium numariæ pœnę in illum conſtituendæ: quem accuſauerit: ſi intra dies quindecim à delicto commiſſo detulerit: & reus eo de crimine conuictus fuerit: ſitque ſub ſecreti ſigillo. Reliquum verò dictæ pœnæ in vrbe Genua cedat officio ſuffragij pauperum. In cæteris locis diſtrictus erogetur pijs locis: quemadmodum à Ius dicente fuerit ordinatum. Statores autem: & Satellites: ſi quem blaſphemantem audierint: hūc per ſe: etiam iniuſsi: in carcerem trudant. Ni truſerint: ab officio cadant; eóque abdicati cenſeantur. Et quoniam Reipublicæ admodum intereſt hoc prauum hominum genus compeſcere: & coërcêre: vt cæteri: horum exemplo deteriti: huiuſmodi impietate abſtineant: & honos qui Deo: Diuiſque debetur: piè ſanctéque ſeruetur: ac cultus eis exhibeatur innoxius: quod quidem eò reddetur facilius: quò amplius eorum: qui delinquunt: & plectendi ſunt: nomina fuerint in aperto. Proinde: hoc noſtro ſtatuto ſancimus: vt Genuæ in eccleſia metropolitana: in oppidis verò: & caſtellis diſtrictus mœnibus ſeptis in eorum eccleſia principali reponatur capſa: in quam: cuique liceat nomen & cognomen illius: quem nouerit deliquiſſe: itemque teſtium: qui adfuerint: & locum: ac diem delicti commiſsi breui ſchedula adnotatum immittere. Huius autem claues apud Magnificos Procuratores in vrbe Genua ſeruentur. In alijs verò locis; apud eos: quos ipſi elegerint: Aperiaturque ſingulis ebdomadis: & videatur an

ſint aliqui delati: in quos: eo de ſcelere agendum ſit.

De præter naturam laſciuientibus. Cap. II.

PRæter naturam laſciuientes: tam incubi: quàm ſuccubi furca ſuſpenſi igne vltore deleantur de terra viuentium. Eademque pleƈtatur pœna quiſquis agrum: domumúe ad id ſceleris committendum præbuerit. Vim paſsi non ſunt in ea cauſa: vt huius criminis damnentur. Qui ętate excuſantur: pœna numaria arbitratu magiſtratus mulƈtari poſſunt: ſalua ſemper in his omnibus Magnificorum Procuratorum autoritate.

De Adulteris & Stupratoribus. Cap. III.

NVpta non coaƈta: ſi adulterium commiſerit: capite pleƈtatur: cedantque marito: & liberis dotes: & antefaƈtum in omnibus: quemadmodum capite de muliere fugitiua à domo mariti cauetur. Vir: ſi alibi: quàm domi: quam ipſe habitat: alteri nuptam carnali copula cognouerit: ſummo adficiatur ſupplicio. Si nupta eſt impudica: ſe proſtituens: vel quæ ſui corporis quæſtum faciat: déque eo publica voce: & fama conſtet: ac tribus idoneis teſtibus: vel tribus ſingularibus: qui iureiurando adaƈti teſtentur rem cum ea habuiſſe: vir nullam pœnam ſubeat: ſola mulier pleƈtatur. Si vir domi ſuæ: aliter: quàm per vim: alteri nuptam carnali copula cognouerit: quinquaginta libris vſque ad quingentas mulƈtetur: vel fuſtigetur: niſi eas intra dies quindecim ſoluerit. Si eam pro amaſia publicè in contubernio habuerit: capite pleƈtatur. Eademque pœna adficiatur quicunque per vim mulierem carnali copula cognouerit.

Maſculus & fœmina qui inceſtum commiſerint: etiam ſi mutuò ſibi fuerint conſentientes: capitali pœna puniantur.

Sanƈtimonialem profeſſam: habitúque monachali indutam ſi quis in cœnobio: vel extra carnali copula etiam volentem cognouerit: pœna capitis pleƈtatur. Nec cuiquam layco de die: vel de noƈte: niſi ex ſpeciali ſuperiorum conceſsione fas ſit monaſterium ſanƈtimonialiũ ingredi. Qui ſecus fecerit: in primam tranſgreſsionem mulƈtetur trecentis libris: deinde ſexcentis: quoties deliquerit: vel ter fidiculis torqueatur: niſi ſoluerit intra triginta dies: aut extra vrbem Genuam: & diſtriƈtum vſque ad triennium arbitratu magiſtratus relegetur. Qui verò ſine conſenſu ſuperioris ſanƈtimonialē domi ſuę habitationis hoſpitio receperit: vel in contubernio habuerit: ducentis libris puniatur.

Qui ſtuprum in virginem etiam volentem commiſerit: det quinquaginta libras vſque ad quingentas: vel fuſtigetur: niſi ſoluerit intra triginta dies. Sed ſi virgo ſeducta fuerit: quod præſumatur: niſi probetur contrarium: præter dictam pœnam: dotet eam: qui ſeduxerit: arbitratu magiſtratus pro qualitate perſonarum.

Vt autem nemo audeat fœdare connubia: & decus muliebre ſeruetur: Decernimus ius accuſandi: deferendi: vel denunciandi de adulterio; vi: ſtupro: vel inceſtu proximis duntaxat neceſſarijs competere: nempe patri: fratri: patruo: auunculo: & marito. Si quidem hi omnes vero dolore impelluntur. Vbi verò maritus eius: quæ diceretur adultera; in vrbe Genua foret: vel in diſtrictu: nemo alius præter eum: ad accuſationem: vel denunciationem adulterij admittatur. Si aberit: neceſſarij: de quibus ſupra meminimus: tantùm ſuccedant: & admittantur. Accuſatione verò: vel denunciatione à quouis eorum facta: ſiue ea de adulterio ſit: ſiue de vi: ſiue de ſtupro: ſiue de inceſtu: tunc: nec antè ſuper eis; vel altero eorum inſtituatur inquiſitio: & agatur in ea ex forma ſtatutorum: & ex forma iuris communis: vbi quid in ſtatutis defuerit. Omnibus autem in caſibus: in quibus adulter: & adultera ſint corpore plectendi: eo genere ſupplicij ſine vllo diſcrimine animaduertatur in fœminam: quo animaduertetur in maſculum: ſi vterque in magiſtratus venerit poteſtatem: ſin minus: is: qui venerit; eo adficiatur: & alter: donec veniat: eo de crimine exul publicetur. Marito verò qui vxorem ſuam adulterij poſtulauerit; & alijs: qui alteri nuptam poſt maritum: & patrem ad accuſandum; vel denunciandum admittuntur: liceat ante prolationem definitiuę ſententię: quandocunque eorum quiſque voluerit: ab accuſatione: vel denunciatione deſiſtere: non tamen: poſtquàm deſtiterint: accuſatã rurſus eius criminis poſtulare. Eodemque beneficio vti poſsit etiam adulter. Mulier verò tunc liberetur: & viro ſuo reſtituatur. Domum autem accipere debemus: non proprietatem domus: ſed domicilium. Quare ſiue in propria domo quis habitauerit: ſiue in conducta: vel gratis: ſiue hoſpitio receptus: hæc lex locum habebit: & ſi quis in villa habitat: vel in hortis idem erit probandum: & ita vbique locorum huius capitis cenſendum: in quo de domo verba facere contigit.

De Raptoribus. Cap. IIII.

RAptores virginũ honeſtarum: vel ingenuarum: ſiue deſponſatarum: ſiue nondũ deſponſatarum: vel quarumlibet viduarum: aut

nuptarum:

nuptarum:& qui inuaſionis tempore opem ad rapiendum tulerint: etiam ſi raptæ conſenſerint:capite plectantur:& bona publicentur: cedatque dimidium fiſco: reliquum raptæ. Cæteri verò: qui huiuſce criminis inuenti fuerint conſcij: nec ante admiſſum facinus iudici propalauerint: quíque eos ſuſceperint: vel opem ante: aut poſt inuaſionem tulerint: ſiue mares: ſiue fœminæ ſint: etiam quacunque conditione: vel dignitate fulgentes: eodem adficiantur ſupplicio: facultatibus eorum nullam diminutionẽ paſſuris. Liceat tamen raptæ: patris ſui accedente conſenſu: ſi tunc in viuis aget: vel ſi diem ſuum obijſſet: duorum ex ſuis propinquioribus: illi: qui rapuit: ſe matrimonio iungere. Et: ſi raptor eam ſibi in vxorem accipere volet: ac dotare arbitratu magiſtratus pro conditione perſonæ: abſoluatur raptor à pœna: & reſtituantur bona: quarta duntaxat parte excepta: quam in pœnam delicti fiſco cedere decernimus. Sed ſi minor erit quingentis ſcutis auri: ſoluat ad eam vſque quantitatem reliquum raptor intra dies triginta. Vel: niſi ſoluerit: triremibus mancipetur: vel extra vrbem Genuam: & diſtrictum relegetur: aut in carcere detentus adſeruetur in tempus: arbitratu Illuſtriſsimi Ducis & Magnificorum Gubernatorum: ac Procuratorum ſtatuendum: ſaluis ſemper pœnis: & mulctis contra ſocios: alióſque criminis participes ſupra memoratos conſtitutis.

Mulierem Deo dicatam: aut intra tempus profeſsionis habitu monachali indutam in monaſterio degentem ſi quis: etiam volentem: rapuerit: vel rapere tentauerit: & ad actum facto proximum proceſſerit: vltimo adficiatur ſupplicio: & publicentur bona. Eademque pœna plectatur quiſquis ad eiuſmodi maleficium perpetrandum opem præbuerit. Prætor autem: & alij magiſtratus aduerſus iſtos plenum: & liberum arbitrium habeant agendi: &: cognoſcendi: ac puniendi quemadmodum ſupra meminimus.

Alterius ſeruam: vel fœminam impudicam: qui inuitam rapuerit: ad habendum rem cum ea: quod pręſumatur: niſi contrarium probauerit: ipſe: & ſocij adigantur ad triremes in triennium: duplumque precij ſeruæ domino ſoluant. Si ſeruam quis non inuitam abduxerit: domino reſtituat: & duplum: quanti fuerit æſtimata: pendat: dimidiumque cedat fiſco: reliquum domino ſeruę: & amplius annum exulet extra vrbem Genuã: & diſtrictum. Abducta ſerua cenſetur: quæ apud aliquem commorans: ad dominum intra biduum non reuertitur. Damnati horum criminum: qui intra triginta dies non

ſoluerint: in annum triremibus relegentur.

Quòd mulier malæ famæ: nec leno habitent vbi degunt homines honeſtæ conditionis. Cap. V.

NVlla meretrix: vel mulier malæ famæ: aut lena: vel leno ea in vicinia habitare queat: in qua degunt homines: vel mulieres honeſtæ conditionis: boníque nominis. Si habitare inuenta fuerit: & magiſtratus id compertum habuerit: atquè eam vel impudicam eſſe: vel virum lenocinium exercere dicto trium teſtium cognouerit: qui iureiurando adacti id ſe dicant credere: eos extrudi iubeat intra triduum: vel fuſtigari: niſi eo elapſo abſceſſerint. Et ſi eò rurſus ad habitandum venerint: extra vrbem Genuam: & diſtrictum in quinquennium releget. Si contrafecerit: det fiſco in pœnam centum libras.

Quòd nemo meretricium: vel lenocinium exerceat in vrbe Genua. Cap. VI.

LEno: vel lena: aut quicunque alij ſiue mares: ſiue fœminæ fuerint: qui virginum, nuptarum: vel ſponſarum pudicitiam ſollicitauerint: conuicti & damnati in primum delictum fuſtigentur: ferróque candenti ſtigma fronti inuratur. Si rurſus ſollicitauerint: nares eis amputentur: & extra vrbem Genuam: & diſtrictum extruſi perpetuo damnentur exilio. Sollicitare pudicitiam dicitur: ex pudica: vt aliqua impudica fiat: curare. Parentes: qui filias ſuas proſtituunt: & in eis quæſtum exercent: narium truncatione plectantur. Admodum enim iniquum eſt: viſcerum ſuorum caſtitatem vænundare. Si filiæ conſenſerint: arbitratu iudicis puniantur. Maritus: qui quæſtum ex adulterio vxoris ſuæ fecerit; ſi humilis erit conditionis: fuſtigetur: & extra vrbem Genuam: & diſtrictum in decennium relegetur: vel triremibus in quinquennium mancipetur. Si honeſtæ conditionis: perpetuo exulet extra vrbem Genuam: & diſtrictum: dimidiumque bonorum fiſco inferatur. Nec enim mediocriter deliquit: qui lenocinium in vxore exercuit.

De contrahentibus clandeſtina matrimonia. Cap. VII.

SI fœmina cuiuſuis conditionis minor annis quinque & viginti: quæ nunquam fuerit deſponſata: ſe alicui matrimonio iunxerit ſine con-

ne conſenſu patris ſui: vel aui paterni patre non ſuperſtite: aut: ſi omnes obijſſent: præter voluntatem matris: quæ ad ſecunda vota non tranſierit: vel: ſi tranſierit: aui materni: aut fratris: vel patrui: aut alterius ex agnatis propinquioribus: ſi nec mater: vt ſupra diximus: nec auus: nec frater. aut patruus in viuis agerent: aut ipſis omnibus fato functis: vel ab vrbe: & diſtrictu milliarijs quinquaginta abſentibus ſine conſenſu duorum ex propinquioribus vſque ad quartum gradum: ſicut decreta diſtingunt: vel tutorum: aut curatorum: ſi nec etiam propinquiores agerent in humanis: aut ſi (vt dictum eſt) abſentes forent: ipſo iure priuata cenſeatur omni iure dotis petendæ: vel ſibi conſtituendæ: ac etiam bonis omnibus: cum paternis: tum maternis: ac hæreditate: ſi quæ ſibi ex parte patris: vel matris obueniſſet: vel obueniret: cædatque patri: matri: vel fratribus: aut alijs ad quos pertineret: ac ſi puella ipſa: ſeu fœmina eſſet fato functa. Vir autem: qui puellam huiuſmodi: vel fœminam deſponſauerit abſque conſenſu eorum: quos ſuprà memorauimus: det in pœnam ſcuta centum vſque ad mille arbitratu magiſtratus pro conditione perſonæ. Qui verò puellam: vel fœminam ad contrahendum matrimonium per ſe: vel per alium coëgerit: capite plectatur: & amplius ſcutis mille mulctetur: ſi puella: vel fœmina coacta ciuis erit Genuenſis: degens in vrbe Genua: vel ſuburbijs: ſin diſtrictualis: habitans in diſtrictu: præter capitis pœnam ſoluat trecentas libras vſque ad mille arbitratu magiſtratus.

Quiſquis autem ſciens his omnibus: ſecus: quàm præfati ſumus: ſe interpoſuerit: vel auxilium: aut conſilium dederit: aut tractandum ſuſceperit: vel ordinauerit: aut ordinari paſſus fuerit: vel quouis modo ſiue fœminam minorem annorum quinque & viginti: ſiue maſculum minorem duobus & viginti ſuadendo ad matrimonium contrahendum induxerit: det quingentas libras: cedatque fiſco dimidium mulctarum omnium: quas ſuprà memorauimus: reliquum illi: qui contrahendo matrimonio eſt aduerſatus: ex cuius conſenſu fieri debuiſſet. Teſtes verò: qui ſcientes interuenerint: & notarius: qui inſtrumentum ſciens confecerit: ſoluant fiſco: ſcilicet eorum quiſque centum libras nomine pœnæ: ac trecentas quicunque ſciens in domo ſua: vel conducta horum quidpiam paſſus fuerit perpetrari. Ab hac autem ſanctione tam fœminæ: quàm maſculi humilis conditionis: vel vagabundi cenſeantur excluſi.

De Homicidio. Cap. VIII.

QVi dolo homicidium commiſerit: quíue ad committendum opē tulerit: dolumúe commiſerit: aut quò committatur tractauerit: vel ad committendum comitem ſe homicidæ præbuerit: vltimo adficiatur ſupplicio. Si fuga euaſerit: & ex forma ſtatuti de modo procedendi contra contumaces euocatus: ad conſtitutum diem ſe coram magiſtratu ſiſtere neglexerit: eiusq́ue criminis tanquam contumax conuictus: damnatusq́ue fuerit: exul in perpetuū factus edicto extra vrbem Genuam & diſtrictum publicetur: quemadmodum dicto capite fuſius continetur. Omnia verò bona: cùm immobilia: quæ ſaluis iuribus vxorum: nuruum: ac creditorū dirumpi volumus: tū mobilia vnà cum iuribus: & debitorum nominibus ex duabus tertijs partibus fiſco publicentur: reliquum cedat hæredibus interfecti. Et ſi ſubhaſtabuntur: addicentur pluris licitanti: niſi Illuſtriſsimo Senatui viſum fuerit: bona immobilia inter attinentes: & vicinos diuidere: ijsq́ue: quo ſtatuerint pretio: ea addicere: quod eius ſemper ſit arbitratu: dūmodo Reſpublica pro eis: & alijs bonis: ſiue mobilibus: ſiue immobilibus fiſco ex cauſa criminis deuolutis: vel deuoluendis: vbi ea vænundari contigerit: defendendis & euincendis: emptoribus: atque hæredibus: eorumq́ue ſucceſſoribus generalibus: & particularibus obligata reſtet. Exul autem factus non eximatur ab exilio: niſi intra ſtatutum tempus dicto capite de modo procedendi contra contumaces coram magiſtratu præſens comparuerit. Tunc autem agatur: quemadmodum ibi continetur. A` pœna verò homicidij excipimus furioſum: qui ea ſit mentis alienatione: vt: quid agat: non intelligat: vel: quid egerit: non intellexerit. Item eum: qui quempiam fortuitò: vel ad ſuam: aut ſocij defenſionem occiderit: ac eum: qui damnatum publici criminis: & exulem publicatum à Genuenſi magiſtratu poteſtatem habente interfecerit: ac dominum: vel dominam: qui ſuum ſeruum: vel ſeruam occiderit: contra quos id ſeruetur: quod capite de ſeruorum exceſsibus compeſcendis eſt conſtitutum. Magiſtratus autem hęc omnia pręſtet: Ni præſtiterit: ducentis libris mulctetur.

Serui: vel famuli: aut quicunque alij: qui ſuos dominos: vel illos: quibùs cum vnà habitant: occiderint: quíque conſilium dederint: opemúe tulerint: tracti ad caudam muli furca ſuſpendantur: & bona publicentur.

Qui ex propoſito: ſiue mas: ſiue fœmina ſit: quicquam fecerit: ob

quod

quod ſit ſecutus aborſus: ſi fœtus erit animatus: capite pleĉtatur: ſin minus: ad triremes relegetur in tempus: aut alia pœna arbitratu magiſtratus mulĉtetur.

Si quis ideo quempiam occiderit: aut occidi mandauerit: vel dolum quò occidatur commiſerit: vt occiſi potiatur hæreditate: ſiue ex teſtamento: ſiue ab inteſtato: vel ex fideicommiſſo ad ſe prouenientem: ipſo iure re: & nomine cadat: & ſit excluſus ab ea: deuoluaturque ad ſequentes in gradu: vel ad alios: ad quos pertinebit: ita vt neque in proprietate: neque in vſufruĉtu ratione poteſtatis vllum ius in eis aliquo tempore conſequatur: ijs tamen ſemper ſaluis: de quibus in ſtatuto de ſucceſsionibus ab inteſtato. §. inſuper ſtatuimus: eſt conſtitutum. Eademque pœna mulĉtetur: qui vxorem: vel nurum occiderit: aut occidi mandauerit: dolumúe quò occidantur: commiſerit: vt ex dotibus: vel earum augmento quicquã percipiat: aut ad ſe aliunde poſsit quomodolibet peruenire. Parricidæ: & quicunque parricidij tenentur: ex forma iuris communis puniantur.

Quiſquis ſiue mas: ſiue fœmina in mortem cuiuſpiam conſpirauerit: eiúſue ſceleris patrandi particeps fuerit: vel ope: aut conſilio iuuerit: ſi facinus non erit admiſſum: nec ventum ad aĉtum faĉto proximum: det fiſco trecentas libras intra triginta dies poſt cõdemnationem: vel: ni ſoluerit: extra vrbem & diſtriĉtum exulet: aut triremibus mancipetur in tempus arbitratu magiſtratus ſtatuẽdum. Si facinus erit admiſſum: vel ventum ad aĉtum faĉto proximum: pleĉtatur vnuſquiſque pro qualitate admiſsi ex forma huius capitis: & aliorum in quibus de hoc cauetur. Veruntamen ſi quis horum: ſiue principalium: ſiue participum ante admiſſum facinus id magiſtratui palàm fecerit: is omni pœna rei: & perſonę ipſo iure tunc cenſeatur abſolutus: & amplius dimidio numariæ pœnę alijs ſontibus irrogandæ donetur.

De Genuenſibus: vel diſtriĉtualibus extra vrbem Genuam: & diſtriĉtum homicidium committentibus. Cap. IX.

SI ciuis Genuenſis: vel diſtriĉtualis extra vrbem Genuam & diſtriĉtum: ac loca ſubdita ditioni Genuenſi quempiam occiderit: qui nec ciuis ſit: nec ſubditus: abſtineat magiſtratus per accuſationem: vel inquiſitionem: aut alio quouis modo aduerſus eum agere: pręterquam ad petitionem: vel denunciationem illius tantùm: qui ſuam: vel ſuorum iniuriam proſequitur.

De veneficis. Cap. X.

SI quis ſciens per ſe: vel per alium venenum alicui propinauerit: dederitúe: ob quod vel is interierit: vel inhabilitatem membri iudicio phyſicorum contraxerit: capite plectatur qui propinauit: vel dedit: bonáque ex duabus tertijs partibus fiſco inferantur: reliquum cedat debilitato: vel hæredibus: ſi interierit.

Qui poculum amatorium per ſe: vel per alium dederit: quanuis dolo non fecerit: nec ij: quibus dederit: ſiue mas ſit: ſiue fœmina: in aliquo læſi fuerint: tamen quia res mali exempli eſt: virgis per vrbem cædatur: & candenti ferro nota in facie inuratur: vel naſus ei: aut auris præcidatur: & extra vrbem Genuam: & diſtrictum perpetuo exilio damnetur. Si ob id in infirmitatem inciderint excæcetur: Sin interierint: vltimo adficiatur ſupplicio. Eiſdemque pœnis plectatur quiſquis eos ope: aut conſilio fouerit.

Qui verò in lecto: aut aliqua domus parte: aut perſonæ: vel in veſtibus quicquam interpoſuerit: vel interponi curauerit: quod ad maleficam artem ſtrigum vel incantatorum pertineat: propter quod quis ſenſum: mentem: vel memoriam amiſiſſe credatur: vel à moribus conſuetis deuiaſſe: aut modo aliquo læſus fuiſſe: vltimo plectatur ſupplicio: vel ad id vſque arbitratu magiſtratus: ipſe: eiuſque criminis particeps: & conſcius: ac quiuis alius: qui magiſterium vel operam eiuſmodi maleficis artibus faciendo: vel docendo præſtiterit. Aduerſus quos Prætor: vel magiſtratus plenum arbitrium habeat agendi: torquendi: & ad vltimum ſupplicium condemnandi: vel ad id vſque pro qualitate admiſsi.

De Aſſaſsinis. Cap. XI.

ASſaſsinus: qui quocunque modo quempiam occiderit: vel animo occidendi vulnerauerit: quod præſumatur: niſi probauerit contrarium: vel qui occidere voluiſſe confeſſus fuerit: & ad aliquem actũ peruenerit: eum ſcilicet percutiendo: vel vulnerando: quem volebat occidere: conuictus trahatur ad caudam muli ad locum vſque ſupplicij: & ibi furca ſuſpendatur. Si apprehenſus non fuerit: aſſaſsinij damnatus extra vrbem & diſtrictum perpetuo mulctetur exilio: bonáque publicentur: & diuidantur quemadmodum capite ſub rubrica de homicidio continetur. Si deinde apprehenſus fuerit: eo: quo dictum eſt:

ctum eſt: adficiatur ſupplicio. Itidem qui percuſſerit: vel vulnerauerit: quanuis non animo occidendi: ſed iniuriam inferendi fecerit: ſi vel mors: vel membri debilitatio ex percuſsione fuerit ſubſecuta: aut ex vulnere euidens cicatrix in facie perpetuò remanſura. Vbi nihil horum contigerit: ſed duntaxat ſit vulnus illatum: emiſſo ſanguine: triremibus in quinquennium mancipetur: vel manus ei præcidatur. Et ſi apprehenſus non fuerit: perpetuò exul in dictas pœnas damnatus publicetur. Si nihil ſanguinis fuſum fuerit: det in pœnam quingentas libras: vel remo addictus ad vincula nautica in biennium mancipetur: niſi intra decem dies poſt condemnationem ſoluerit: aut extra vrbem Genuam: & diſtrictum in quinquennium relegetur.

Aſſaſsinus: qui cuiuſpiam occidendi vel offendendi mandatum non inuitus ſuſceperit: quanuis ad actum facti non peruenerit: modò ſit delictum falſus: vel de eo conuictus: ſoluat quingentas libras: vel triremibus in triennium vſque ad decennium mancipetur: niſi intra decem dies poſt condemnationem ſoluerit: aut extra vrbem Genuam & diſtrictum relegetur in tempus arbitratu magiſtratus ſtatuendum: dum breuius non ſit quinquennij. Quòd ſi mandatum prodiderit magiſtratui: antequam ſit delatus: vel accuſatus: & qui mandauit: ex delatione fuerit conuictus: extra noxam ſit & pœnam: idque habeat: quod facinoris patrandi gratia inter ipſum: & eum: qui mandauit: conuentum fuerat: & amplius dimidium numariæ pœnæ: qua: qui mandauit: damnabitur. Aſſaſsinum autem eum cenſemus: qui: accepto precio: eiuſúe accipiendi ſpe: quidpiam eorum delictorum: quæ ſuprà meminimus: patrandum ſuſceperit: quiúe publica voce: & fama dicitur aſſaſsinus: & aſſaſsinium commiſiſſe: ac illum: qui: accepto precio: vel accipiendi ſpe aſſaſsinium committere diceretur voluiſſe.

Qui ſciens aſſaſsinum receperit: quiúe ad maleficium committendum ope: aut conſilio iuuerit: eiſdem pœnis plectatur: quibus plectitur aſſaſsinus. Sed poſtquam delictum fuerit commiſſum: niſi intra biduum poſt receptionem: aſſaſsinum magiſtratui tradiderit: vel ab eo: vt capiatur: operam efficacem nauauerit: ſi aſſaſsinus capite plectendus erat: eo ſupplicio & ipſe adficiatur: aut in perpetuum triremibus mancipetur: vel perpetuo exilio arbitratu magiſtratus relegetur pro qualitate delicti & perſonarum. Si verò aſſaſsinus ſecus quàm corpore mulctandus eſſet: qua pœna debuiſſet: ea is mulctetur: qui illum receperit.

Si quis autem in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi: aut extra vrbem: vel dominium per ſe: vel per alium quid maleficij per aſſaſsinium patrandum mandauerit: & deinde in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi delictum commiſſum fuerit: ad caudam muli tractus ad locum vſque ſupplicij furca ſuſpendatur. Eáque pœna adficiatur: qui ſiue in vrbe Genua: ſiue in dominio Genuenſi: ſiue extra per ſe: vel per alium mandauerit: quanuis delictum extra vrbem Genuam: vel dominium Genuenſe deinde fuerit perpetratum: modò ſit in Genuenſem ciuem: vel Genuenſis dominij: aut in eum: qui degit Genuæ: vel in Genuenſi dominio. Item qui mandatum ſuſceperit: aut qui depoſitum præmium: vel obligationem ſciens ea de re receperit: aut ea: vt committatur: ſpoponderit: vel qui horum nuncius fuerit: aut in his modo aliquo ſe inter mandantem: & mandatarium interpoſuerit: quíue opem: conſiliumúe præbuerit: niſi is: de quo occidendo: vel offendendo fuit mandatum: per ſanctiones noſtras impunè lædi: vel occidi potuiſſet. Tunc autem nulli ſit pœnæ obnoxius. Nullus tamen aſſaſsinus cuiuſuis generis ex ſupradictis damnari per contumaciam queat: niſi prius publica voce & fama conſtiterit: eum vel delictum commiſiſſe: vel: ab alijs vt committatur: curaſſe. Si quis autem falsò: vel per calumniam quempiam aſſaſsinij reum fecerit: vel detulerit: aut quidpiam maleficij per aſſaſsinium committendum alteri mandaſſe denuntiauerit: det in pœnam quingentas libras: cedatque dimidium fiſco: reliquum accuſato: vel delato.

De percutientibus. Cap. XII.

QVisquis: ſiue ciuis Genuenſis: ſiue diſtrictualis: vel exterus: aliquo armorum genere: aut alia re ad percutiendum apta quempiam adortus fuerit: nec percuſſerit: quinque libris vſque ad quinquaginta mulctetur: vel fuſtigetur: niſi intra triginta dies poſt condemnationem ſoluerit: aut ſemel fidiculis torqueatur: vel in carceribus: donec ſoluerit: detentus ſeruetur: ſed ſi intra quindecim dies ab illo: quo eum adortus fuit: pacem cum eo inierit: vſque ad decem tantùm mulctetur. Si percuſſerit: ſanguine non emiſſo: ſoluat decem vſque ad centum: niſi ad ſuam fecerit defenſionem. quod in quocunque caſu eorum: quæ hoc toto capite continentur: intelligi volumus. Si ſanguis emiſſus fuerit: nec vulnus ſit mortiferum: neque os fractum: nec dolo: vel ex propoſito illatum: ſed in rixa: aut calore iracundiæ: ſoluat decem: vſque ad ducentas. Et ſi ante condemnationem

tionem

tionem pacificatus fuerit cum offenſo: det tantùm quinque vſque ad centum. Ni ſoluerit intra triginta dies poſt condemnationem: det duplum in vnumquodque delictum ex prædictis: vel in annum vſque ad triennium relegetur pro qualitate admiſsi. Si citra rixam: & ex propoſito percuſſerit: nec vulnus ſit mortiferum: ſoluat viginti vſque ad quingentas: & amplius exilij triennij pœnam patiatur: niſi intra id temporis metas conſenſus partium abolitionem popoſcerit. Tunc enim: ſoluta pœna: liber ſit ab exilio. Quòd ſi non ex propoſito: nec dolo: ſed in rixa: vel calore iracundiæ percuſſerit: & vulnus ſit mortiferum: det triginta vſque ad trecentas: & triennium exulet extra vrbem Genuam: & diſtrictum. Sed ſi intra id temporis pacem cum offenſo: vel hæredibus habebit: pœna ſoluta: ab exilio liberetur. Si vulnus erit mortiferum: dolóque: & ex propoſito illatum: ſoluat centum vſque ad mille: & amplius quinquennij exilio extra vrbem Genuam & diſtrictum mulctetur: vel triremibus in triennium mancipetur. Et ſi pacem interea cum offenſo habebit: pœna ſoluta: liber ſit ab exilio: & triremibus.

Qui ex propoſito per ſe: vel per alium quempiam in facie percuſſerit: aut vulnere adfecerit: ex quo euidens cicatrix remaneat: ſoluat trecentas libras vſque ad mille: in vnumquodque vulnerum: & ad triremes in triennium relegetur pro qualitate delicti: & conditione perſonæ: præſertim ſi in mulierem honeſtæ conditionis id facinus erit admiſſum. Pacificatus tamen cum offenſo: vel hæredibus ipſo non ſuperſtite: & ſoluta pœna: à triremibus liberetur. Qui verò dolo: & animo percutiendi (quod præſumatur niſi probetur contrarium) aliquo armorum genere: aut alia quauis re ad percutiendum: vel vulnerandum apta quempiam in domo eius habitationis adortus percuſſerit: quanuis non ſauciauerit: manus truncatione plectatur: vel ad triremes in decennium relegetur: Sed ſi vulnerauerit: vltimo ſupplicio adficiatur: vel triremibus perpetuò mancipetur.

Qui baliſta: arcúve: aut ſclopis quempiam adgreſſus fuerit animo nocendi: qui præſumatur; niſi probetur contrarium: & diſploſerit: vltimo adficiatur ſupplicio. Si apprehenſus non fuerit: tanquam homicida extra vrbem Genuam: & diſtrictum perpetuo mulctetur exilio: alijſque pœnis omnibus ſubiaceat: quæ capite de Homicidio ſunt conſtitutæ.

Laruato verò: vel tincto: aut perſonato: vel adeo deformato vt dignoſci nequeat: qui armis: aliáve re ad offendendum apta quem-

piam adſilierit: nec vulnerauerit: manus amputetur: vel triremibus mancipetur in triennium. *Si* vulnerauerit: vltimo adficiatur ſupplicio. Et ſi apprehenſus non fuerit: tanquàm homicida omnibus pœnis ſit obnoxius capite de homicidio contentis: & extra vrbem: & diſtrictum perpetuo mulctetur exilio.

Si cui ex percuſsione: vel vulnere accepto lumen oculi ademptum: vel naſus: brachium: pes: manus: aut tibia truncata fuerit: vel is in eorum aliquo debilitatus: vt more ſolito ſe de eo iuuare non poſsit: duplicentur pœnæ iſti: qui percuſsit: vel vulnerauit hoc in ſtatuto contentæ: quæ ex ſui natura poſſunt duplicari. Eiſdemque adficiantur: qui in ſacris templis: vel monaſterijs: vel alio ſacro loco: aut in foro: vbi mercatores conueniunt vulgariter nominato li banchi: vel in Palatio comperarum *Sancti* Georgij: aut coram Magnificis ſupremis Syndicatoribus: Extraordinarijs: Prætore; vel auditoribus Rotæ quempiam percuſſerint: vel vulnerauerint.

Qui coram Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus: aut eorum quopiam gladium: vel aliud armorum genus euaginauerit animo offendendi: qui præſumatur: niſi probetur contrarium: capite plectatur: & bona publicentur. Eademque pœna adficiatur: quiſquis aliquo in loco habitationis Illuſtriſsimi Ducis euaginauerit: & percuſſerit emiſſo ſanguine. *Si* emiſſus non fuerit: manus ei præcidatur: Eáque pœna etiam teneatur: quiſquis in aula Magnificorum Procuratorum: vel in platea Palatij euaginauerit: & percuſſerit emiſſo ſanguine; *Sed* ſi non percuſſerit: triremibus in triennium mancipetur: vel relegetur in quinquennium extra vrbem & diſtrictum.

Si quis alapa pugnóve quempiam in facie; vel in capite cæciderit: baculóve percuſſerit: fiſco pendat triginta libras vſque ad trecentas: et vrbe Genua ac dominio Genuenſi: excedat: non niſi anno exacto: vel pace interea cum offenſo: vel hæredibus inita: pœnáque ſoluta reuerſurus. *Si* verò ciuem Genuenſem honeſtæ conditionis cæciderit: manum ei pręcidito: vel: ad certum locum extra Genuenſe dominium eum in triennium relegato: aut in annum vſque ad triennium addictum remo ad triremes mancipato pro conditione perſonæ: niſi euocatus a Magiſtratu coram: vel ad domum ſuæ habitationis intra decem dies ſe in carcerem præſentauerit: & in ea detentus permanens nulla fideiuſsione dimittendus: intra alios quadraginta mox poſt eos ſequentes: pacem cum offenſo vel hærede habuerit. Tunc autem ſoluat fiſco in pœnam ducentas libras: vſque ad mille arbitratu Magiſtratus.

ſtratus. Ni ſoluerit: in annum vſque ad biennium relegetur ad triremes: vel dominio Genuenſi extruſus annum exulet vſque ad triennium: eiſdemque pœnis teneatur qui eiuſdem conditionis ciuem percuſſerit baculo: ſed ſi vulnus erit mortiferum: & ex propoſito illatum: maiorque timor mortis: quàm ſpes ſalutis: laqueo ſuſpendatur.

Si quæ viles perſonæ pauperrimæ vel abiectæ ſe inuicem conuicijs adficientes: alapis: pugniſve cæciderint: vel capillis traxerint: & ſanguis ab ore: vel naribus emanauerit: vt ſolet in rixis euenire: liceat magiſtratui huiuſcemodi delinquentes punire: tum ex forma hoc toto capite conſtituta: tum ea omiſſa: & alio quouis iuris ordine non ſeruato: in eos vel fuſtigatione animaduertere: vel eos numaria pœna mulctare: aut ad catenam vinctos in horas ſtatuendas exponere: os impudentiæ præbituros contumelijs turbæ circunſtantis: & conuicijs: aut alia leuiori adficere pro modo culpæ: & conditionæ perſonæ: nullo præeunte proceſſu. Ab his autem pœnis excipimus dominos: dominorumque filios: qui ſeruos proprios percuſſerint: vel percutiendo debiliores reddiderint: contra quos decernimus ſeruari quicquid traditum eſt capite de ſeruorum exceſsibus compeſcendis.

Quòd percutientes & vulnerantes in carceribus detineantur. Cap. XIII.

TRudatur in carcerem quiſquis quempiam percuſſerit: vel vulnere adfecerit: ſi apprehenſus fuerit. nec ante dimittatur: quàm medicorum relatione vulnus mortiferum non eſſe conſtiterit. Vtque hoc fideliter innoteſcat: mittat magiſtratus duos medicos ad vulneratum viſendum: Vnum phyſicum: & alterum chirurgum: hique duo iuncti eo cum chirurgo: qui vulneratum medebatur: viſitent eum: & accuratè perpendant: ſit'ne vulnus mortiferum: nec ne. Et ſi omnes: vel duo ſaltem eorum iureiurando adacti teſtabuntur eſſe mortiferum: non dimittatur è carceribus: qui percuſsit: ſin non eſſe teſtati fuerint: præſtita approbata cautione de ſtando iuri: & iudicatum ſoluendo: liberetur. Idemque ſeruetur in Riparijs: & diſtrictu: in quibus is medicorum numerus haberi poterit.

De electione Phyſicorum & Chirurgicorum.
Cap. XIIII.

VT autem de phyſicis: & chirurgicis ſit prouiſum: qui percuſſos vel vulneratos viſant : Illuſtriſsimus Dux : & Magnifici Gubernatores vnum Phyſicum ex collegiatis eligant : & alterum chirurgum : qui vnà cum alio vulneratum medente : ſe ad eum conferant: eáque omnia exequantur : quæ dicta ſunt capite præcedenti.

De Percutiente aduerſarium ſuum.
Cap. XV.

SI quis litigans actor: vel reus aduerſarium ſuum coram magiſtratu de cauſa cognoſcente per ſe: vel per alium percuſſerit: & ad percutiendum primus fuerit: ipſo iure cadat à lite: & cauſa: pro eo: quod ad ſe: & ſui preiuditium pertinet. Itidem: ſi abſente magiſtratu percuſſerit: effuſo ſanguine: ſi effuſus non fuerit: duplicentur percuſſori pœnæ ſtatutæ capite de percutientibus. Procuratoribus autem alienas lites agentibus (ſi eos: contra quos agunt cauſas: coram magiſtratu de eis cognoſcente percuſſerint: & ad percutiendum primi fuerint) duplicetur pœna capite de percutientibus conſtituta. Sed ſi mandato: vel conſenſu principalis factum fuiſſe probabitur: mulctetur etiam principalis: quemadmodum ſuprà de principali dictum fuit : præter pœnas contra percutientes : & vulnerantes conſtitutas.

De Percutiente nuncium in citatione reali: aut verbali: vel iniuria adficiente. Cap. XVI.

QVi nuncium quaruncunque curiarum ſiue ciuilium: ſiue criminalium ſe citare volentem iniuria adfecerit: vel vim percutiendo : percutíve mandando intulerit : ſoluat quindecim libras vſque ad quinquaginta pro qualitate admiſsi & perſonæ: præter aliam pœnam conſtitutam capite contra percutientes: & iniuriam inferentes. Dictumque nuncij iureiurando adacti pro plena probatione habeatur. Nihilóque minus is: ea in cauſa pro citato

habeatur:

habeatur: pro qua citari debebat: ac ſi coràm citatus fuiſſet.

De impenſis vulnerato à vulnerante reficiendis. Cap. XVII.

SOluat impenſas vulnerato quiſquis quempiam percuſſerit: vel vulnerauerit: quas curandi vulneris gratia vulneratus quomodocunque fecerit: & quicquid damni ex operibus intermiſsis: ac alijs quibuſcunque propterea paſſus fuerit: prout ab vrbis Genuæ Prætore: & maleficiorum Iudice coniunctim æſtimatum erit. Et hi deinde exequantur quacunque appellatione: reclamatione: & contradictione remota. In diſtrictu verò æſtimet magiſtratus: qui de cauſa cognouerit: & exequatur.

De conuicium faciente. Cap. XVIII.

QVi magiſtratui: vel officiali ordinario: delegatóve: aut arbitro: vel arbitratori conuicium fecerit: aut eorum quempiam verbis iniurioſis adfecerit: vel ex cauſa eius: quod agunt: muneris eis fuerit comminatus: ſoluat quinquaginta libras vſque ad quingentas: & amplius poſsit in biennium relegari. Si pugno: vel calce percuſſerit: non effuſo ſanguine: det vſque ad octingentas. Si in facie: vel in capite alapa: vel pugno cæciderit: det centum vſque ad mille arbitratu magiſtratus. Si quo accedente armorum genere ſanguinem effuderit: ſoluat vſque ad mille: & poſsit vſque in biennium relegari. Si verò ex propoſito: vel dolosè ferro percuſſerit: manus ei præcidatur. Et ſi in rixa: vel calore iracundiæ ſoluat trecentas libras vſque ad mille: & vſque in quinquennium relegetur arbitratu magiſtratus pro modo culpæ: & perſonarum conditione: habita in his omnibus ſemper ratione publici exempli. Vbi verò ex percuſsione: vel vulnere membri debilitatio ſubſequatur: duplicetur pœna delinquenti ex forma capitis de percutientibus conſtituta: luatque corpore non habens in ære: bisque: terve fidiculis torqueatur: aut exulet in tempus arbitratu magiſtratus ſtatuendum. Omnes autem magiſtratus aduerſus huiuſmodi delinquentes agere poſsint ad definitiuam vſque ſententiam tantùm. Sententiam verò ferat vrbis Genuę Prętor: & exequatur: ſi magiſtratus: qui

læſus fuerit : ius dicit in vrbe Genua. Sin in riparijs : vel diſtri-ctu : condat læſus proceſſum duntaxat vſque ad definitiuam ſententiam : nec pronunciet : eumque exinde ad Illuſtriſsimum Ducem: & Magnificos Gubernatores tranſmittat: qui miniſtrari faciant iuſtitiæ complementum. Si verò Prætori vrbis Genuæ illata iniuria fuerit: agat ipſe in cauſa: examinetque: & cognoſcat: ac definiat prout ſibi videbitur : ſeruata tamen forma huius ſtatuti: præterquàm ſi pœna corpori irroganda foret: tunc autem: formato proceſſu: conſulat Illuſtriſsimum Ducem: & Magnificos Gubernatores: & de eorum conſilio iudicet.

Si ciuis Genuenſis honeſtæ conditionis alteri ciui etiam honeſtæ conditionis fecerit conuicium: vel fuerit comminatus: det quinque & viginti libras: vſque ad ducentas pro modo culpæ: & perſonarum conditione: & amplius annuo exilio poſsit mulctari: niſi pacem interea habuerit cum offenſo. Sin ciuis humilioris conditionis alteri ciui honeſtæ conditionis: ſoluat triginta vſque ad trecentas: vel fuſtigetur: niſi intra triginta dies poſt condemnationem ſoluerit: aut bis fidiculis torqueatur: vel tres menſes ſeruetur in carcere pro qualitate admiſsi & perſonæ. Si verò humilis conditionis alteri etiam humilis: decem pendat vſque ad viginti. Sed ſi horum quidpiam coram aliquo magiſtratu vrbis Genuæ: vel diſtrictus commiſſum fuerit: aut in foro publico dicto li banchi: vel in ſacris templis: aut in Palacio Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum: vel alio Magnificorum Protectorum comperarum ſancti Georgij: aut in domo: vel ante domum habitationis offenſi: duplicentur iſti: qui deliquerit pœnæ: quæ duplicari poſſunt. 1

Doctori verò Genuenſi collegio adſcripto ſi quis nec re: nec verbo iniuria adfectus: nec laceſsitus iniuriam: vel conuicium fecerit ex cauſa eius officij: præter alias pœnas conſtitutas ſoluat ſcuta quinque & viginti auri vſque ad centum: cedatque dimidium fiſco: reliquum doctorum collegio: vel ter fidiculis torqueatur: & credatur dicto doctoris cum iuramento: vnà cum alio teſte fidedigno. poſsitque agi tam ad petitionem offenſi: quàm ex officio à quocunque Iudice cauſarum criminalium. Reus autem non prius audiatur: quàm ſe in carcerem conſtituerit: et in eo detentus cauſam dicat: ac ſe defendat. Si verò quempiam ex cauſidicis collegiatis iniuria adfecerit: nulla ipſe laceſsitus: ſed ex cauſa duntaxat à patrocinio cauſarum

proueniente:

proueniente: mulctetur quinque ſcutis vſque ad quinque & viginti: dimidiumque cedat fiſco: reliquum cauſidicorum collegio: & procedatur ſummatim per Prætorem.

De extero: qui ciui Genuenſi: vel diſtrictuali extra vrbem Genuam & diſtrictum vim intulerit.
Cap. XIX.

SI alicubi extra vrbem: & diſtrictum quis exterus ciui Genuenſi: vel diſtrictuali iniuriam: vel offenſam: aut vim in rem: vel in perſonam intulerit: iſque deinde ad vrbem Genuam: vel ad loca diſtrictus venerit: liceat vim paſſo: vel ei: qui ſuorum iniuriam proſequitur: ea de re vrbis Genuæ Prætori: vel magiſtratui diſtrictus querelam facere: & contra eum agere. Prætori verò: vel magiſtratui: eum capere: captum in carcerem trudere: & ex forma ſtatutorum ius dicere: ac ſi delictum Genuæ commiſſum foret: & ex forma iuris communis punire.

De Furibus. Cap. XX.

QVi valorem librarum quinque Genuenſis monetæ: vel minus furatus fuerit: decem libras ſoluat: vel minus: pro modo culpę: quantitate rei ſublatæ: loco: ætate: & tempore. Ni ſoluerit intra decem dies poſt condemnationem: fuſtigetur vſque ad ſanctum Antonium. *Si* furtum quinque libras vſque ad decem exceſſerit: det quinque et viginti: vel minus arbitratu magiſtratus. Ni ſoluerit intra decem dies: fuſtigetur vſque ad ſanctum Lazarum. *Si* erit plus decem vſque ad quinque et viginti: fuſtigetur vſque ad ſanctum Lazarum. *Si* plus quinque et viginti vſque ad quadraginta: auris ſiniſtrę amputatione plectatur. *Si* amplius quadraginta vſque ad quinquaginta: ſtigma candenti ferro inuratur in facie: quod celari non poſſit. *Si* ſuprà quinquaginta vſque ad centum: truncentur ei nares: & nota in facie inuratur: & ſi plus centum fuerit: furca ſuſpendatur. *Sed* ſi furtum Genuæ intra portum commiſſum foret: vel in foro: vbi mercatores conueniunt dicto li banchi: aut in ſacris templis: pœnæ numariæ duplicentur delinquenti. & ſi non ſoluerit: luat corpore. Omnes autem hæ pœnæ in primum delictum cenſeantur irrogandæ. Vbi verò quis plura commiſerit: ſi de nullo mulctatus fuerit: recenſeatur ſumma numariæ

pœnæ pro omnibus commiſsis debita: & ſoluat: Ni ſoluerit: plectatur corpore. Itidem ſi de aliquo fuiſſet mulctatus: dum ſumma omnium libras vigintiquinque vſque ad quinquaginta non excedat. Quòd ſi exceſſerit: furca ſuſpēdatur. Et ſi complures vnam eãdemq́ue rem; compluresve res ſimul furati fuerint: quarum æſtimatio ſit minor centum libris: vnuſquiſq̀ue eorum vel ære mulctetur: vel luat corpore: quemadmodum ſuprà dictum fuit. Sin maior: ita vt ad ſingulos pro rata parte vſque ad centum libras pertineret: triremibus in biennium vſque ad quinquennium mancipentur. Et ſi vltra eas: laqueo ſuſpendantur. Minores verò annorum viginti: & maiores ſedecim: ſi furtum commiſerint: fuſtigentur: vel relegentur pro qualitate admiſsi: & perſonarum.

Manticularij furunculi: qui de nocte veſtes: pallia: vel capitia à transeuntibus per vias ſurripiunt: vel de die confertæ multitudini ſe inferentes marſupia vel ſecant: vel artificioſè ſurripiunt: in primum delictum triremibus in annum vſque ad triennium mancipentur. Et ſi rurſus deliquerint: laqueo ſuſpendantur.

Si quis alienam domum: vel apothecam: aut megacenum: vulgò magazenum appellatum animo furandi effregerit: quod præſumatur: niſi probetur contrarium: & ſupra valorem decem librarum furatus fuerit: furca ſuſpendatur. Si intra decem: fuſtigetur: & remo addictus ad vincula nautica in biennium relegetur. Si effregerit: & tranſeuntium metu: aut alio quouis perculſus nihil abſtulerit: fuſtigetur: & annum exulet extra vrbem & diſtrictum: Sed ſi in horum aliquo vis cum armis acceſſerit: quanuis nihil abſtulerit: furca ſuſpendatur.

Qui verò ſciens ad hæc furta: & ad alia quæcunque ſupra memorata conſilium dederit: vel opem tulerit: eiſdem pœnis adficiatur: quibus principales diximus adficiendos. Hiſq̀ue omnibus in caſibus reſtituat domino fur ablatum: ſi extiterit: & ſi non extiterit: quanti fuerit æſtimatum. Itidem ære: vel corpore delicti pœnam pendat. Vbi tamen corpore luerit: ſeruetur in carceribus malæpagæ ad beneplacitum damnum paſsi: donec ſatisfecerit. Sed ſi ſummo ſupplicio erit plectendus: non differatur executio: propterea quòd nondum ſoluerit: ſed fiat; reſtetq̀uè actio damnum paſſo aduerſus bona. Eſt autem ſummum ſupplicium (quoniam de eo multis in locis facta eſt: & facienda mentio) ad furcam damnatio: Item viui concrematio: quanquàm ſummi ſupplicij appellatione meritò continetur: tamen eò

quod

quòd poſtea id genus pœnę: præſertim hæreticis comburendis: adinuentum eſt: poſterius priori viſum eſt. Item capitis amputatio: deinde proxima morti ad triremes perpetua relegatio. De furto autem extra ditionem Genuenſem commiſſo nemo coërceatur: etiam quòd Genuæ: vel in diſtrictu rem ſurreptam contrectaſſet. Vrbis tamen Genuæ Prætor: & quiuis magiſtratus in diſtrictu: quandocunque fuerit requiſitus: & ſummatim compererit rem ſurreptam extra diſtrictum apud furem in vrbe Genua: vel diſtrictu extare: vel extitiſſe: eum in carcerem trudat; & ad eam reſtituendum domino compellat: vel ad ſoluendum: quanti erit æſtimata. Vbi verò ea ciui Genuenſi: vel diſtrictuali ſurrepta fuiſſet: aduerſus furem criminaliter agat. Qui verò rem furto ſublatam ſciens emerit: in primum delictum: det duplum precij rei æſtimatæ: In ſecundum: pendat triplum: & ſi tertiò deliquerit: pœna furti criminaliter plectatur: vel pecunia mulctetur: perinde ac ſi ipſe furtum commiſiſſet.

Si ſeruus domino ſuo: vel ei: qui ipſum pro ſeruo poſsidet: quicquam furatus fuerit: & nullum in furto adhibuerit ſocium: non niſi ex domini voluntate mulctetur. *Sed* ſi quem adhibuerit: quiſquis is ſit (nihil enim refert vtrum ſit ſeruus; an liber) mulctetur ex forma huius capitis: nec domini voluntas quòminus fiat: ei quicquam opis præſtare tum quæat.

De committentibus furtum in ſeruo: vel ſerua. Cap. XXI.

QVi ſeruam: vel ſeruum domino furtim abduxerit: vel in domum ſuæ habitationis fugitiuum receperit: vel occuluerit: aut poſt fugam è domo domini ſociauerit: vel quoquis alio titulo alienauerit: furca ſuſpendatur; & ſoluat domino precium ſerui duûm proborum virorum iudicio: quos magiſtratus elegerit de cauſa cognoſcens. Qui verò à tibia: vel à collo ſerui anulum ferreum dempſerit pręter domini voluntatem: ſoluat domino precium ſerui eo: quo dictum eſt: modo æſtimandum: & amplius det fiſco in pœnam quinquaginta libras. Domino autem ſemper reſtet integrum: ac ſaluum dominium ſui ſerui; vel ſeruæ: Itemque ius aduerſus eum; qui deliquit: & eius bona; pro precio vniuſcuiuſque eorum: qui abductus fuerit. Et quoniam horum probatio admodum difficilis redditur: vt facilius eluceſcat veritas: poteſtatem magiſtratui facimus in prædictis omnibus agere quemadmodum ei videbitur. *Serua* autem: vel ſeruus pro eo; quod attinet ad contenta hoc in capite: & duobus ſequentibus: is cenſea-

tur: qui pro ſerua: vel ſeruo à quocunque eſt habitus: vel poſſeſſus.

De inducentibus ad fugam alienum ſeruum: vel ſeruam. Cap. XXII.

ALterius ſeruam: vel ſeruum quiſquis ad fugiendum induxerit: aut ab vrbe: & diſtrictu fugientem terra: maríve aſportauerit præter domini voluntatem: det centum libras: vel præcidatur ei manus; ſi intra dies triginta poſt condemnationem non ſoluerit. Seruo autem ſtigma inuratur in maxilla: ſi redactus erit in domini poteſtatem. Eademque pœna adficiatur: qui: dum horum quempiam aſportaret: deprehenſus fuerit. Nec cuiquam domino nauigij quantumuis magni: vel parui liceat abſque ſchedula domini ſeruorum ſubſcriptione: & ſigillo munita ſeruum: vel ſeruam id intra recipere. Si receperit: det fiſco in pœnam centum libras: & amplius domino dimidium: quanti ſeruus: vel ſerua æſtimabitur. Qui verò ſeruum: vel ſeruam decemmillia paſſuum ab vrbe Genua: vel in diſtrictu amplius viginti à domini habitatione diſtantem: ſchedulamque modo dicto non habentem inuenerit: & captum: vel captam domino tradiderit: habeat ab eo decem libras: & ſi capti extra diſtrictum fuerint: viginti. Cogaturque ad ſolutionem confeſtim à magiſtratu: qui in his ſummatim agat ſine libello: & pignore banni.

De ſeruorum exceſsibus compeſcendis. Cap. XXIII.

SI ſeruus de nocte domum ciuis Genuenſis adiens: vel alterius bonæ famæ Genuæ habitantis actus in ea minus honeſtos egerit: vel ſuſpectos dicto vnius teſtis: alijs veriſimilibus accedentibus coniecturis: & ab eorum aliquo: vel ab alijs eorum mandato ea ipſa in domo: vel circa eam vulneratus fuerit: aut occiſus: extra noxam ſit & pœnam: qui fecit: vel fieri mandauit: nec: niſi ad ſoluendum precium ſerui cogi poſsit: idque ad libras vſque quinquaginta. Domum autem adijſſe intelligatur: qui ad oſtium domus acceſſerit: vel porticum ingreſſus fuerit: aut per ſcalas aſcenderit: vel oſtium domus: aut feneſtras pulſauerit. Si ciuem Genuenſem ſeruus inermis fuerit adortus: & citra mortem à ciue percuſſus: vel vulneratus: aut membro aliquo debilitatus: nulla pœna ciuis adficiatur: Sed ſi mors ex vulneribus ſubſequetur: arbitratu magiſtratus puniatur: præterquàm corpore. Si verò armatus in ciuem inſilierit: & ſeruus occiſus fuerit: nulla pœna ciuis mulctetur. Si dominus ſerui baculo: aut alio inſtrumento ferrum

to ferrum non habente per ſe: vel per alium ſeruum verberauerit: nullam pœnam ſubeat: quanuis ob hoc ſeruus deinde ſe vel dediſſet præcipitem: vel ſibi manus inieciſſet: vel membro aliquo eſſet debilitatus: vel mortuus. Sed ſi ferro percuſſerit: percutíve mandauerit: propter quod ſeruus interierit: arbitratu magiſtratus mulctetur: præterquàm corpore pro conditione perſonæ. Si ſeruus eum: à quo mandato domini vapulauit: vel dominum: aut domini vxorem: vel liberos percuſſerit: aut in eorum quempiam manus inijciens ab eis: vel ab alijs tunc percuſſus: vel occiſus fuerit: idque ita eſſe dominus probauerit dicto eorum: qui tum: cùm facinus patraretur erant in domo: ſiue ſerui ſint: ſiue liberi quantumvis domeſtici: vel coniuncti: etiam à iure prohibiti teſtimonium dicere (nam hos omnes ad huiuſmodi facinoris probationem admitti volumus) nulli pœnæ ſit ipſe: nec qui eius mandato fecerit: obnoxius: Sed ſi non probauerit: arbitratu magiſtratus mulctetur prȩterquàm corpore. Quiſquis autem præter hos: quos memorauimus caſus: aliosque à iure prohibitos alienum ſeruum interfecerit: luat ære: vel corpore: aut ſummo adficiatur ſupplicio: vel ad id vſque pro modo culpæ: & amplius ſoluat precium ſerui dicto domini iureiurando adacti vſque ad libras centumquinquaginta. Si verò duntaxat vulnerauerit: det dimidium pœnæ: qua: ſi hominem liberum vulneraſſet: mulctari debuiſſet. Sed ſi ſeruus liberum percuſſerit: vel citra mortem vulnerauerit: quouis ſupplicio citra mortem plectatur arbitratu magiſtratus pro qualitate admiſsi. Et hæc omnia de genere fœminino etiam dicta intelligantur.

De Rapinis. Cap. XXIIII.

QVi dolo: vel vi: inermis: vel armatus à coruo vſque ad monacum: & à iugo vſque ad mare: ac in toto dominio Genuenſi rapinam commiſerit in via publica: vel qui alienam domum: aut ædificium ad rapiendum inuaſerit: tanquam viarum aggreſſor: & hoſtis publicus ad caudam equi tractus furca ſuſpendatur: & bona publicentur. Eademque pœna plectatur quiſquis ad actum facto proximum peruenerit: quanuis non conſummauerit: ſi per eum: quò minus conſummaret: non ſteterit. Sį verò armatus: vel inermis vi quidpiam abſtulerit extra viam publicam: cuius æſtimatio ſit ſupra quinque & viginti libras: furca ſuſpendatur. Sed ſi intra eas: centum ſoluat vſque ad trecentas: vel exulet extra vrbem: & diſtrictum:

aut triremibus mancipetur in triennium arbitratu magiſtratus. Hiſq́ue omnibus in caſibus reſtituat ablatum: vel eius æſtimationem.

De Sacrilegis. Cap. XXV.

QVisquis in templo: vel ſacrario: aut alio quouis loco ſacro: vel non ſacro: in quo res ſacræ ſeruari conſueuere: earum quippiam furatus fuerit: conuictus damnetur ſacrilegij: & furca ſuſpendatur. Si quis autem tabernaculum Euchariſtiæ cum Euchariſtia furatus fuerit: vel aliud quodcunque vas: in quo ſeruetur Euchariſtia: manus ei amputetur: mulíque ad caudam tractus in loco ſupplicij conſueto furca ſuſpendatur. Quòd ſi rem non ſacram: ſed cultui diuino dicatam: veluti thuribulum: crucem: miſſale: antiphonarium: breuiarium: ornamenta altaris: vel indumenta ſacerdotalia: quæ vulgariter paramenta dicuntur: vel alia his ſimilia in ſacrario: vel loco ſacro: aut alio loco: in quo ſeruari conſueuere: vel in templo: dolo ſurripuerit: & precium ſit intra libras quinque: in primum delictum fuſtigetur. Si rurſus deliquerit: præcidantur ei aures: iterumq́ue fuſtigetur. Si exceſſerit quinque vſque ad decem: fuſtigetur: & aures amputentur. Si plus decem vſque ad viginti: fuſtigetur: & triremibus mancipetur in annum: & ſi amplius viginti: furca ſuſpendatur.

Quòd incolæ locorum Genuenſis ditionis teneantur ad damna illata in ſuis territorijs. Cap. XXVI.

SI in aliquo locorum territorij Genuenſis à coruo vſque ad Monacum: & à iugo vſque ad mare: vel vltra iugum quis iter facienti quidpiam prædatus fuerit: cogantur protinus incolæ municipiorum: & aliorum quoruncunque locorum ditionis Genuenſis: in quibus fuerit admiſſum facinus ad reſtitutionem ablati: Itemq́uè ad ſoluendum ſumptus: & damna: quæ propterea iter faciens paſſus fuerit: poſtquam ſiue per inquiſitionem: ſiue ex officio: ſiue alio quouis modo magiſtratui de maleficio conſtiterit: & his incolis: ſeu iudici apud eos iuſdicenti delictum fuerit denunciatum: quocunque alio non obſtante ſtatuto: præterquàm ſi eos: qui deliquerint: vel eorum aliquos intra octo dies à delicto commiſſo in magiſtratus tradiderint poteſtatem. Tunc autem ad nihilum teneantur: quin potius (ſi quid ad furtum detegendum ab eis fuiſſet impenſum) habeant actionem aduerſus eum: qui deliquit: & bona: ac contra quencunque alium:

alium : qui : vel illum hoſpitio recepiſſet : vel ope aliqua iuuiſſet poſt denunciationem rapinæ : de qua veriſimiliter ad eum notitia potuerit perueniſſe. Prætor autem : maleficiorumq́ue iudex in vrbe Genua : vel alius magiſtratus in diſtrictu ad veritatem inquirendam : & ad eum : qui deliquit : & ad alium : qui recepit : capiendum : eorumq́ue bona inquirendum in prædictis omnibus ex mero officio ſummatim agant : vt municipiorum : vel aliorum locorum indemnitati : quæ damnum in ſuo territorio illatum præſtiterint : ſit prouiſum.

Si ciuis Genuenſis : vel diſtrictualis alicubi extra diſtrictum cuipiam : qui hoſtis non ſit Reipublicæ : quid terra prædatus fuerit : conuictus damnetur ad ablati reſtitutionem : & amplius ad ſoluendum tantundem fiſco. Nec maiori pœna mulctari queat : quanuis ex forma alicuius ſanctionis fortè aliter cautum foret : niſi rapina in ciuem Genuenſem : vel diſtrictualem eſſet commiſſa. Tunc autem plectatur : ac ſi Genuæ facinus eſſet admiſſum, ſi vbi deliquit : de eo mulctatus non fuiſſet. Si verò quis terra : maríve mortalium quempiam fecerit captiuum : vt eum ad ſe redimendum cogeret : inquirat veritatem iudex ex officio modis omnibus ; & inuenta : ſummo ſupplicio criminis conuictum adficiat : niſi captus : Reipublicæ hoſtis eſſet : vel Pirata.

Quòd nemo piraticam exerceat : nec furetur in littore maris. Cap. XXVII.

NEmo ciuium Genuenſium : vel diſtrictualium : aut ſubditorum quomodocunque dominio Genuenſi audeat qualecunque genus nauigij ad exercendum piraticam inſtruere : vel armare : nec ab alijs armatum : vel inſtructum conſcendere. Qui contrafecerit : laqueo ſuſpendatur : & ad ablati reſtitutionem teneatur ; niſi probauerit coactus feciſſe : aut Illuſtriſsimi Senatus permiſsione.

Qui à coruo vſque ad Monacum in littore maris rapinam commiſerit intra quinque & viginti libras : duplum præſtet damnum paſſo : & tantundem fiſco intra dies quindecim poſt condemnationem. Ni ſoluerit : manus ei præcidatur : & ſi eas exceſſerit : ſummo ſupplicio adficiatur.

De recipientibus Piratas vel Prædones. Cap. XXVIII.

NEmo Genuenſium ciuium : vel diſtrictualium cuiuſvis conditionis : etiam corpus : vel collegium ; aut incolarum cuiuſcunque

municipij vel caſtelli: à coruo vſque ad Monacum quodcunque genus nauigij piratæ vel prædonis quantumuis magni vel parui: etiam actuarioli: quod fragatam vocant: eorum in portu: vel littore: aut eius hominum quempiam in terram recipiat: cibaria præſtet: vel præſtari permittat: aut quid ei armorum vendat: vel commodet: aut vendi: vel commodari permittat: vel opem ferat: aut fauorem præſtet. Qui contrafecerit: ſi priuatus erit: det in pœnam quinquaginta libras: poſsitquè etiam corpore plecti. Si municipiorum: vel caſtellorum incolæ: centum præſtent vſquè ad quingentas: & amplius arbitratu magiſtratus: niſi conſtiterit eos: néquod iſtorum nauigiorum genus in portum: vel littus: névè quis hominum eius in terram reciperetur: prohibere potuiſſe. Et ſi horum aliqui eſſent eiuſmodi: qui ad ſoluendum cogi à magiſtratu Genuenſi non poſſent: vrbis Genuæ prætor: quandocunque fuerit requiſitus: & eorum aliquos Genuæ: vel in diſtrictu vagari compererit: omnes apprehendi iubeat: & in cuſtodia carcerum ſeruari: donec fiſco de his pœnis fuerit ſatisfactum. In quibus irrogandis conſulat Illuſtriſsimum Ducem: & Magnificos Gubernatores: & prout iniunxerint: ita mulctam irroget.

De præſtantibus fidem publicam Prædonibus. Cap. XXIX.

QVisquis à coruo vſque ad Monacum habitans: & à Nouis Gauio: Palodio: Capriata; vel alijs in terris dominij Genuenſis citra: & vltra iugum: vſque ad mare: in aliquo locorum: in quo ipſe degat; piratam vel prædonem: qui Genuenſi: vel diſtrictuali quidpiam fuerit prædatus: ſciens receperit: vel recipi mandauerit: aut permiſerit: quíve eis: eorumve cuiquam fidem publicam dederit: inſolidum teneatur ad ſatisfaciendum Genuenſi: vel diſtrictuali quicquid damni prædo: vel pirata vnicuique eorum intulerit. In pari enim cauſa habendi ſunt: qui cùm adprehendere latrones poſſent: dimiſerunt. Vrbis igitur Genuæ Prætor: & quiuis alius magiſtratus in diſtrictu: quandocunque ab aliquo cuius interſit: fuerit requiſitus: bona iſtorum: qui receperint: vel fidem publicam dederint: quæ in vrbe Genua: vel in diſtrictu eſſe compererit: ſequeſtro tradi iubeat: eóſquè (ſi adprehendi poterunt) etiam detineri: & ex officio intra tempus ſtatuendum cogat ſummatim ſine libello: & pignore banni ad ſoluendum damnum paſsis: vel eo elapſo: prouideat vt eis de bonis ſequeſtro traditis ſatisfiat; omni remota exceptione.

De ijs:

De ijs: qui de ære: vel re aliena aliter diſponunt: quàm dominus ſtatuit: vulgariter baratariam committentibus appellatis. Cap. XXX.

QVoniam nonunquam contingit: vt is: apud quem quid bonorum: vel pecuniæ eſt commendatum: aut depoſitum: vel ad perferendum traditum: id aliter diſponat: quàm dominus ſtatuit: & dubitatum eſt: nunquid per inquiſitionem: an denunciationem: an accuſationem furti agi poſſet: hanc dubitationem volentes tollere: ſancimus pœna extraordinaria: nempe re: vel pecunia hunc eſſe mulctandum. Furti autem actionem ei duntaxat competere: qui aut commendauit: aut depoſuit: aut ad perferendum tradidit: eiusve hæredi: ipſo non ſuperſtite. Proinde: ſi horum quis ea volet agere: magiſtratus ius dicat ex lege communi. & in conuictum criminis animaduertat: quemadmodum in ea de ſimilibus cautum eſt: dum neque legi communi: neque municipali propter accuſationem quid incrementi: vel decrementi accedat.

De Monetis. Cap. XXXI.

INterdictum omnibus eſto in Genuenſi dominio quicquam monetæ cuiuſcunque generis per ſe: vel per alium cudere: præterquàm Genuæ in æde monetaria habentibus facultatem ab Illuſtriſsimo Senatu. Qui non paruerit: capite plectatur: & igni comburatur: quanuis nihil vitij ſit in moneta excuſſa. Eademque pœna adficiatur: quiſquis quid adulterinæ monetæ conflauerit: vel cuderit: aut conflare: vel cudere ceperit: vel: vt confletur: aut cudatur curauerit: vel opem ad id faciendum pręſtiterit: aut cùm prohibere poſſet: non prohibuerit. Item qui horum cuiquam adfuerit: vel de eo notitiam habens: intra quatuor & viginti horas: ſi Genuæ erit: ſin in diſtrictu: intra octo dies magiſtratui non detulerit: & amplius bona vniuſcuiuſque eorum publicentur: cedantque fiſco duæ tertiæ partes: reliqua accuſatori. Domus autem: in qua hæc facta fuerint (ſi ad eorum: qui deliquere: quempiam pertinebit) demoliatur: & ſolo æquetur.

Qui verò auro: vel argento quidpiam æris monetati ilinierit: animo expendendi: quod præſumatur: niſi probetur contrarium: plectatur corpore: vel ſummo ſupplicio: aut ad id vſque: vel pecunia mulcte-

tur arbitratu magiſtratus pro qualitate admiſsi. Eademq́ue pœna adficiatur: qui numos aureos: vel argenteos radendo: vel tingendo: aut alio quouis modo deteriores in pondere reddiderit. Et amplius in bonis eius ducentas libras vſque ad quingentas is conſequatur: qui eum vel accuſauerit: vel detulerit: ſi accuſatus: vel delatus eo de crimine conuictus fuerit. Sed ſi nulla bona extarent: aut ſi qua extarent: ære alieno deducto: nihil eſſet reliquum: quinque & viginti libris vſquè ad centum tunc à Magnificis Procuratoribus donetur. Typos verò ad imprimendum: quos hodie formas vocant: vel quos ad eos formandos vulgariter ſpontonos dicunt: ſiue in dominio Genuenſi: ſiue extra facientibus bona publicentur: & ſummo ſupplicio adficiantur: vel ad id vſquè plectantur arbitratu magiſtratus. Eodemq́ue genere pœnæ quicunque adficiatur: in cuius habitatione vel forcipes ad tondendum: vel croſoli: aut furnuli ad conflandum: aut quid aliud inſtrumentorum ad hæc aptorum inuentum fuerit. Nam vniuerſis hæc omnia interdicta eſſe volumus: fabris exceptis: huiſmodi inſtrumentis in ſuis artificijs vtentibus: quos hiſdem pœnis (ſi deliquerint) etiam mulctandos ſancimus.

Adulterinæ autem monetæ ſiquid ad quempiam perueniet: id confeſtim vel ipſe incidat: vel ab alio incidi faciat. Idipſumq́ue præſtet collyuiſta: ſeu (vt aiunt) campſor: aut argentarius faber: eo etiam inuito: à quo id monetæ quomodocunque accepiſſet. Si ſecus fecerint: ſoluat vnuſquiſque eorum quinque & viginti libras vſque ad centum: quoties deliquerit. Qui verò quinque libras adulterinæ monetæ expendiſſe fuerit compertus: vel apud eum valor inuentus: det quinque & viginti vſque ad trecentas arbitratu magiſtratus.

Quiſquis: ſiue Genuenſis: ſiue diſtrictualis: ſiue exterus: ſciens quicquàm monetæ cuiuſcunque generis ab officialibus edicto prohibitę: ad vrbem Genuam: vel diſtrictum adportauerit: monetæ amiſſione mulctetur: fiſcóque moneta inferatur: & amplius det in pœnam quingentas libras vſque ad mille quingentas pro qualitate perſonæ. Si quis autem quid exteræ monetæ cuiuſcunque generis: quæ nouiter ſit excuſſa ſupra decem libras adportauerit in vrbe Genua: vel diſtrictu: adeat officiales monetæ antequam expendat: vt precium ſtatuant: eóque ſtatuto: poſtea expendat. Si ſecus fecerit: fiſco moneta publicetur: ipſe autem damnum ſarciat: quibus eam ſoluerit: & amplius numaria pœna mulctetur arbitratu officialium pro qualitate perſonæ: & quantitate monetæ.

Qui verò monetam adulterinam ad vrbem Genuam: vel diſtri-ctum ſciens apportauerit: ſi erit ſupra decem libras: capite plectatur. Si intra: & ſit exterus: qui attulit: ad triremes relegetur in quinquennium vſque ad decennium. Si diſtrictualis: vel Genuenſis: perpetuo mulctetur exilio: vel in quinquennium remo addictus ad vincula nautica mancipetur. Verùm ſi eam ipſe excudere fecerit: aut opem: vel fauorem ad id faciendum præſtiterit: ſummo adficiatur ſupplicio. Præſitque his cognoſcendis omnibus magiſtratus officialium monetæ: & hac ſanctione ſeruata: iudicet: ac ſtatuat ex forma ſibi tributæ facultatis.

De conficiente falſum inſtrumentum: vel acta.
Cap. XXXII.

MAior annis viginti: ſi falſum inſtrumentum: vel actorum publicorum quidpiam ſciens confecerit: conficíve curauerit: manus ei præcidatur: ac perpetuò exulet extra vrbem Genuam & diſtrictum: dimidiumq́ue bonorum inferatur fiſco: & amplius læſo ſoluat ſumptus: ac quicquid damni propterea ei obuenerit. Eademq́ue pœna adficiatur quiſquis in inſtrumentis: actis: ſententijs: libris Reipublicæ: alijsq́ue comperarum ſancti Georgij: aut alterius comperæ: vel cuiuſpiam publici magiſtratus: quæ à notario publico ſcribuntur: quid falſi ſcripſerit: vel ſignauerit: aut animo falſum committendi ſcribendum omiſerit: vel ſcriptum raſerit: aut deleuerit: & poſt raſuram: vel deletionem aliud ſuperinduxerit: niſi eius: qui confecit: vel rogauit: notarij manu de deletione: vel raſura: & verbis ſuperinductis in actorum calce: vel rationum libris teſtatum fuerit. Tunc autem nulli ſit pœnæ obnoxius.

De producente falſum inſtrumentum: vel acta.
Cap. XXXIII.

SI quis coram magiſtratu ordinario: vel delegato: aut arbitro: vel arbitratore: dum cauſam agit: accuſando: denunciando: excipiendo: vel defendendo: inſtrumentum: ſententiam: vel quid actorum publicorũ: quod falſum ſit: aut quicquam in eo per falſitatem additũ: diminutũ: deletum: vel abraſum ſciens per ſe: vel per aliũ protulerit: vel teſtium quempiam: quẽ ad falſitatem dicendam inſtruxiſſet: vel induxiſſet: vel inſtrui: aut induci ab aliquo curaſſet: produxerit: horumq́ue aliquo vſus fuerit: ipſo iure cadat à cauſa: ſuisq́ue iuribus omnibus: &

actionibus: ac defenſionibus: & in duplum eius: de quo agebatur damnetur. Item ad ſoluendum ſumptus læſo: & damna: quæ propterea paſſus fuerit. Eademque pœna mulctetur procurator: ſi horum quidpiam: inſcio principali: ſciens ipſe commiſerit: & amplius ſit infamis: ac in perpetuum procurationis officio abdicatus. Si verò poſt ſententiam latam à iudice ordinario: vel delegato: aut ab arbitro: vel arbitratore: de horum aliquo conſtiterit: ipſo iure ſit ſententia nulla: nec illi obſit: aduerſus quem lata fuit. Nihilo tamem minus puniatur modo dicto: qui deliquit: & ſi minor fuerit annis viginti: arbitratu magiſtratus mulctetur.

De conficiente & producente falſam ſcripturam priuatam. Cap. XXXIIII.

QVi dolo in priuatis ſcripturis alienum chirographum fuerit imitatus: quíve in eis quid falſi commiſerit: aut committendum curauerit: vel in rationum libris: etiam proprijs: per ſe: aut per alium ſcripſerit: vel chartas: aut quinternos mutauerit: interleuerit: deleuerit: abraſerit: ſuperinduxerit: vel: vt veritas non appareat: quid cælauerit: aut ſubiecerit: horumve quidpiam in cauſa ciuili: vel criminali ſciens protulerit: aut eorum aliquo vſus fuerit: ipſo iure cadat à cauſa: & tantundem det fiſco in pœnam. Omneſque inſolidum parti aduerſæ reficiant impenſas: & damna: & amplius pro qualitate admiſsi criminaliter arbitratu magiſtratus mulctentur: ſintque perpetuò infames: & eorum ſcripturis: pro eo: quod eorum cederet vtilitati: nulla fides adhibeatur. Qui verò in ſyngrapha: vel apocha alienum chirographum imitatus: falſum commiſerit: præter memoratas pœnas appoſitas: poſsit etiam vel corpore citra mortem plecti: vel ære mulctari pro qualitate admiſsi: arbitratu magiſtratus.

De perhibente falſum teſtimonium. Cap. XXXV.

QVi in iudicio: vel coram magiſtratu ordinario: vel delegato: aut arbitro: vel arbitratore de veritate dicenda interrogatus: & iureiurando adactus falſum teſtimonium perhibuerit: ſi cauſa ciuilis erit: fuſtigetur per vrbem: & nares ei præcidantur: Sin criminalis: &

lis;& idcirco dixerit: vt quis damnetur: ea pœna ipſe mulctetur: qua is debuiſſet; contra quem teſtatus eſt: ſi deliquiſſet: dum minor non ſit naſi truncatione. Sed ſi ideo dixerit: vt: qui deliquit: abſoluatur: ea pœna tunc plectatur: qua: qui deliquit: plectendus erat: modò minor non ſit narium præciſione. Amplius: tam is: qui teſtimonium falſum perhibuit: quàm qui eum ſciens produxit; eóque vſus fuit: ambo actione reali: & perſonali teneantur inſolidum ad reficiendum læſo impenſas & damna; que paſſus fuit. Nec vlli: qui teſtem producet: liceat quicquam pecuniæ ei dicendi teſtimonij gratia elargiri: aut de ea largienda obligationem: vel pactionem cum eo inire: Nec teſtis etiam quid poſsit accipere præter id: quod ex operarum intermiſsione: aut impenſarum itineris refectione iure ei obueniat. Qui contrafecerit: mulctetur arbitratu magiſtratus pro qualitate rei: & perſonarum conditione.

De illo: qui mutato nomine falſum inſtrumentum condere fecerit. Cap. XXXVI.

QVifquis falſi nominis: vel cognominis: aut loci affeueratione: ſiue mas: ſiue fœmina fuerit: inſtrumentum: vel quicquid aliud ſcripturarum publicarum falſum reddiderit: aut faciendum curauerit: lingua præcidatur ei: omnibuſque publicis abdicetur officijs: ac duplo eius mulctetur: quod in inſtrumento: vel ſcriptura publica fuerit appoſitum. Cedatque dimidium fiſco: reliquum ei: in cuius præiudicium inſtrumentum; vel ſcriptura publica fuerit condita.

De falſificante ſigillum vel literas Principis. Cap. XXXVII.

QVi nomine Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorũ Gubernatorum: vel Procuratorum literas; vel quaſcunque ſcripturas falſas reddiderit: falsò mutauerit: vel quid falſi in eis commiſerit: aut ſigillum falſificauerit: furca ſuſpenſus igni comburatur. Eademque pœna adficiatur: qui literas: vel ſcripturas: aut ſigillum Magnificorum Protectorum comperarum ſancti Georgij falſificauerit: vel quid falſi in eis commiſerit.

De Nuncio falſam relationem faciente. Cap. XXXVIII.

APparitor: quem vulgò hodie nuncium publicum vocant: vel qui gerit perſonam apparitoris; aut qui pro apparitore habetur: ſi

quempiam ſe citaſſe falsò retulerit: aut quid actorum: vel cauſarum curiæ alicui dixerit intimaſſe: quod non intimauerit: det quinque & viginti libras vſque ad centum: quoties deliquerit. Et ſi intra decem dies non ſoluerit: fuſtigetur per vrbem: & extra eam relegetur vſque ad biennium: nec amplius ad dictum officium admitti poſsit. Soluat etiam læſo ſumptus: & damna. & irritum ſit: quodcunque à magiſtratu ob eam relationem factum fuerit: vel decretum.

De Notario periuro. Cap. XXXIX.

NOtarius: qui periurij repulſam tulerit: vel alio quouis modo ratione ſui officij periurus inuentus fuerit: in perpetuum notariatus abdicetur officio: nec vllo tempore reſtituatur. Si magiſtratus ſecus fecerit: det in pœnam quinquaginta libras. Sitque reſtitutio irrita: nec proſit reſtituto.

De iurantibus ſcripturas factas: ſeu ſcriptas: à ſe factas: vel ſubſcriptas non fuiſſe. Cap. XL.

SI coram ordinario: aut delegato magiſtratu: aut arbitro: vel arbitratoribus: ſeu alijs bonis viris: vel propinquis electis: aut à quouis magiſtratu conſtitutis quis iuramento adactus ſcripturam prolatam manu ſua ſcriptam eſſe: vel ſubſcriptam negauerit: & dicto teſtium: vel alijs quibusvis ſcripturis arbitratu iudicis de cauſa cognoſcentis periurij fuerit conuictus: ſit: & eſſe cenſeatur periurus: & ſuccubuiſſe in cauſa: feraturque ſententia ſecundum eum: qui ſcripturam protulit. Vrbis autem Genuæ Prætor: maleficiorumque Iudex vbi ad eos: vel ad eorum alterum delatum fuerit: hunc modo dicto eſſe periurum: mulctent eum centum libris vſque ad trecentas fiſco inferendas pro qualitate cauſæ: & conditione perſonæ.

De conſulente produci falſum inſtrumentum: vel publicas ſcripturas. Cap. XLI.

SI cui quis ſciens conſuluerit falſum inſtrumentum: vel quid publicarum ſcripturarum: quod ſit falſum edere: vel coram Iudice: aut arbitro: vel arbitratore proferre: aut Iudicem corrumpere: vt ſecundum eas ferat ſententiam: perpetuò exulet extra Genuenſe dominium. Et ſi Procurator erit: ipſo iure ſit abdicatus procurationis officio. Si iureconſultus: aduocationis. Si Iudex: iudicandi. & amplius vnuſquiſque læſo reficiat ſumptus: & damna.

De Incendiarijs. Cap. XLII.

QViſquis intra vrbem Genuam: vel in diſtrictu intra oppidum per ſe: vel per alium dolo domum incenderit: capite plectatur: & damnum ſarciat: ac bona fiſco inferantur. Si apprehenſus non fuerit: huius criminis damnatus extra vrbem & diſtrictum edicto exul publicetur. Si extra vrbem Genuam: vel in diſtrictu extra oppidum ignis in villam: vel caſam immiſſus fuerit: nec conflagrauerit: præſtet damnum: qui immiſit: & fiſco det quingentas libras vſque ad mille. Ni ſoluerit intra decem dies poſt condemnationem: perpetuò exulet extra vrbem: & diſtrictum: vel remo addictus ætatem agat in vinculis nauticis. Si tota domus: vel pars combuſta fuerit: ſummo adficiatur ſupplicio: & damnum ſarciat. Eiſdemq́ue pœnis plectatur: qui extra domum: vel caſam per ſe: vel per alium ignem dolo malo aliquem in locum immiſerit: è quo in domum: vel caſam alterius incendium irrepſerit: & totam: vel partem combuſerit. Vbi verò culpa: vel fortuitò citra dolum ſequatur incendium: damnetur reus: & mulctetur ex forma iuris.

Alienam terram cultam: in qua ſint fructus: ſi quis incenderit: det in pœnam quinquaginta libras: & læſo duplum damni. Si eius culpa citra dolum in eam ignis inſilierit: ſarciat damnum: & fiſco det decem libras. Si verò per ſe: vel per alium dolo malo ignem in terras incultas immiſerit: è quibus in cultam irrepſerit: idem præſtet: ac ſi incendiſſet.

Syluestrem terram: vel pratenſem: aut alterius qualitatis incultam qui incenderit: præſtet duplum damni: & fiſco det decem libras vſque ad centum: vel virgis cædatur per vrbem: ſi intra dies triginta poſt condemnationem non ſoluerit: aut in annum vſque ad triennium ad triremes relegetur. Si verò eius culpa citra dolum ignis in eam irrepſerit: damnum reficiat: & fiſco det decem libras.

Amplius: his omnibus in caſibus: vbi quis ex incendio interierit: vel læſus in aliqua parte corporis fuerit: aut tota domus: vel pars conflagrauerit: eius bona fiſco inferantur: cuius culpa: vel ope: aut ſuaſione: vel conſilio incendium factum fuerit. Et quoniam incendiorum probatio admodum difficilis redditur: ac ſatisfactio: cum eorum vitio: qui noctu & occultè per ſe: vel per alium incendunt: tum puerorum: qui ætate excuſantur: vel domeſticorum: aut familiarium: à quibus: cùm nihil in bonis poſſideant: durum eſt: quod non

habent extorquere: his omnibus occurrere volentes; quò facilius veritas prodeat; & cautum ſit damno adfectis: poteſtatem facimus vrbis Genuæ Prætori: & alijs magiſtratibus: ad quos pertinet de his cognoſcere; quandocunque eis videbitur: etiam per præſumptiones: & indicia arbitratu boni grauiſque viri malefactorem cogere: ac patrem pro filio: & dominum pro famulo: totáque eius familia: & eorum vnumquenque: qui incenderit; ad damni refectionem coercêre.

De accuſantibus; vel denunciantibus dolo: vel per calumniam. Cap. XLIII.

QVicunque dolo malo; vel per calumniam quempiam apud magiſtratum reum criminis fecerit: vel denunciauerit: conuictus det in pœnam decem libras vſque ad quingentas arbitratu magiſtratus fiſco inferendas.

De conuenticulis; & coniurationibus non ineundis. Cap. XLIIII.

QVicunque in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi conuenticula: vel coniurationes: aut fœdera (quæ vulgariter ligæ dicuntur) inierint: aut ad ea ineunda conſilium opemve præbuerint: quíve Notarius publicum ſcriptum: vel quiuis alius priuatum de horum aliquo confecerit: aut in eo conficiendo ſe interpoſuerit: vel immiſcuerit: ſoluat eorum quiſque in pœnam quinquaginta ſcuta auri vſque ad quingenta pro qualitate admiſsi: & conditione perſonæ.

Si quis autem horum pugno: vel alapa in facie quempiam cæciderit: præter dictam pœnam: & alias capite de percutientibus conſtitutas: extra Genuam: & diſtrictum poſsit in triennium relegari. Si percuſſerit: effuſo ſanguine; poſsit præter dictas pœnas etiam pecunia mulctari: vel corpore plecti: aut ſummo ſupplicio adfici: vel ad id vſque pro qualitate admiſsi & perſonæ: dum ratione mortis inferendæ: vbi ea ex forma noſtrarum ſanctionum; vel iuris irroganda non foret: Prætor & Iudex Illuſtriſsimum Senatũ conſulant: eiuſque de ea conſenſum obtineant. Quòd ſi percuſſus ex vulnere interierit: omnes fœderati præter memoratas pœnas bonorum amiſsione mulctati cenſeantur: niſi aliquis eorum hunc: qui occîdit: intra annum magiſtratui tradiderit: aut alio modo is intra id temporis in eius venerit poteſtatem. Interim tamen non differatur bonorum apprehenſio: propte-

ſio: propterea quod anni terminus: his ad ſe eximendum datus: nondum ſit elapſus: ſed procedatur ad eam: & exequtioni mandetur confeſtim: deponanturque bona apud Magnificos Procuratores & diſponantur modis: & formis contentis cap: ſub rubrica ſi quis ex pluribus obligatis pacem ruperit. Nec quiſquam audeat iſtis in caſibus pro horum aliquo intercedere: vel ei patrocinari abſque Illuſtriſſimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum conſenſu: aut: in diſtrictu: eius iudicis: qui de cauſa cognoſcit. Qui ſecus fecerit: ſcutis quinque & viginti auri mulctetur.

Qui verò cum pluribus exulibus ad mortem damnatis: aut alio quocunque modo corpore plectendis coniurauerit: vel conſpirauerit: aut tentauerit: vel tractauerit: vt armati vnà cum alijs: qui non ſint exules: territorium Genuenſe ingredientes damnum inferant vicis ruſticis: vel pagis: aut oppidis: vel municipijs: aut modo aliquo reipublicæ noceant: vel detrimentum adferant: puniatur ſicut rebellis: ſiue fuerit: ſiue non fuerit illatum damnum. Si verò: vt cuiquam priuato det damnum: fecerit: plectatur capite: quanuis non dederit: & ſi dederit: plectatur vt dictum eſt: & ſarciat paſsis.

De Notario celante ſcripturas. Cap. XLV.

SI Notarius quid publicarum ſcripturarum: quod vel ipſe rogauerit: vel alius condiderit: cuius edendi poteſtatem habeat: quodque edi iure debeat: eum: cuius intereſt: cælauerit: aut oblato præmio conſueto edere: vel exhibere recuſauerit: det in pœnam centum libras: ac læſo ſarciat impenſas & damna: ſitque ipſo iure in annum notariatus officio interdictus. Si rurſus deliquerit: eo in quinquennium iterum interdicatur: vel priuetur pro modo culpæ arbitratu magiſtratus: læſo autem (vt dictum fuit) ſoluat impenſas & damna.

De Notarijs non indicantibus legata: inſtitutiones: & ſubſtitutiones factas pijs locis. Cap. XLVI.

PRodant Notarij ijs: ad quos pertinet: quicquid bonorum: quod hæredis inſtituti: vel ſubſtituti: aut legati nomine in teſtamentis: vel codicillis in Genuenſi dominio conditis teſtatores eis piè reliquerint: vel legauerint: vel errogauerint: aut ab eis errogandum ſtatuerint: & ſpeciatim officio ſuffragij pauperum: Miſericordiæ: Hoſpitali ſanctæ Mariæ Pammatoni: vel incurabilium: aut quibusvis alijs ſacris locis: vel pijs. Idque ſcripto intra duos menſes poſt obitum te-

ſtatoris: & debita mercede recepta: quandocunque fuerint requiſiti: tradant eis horum exemplar authenticum. Ni fecerint: det contrafaciens fiſco in pœnam quintam partem eius: quod in quocunque non indicato erit adpoſitum: & ad nullum vtilitatis: vel honoris officium promoueri amplius queat. Eademque pœna teneantur hæredes: qui notitiam habuerint.

De inſtrumentis: & ſcripturis non vendendis: nec emendis. Cap. XLVII.

QVi præter conſenſum notariorum Genuenſis collegij Inſtrumenta: vel acta publica: aut protocollos: vel ſcripturas: aut libros publicos manu Notarij ſcriptos per ſe: vel per alium vendiderit: emeritve: ſoluat fiſco in pœnam quinque & viginti libras vſque ad centum: quoties deliquerit pro qualitate ſcripturarum: & conditione perſonæ: cedatque dimidium accuſatori: & ſit ſub ſecreti ſigillo.

De bonis delinquentium apud ſequeſtrum collocandis. Cap. XLVIII.

QVandocunque de maleficio agetur aduerſus quempiam: propter quod ſit ſupra centum libras mulctandus: iubeat magiſtratus de cauſa cognoſcens eius bona apud ſequeſtrum collocari: déque eis inuentarium fieri: donec idoneè cauerit: & ſi cauerit: liberentur. Sed ſi delictum eſſet eiuſmodi: vt omnia confiſcari deberent: confeſtim inchoato proceſſu: ne diſtrahantur: ad fiſci requiſitionem ea apud ſequeſtrum mandet collocari: donec ſit definitè pronunciatum.

De pœnis quæ imponi: & exigi poſſunt ſine proceſſu. Cap. XLIX.

NE pro minimis delictis rei ſupra pœnam grauentur expenſis: quæ in ſolemnitatibus iuris: vel ſtatutorum ſeruandis contingunt: poteſtatem facimus vrbis Genuæ Prætori: & maleficiorum Iudici in quocunque delicto: propter quod non ſit irroganda pœna ſupra nouem libras: procedendi abſque proceſſu ad condemnationem: & exactionem: dummodo fiſco inferatur pecunia: & de ſolutione conſtet in actis. Hoc ipſum etiam cæteris magiſtratibus: & officialibus in vrbe: & diſtrictu criminalis iuriſdictionis munere fungentibus tribuentes: vbi de delicto conſtiterit: & pœna irroganda quinquaginta ſolidos non excedat: ac pecunia fiſco inferatur.

De prohi-

De prohibente fieri executiones ab executoribus publicis. Cap. L.

SI quis captum à ſtatore: vel ſatellite vi exemerit: & exemptus criminis inſimularetur: propter quod eſſet plectendus corpore: qui exemit id pœnæ luat: qua exemptus erat plectendus. Si exemptus erat innoxius: qui exemit: triennium exulet. Si pœna numaria erat mulctandus: dupli condemnetur: & annum exulet. Si cauſa ciuilis erat & pecuniaria: præſtet damna læſo: & tantundem fiſco nomine pœnæ. Et amplius poſsit exilio biennij arbitratu magiſtratus mulctari pro qualitate admiſsi. Si capite damnatum: cùm ad ſupplicium duceretur: eripuerit: & damnatus euaſerit: ſummo adficiatur ſupplicio. Si damnatus citra mortem erat mulctandus: triremibus mancipetur in tempus arbitratu Iudicis ſtatuendum. Eiſdemque pœnis omnibus adficiantur: qui opem ad hæc: vel conſilium præbuerint. Qui verò reum criminis eripere telo tentauerit: quanuis non eripuerit: ea pœna plectatur: qua reus erat plectendus. Itidem ſtator: vel ſatelles: aut iuſtitiæ executor ſi reum mandato magiſtratus ad ſupplicium ducens fugere permiſerit: vel ſponte dimiſerit.

De fractoribus carcerum. Cap. LI.

QVicunque cuiusvis conditionis publicos carceres a foris fregerit: vltimi ſupplicij pœna puniatur. Qui ad actum facti proximum fractioni venerit: arbitratu magiſtratus corpore plectatur. Ii autem: qui ſeruantur in carcere: ſi eum conſpiratione facta fregerint: & euaſerint: eo de crimine: ob quod vnuſquiſque eorum detentus erat (quod pro confeſſo tunc haberi volumus) conuicti cenſeantur: & plectantur: ſi haberi poterunt: ſin minus: eo de crimine exules facti edicto publicentur. Isque conſpiraſſe cenſeatur: qui euaſerit fracto carcere. Si verò ob æs alienum detenti forent: in duplum eius ob quod detinebantur: fiſco inferendum mulctentur: Idque etiam præſtent creditori: quod debent. Et ſi intra dies triginta ab eo: quo in magiſtratus venerint poteſtatem mox ſequentes non ſoluerint: ad triremes relegentur vſquè ad triennium arbitratu magiſtratus. Quòd ſi ad actum proximum fractioni deuenerint: vel carceres duntaxat fregerint: nec euaſerint: ter fidiculis ſinguli torqueantur: aut ad triremes mancipentur in annum. Qui verò conſilium: opemve huiuſmodi facinori per ſe: vel per alium præſtiterint:

libris quingentis mulctentur: & cunctis creditoribus eorum: qui euaſerint inſolidum teneantur. Si quis autem citra carceris fractionem aliquem: qui propter æs alienum detineatur: euadere fecerit: is creditori ſiue publico: ſiue priuato inſolidum cum debitore qui euaſit: teneatur: & amplius libris ducentis mulctetur fiſco nomine pœnæ inferendis. Sed ſi qui euaſit ob maleficium detentus eſſet: id pœnarum tunc ipſe luat: quod qui euaſit ſiue pecunia: ſiue corpore (ſi de maleficio conſtitiſſet) luere debuiſſet.

Qui verò in carceribus detinentur: & alio modo quàm carceribus effractis præter cuſtodis euadunt voluntatem: ſi propter æs alienum detinentur: mulctentur duplo eius: ob quod in cuſtodia ſeruantur: ſin ob maleficium: propter quod vel pœna numaria mulctandi: vel corpore: aut alia ſint plectendi: eo de crimine: cuius arguuntur: confeſsi tunc cenſeantur & conuicti: déque eo ſint exules facti: niſi intra quatuor & viginti horas ſponte reuerſi ſe in carcerem immiſerint. Sed ſi intra eas fuerint intercepti: nequaquam ſponte reuerſi cenſeantur.

De detentis in carcere: qui cuſtodem carceris læſerint. Cap. LII.

QVifquis in carceribus detentus: ſiue vnus ſit: ſiue plures: in cuſtodem carceris: vel miniſtrum violentas manus iniecerit: eumque vel percuſſerit: vel aliquo in loco cluſerit: aut idcirco eum læſerit: vel quid fraudis commiſerit: vt carceris claues arripiat: & è carceribus euadat: ea pœna plectatur: qua fractores carcerum capite præcedenti plectendos ſtatuimus. Sed ſi è carceribus non euaſerit: ea mulctetur: qua dicto capite diximus eum teneri: qui ad actum facti venerit proximum fractioni.

De rumpente pacem: vel inducias. Cap. LIII.

SI quis poſt pacem: vel inducias cum eo contractas: à quo vel læſus fuerat: vel cum quo rixatus ſimultates: aut inimicitias exercuerat: & fidem vltrò: citróque de non offendendo datam ipſum per ſe: vel per alium interfecerit: vel vulnerauerit: vrbis Genuæ Prætor: & in diſtrictu quicunque magiſtratus ad quem cognoſcere de hoc pertinebit: poſtquàm de his omnibus legitimis ſcripturis & authenticis conſtiterit: vel teſtibus non minus duobus omni exceptione maioribus: hunc: cuiusvis qualitatis ſit: vel conditionis: rebellionis damnatum: ac

tum: ac ſi in Rempublicam: conſpiraſſet: pronunciet: exulemq́ue perpetuò factum extra vrbem Genuam & diſtrictum iubeat promulgari. Eiſdemq́ue pœnis: damnis: periculis: & ignominijs: alijsq́ue omnibus eum ſtatuat ſubiacere: quæ aduerſus Reipublicæ rebelles ſunt conſtitutæ: præter alias pœnas contra interficientes: vel vulnerantes: aut interficere: vel vulnerare mandantes noſtris ſanctionibus iniunctas. Si verò non vulnerando: ſed percutiendo armatus: vel inermis eum adoriendo: pacem ruperit: aut enorme damnum eius rebus intulerit: præter pœnas delicto huiuſmodi ſtatutas: trecentas libras pendat vſque ad mille & quingentas arbitratu magiſtratus pro qualitate admiſsi: & perſonarum conditione: & amplius damnum ſarciat.

Si vnus ex pluribus obligatis pacem ruperit.
Cap. LIIII.

MAgnopere Reipublicæ intereſt ad tollendos tumultus: qui ex contentionibus ſolent in ciuitatibus ſuboriri: eorum audaciam coercêre: qui pacem rumpunt. Proinde ſi plures hinc & inde inimicitias inuicem exercentes: vel modo aliquo diſsidentes poſt compoſitas diſcordias in pacis fœdera vtrinque coierint: & deinde: vnus aliquis eorum: vel complures huius: vel iſtius partis (nihil enim: cuius ſint: refert) pacem ruperint: ſancimus: vt: qui reliqui eius partis erunt: cuius ſunt pacis ruptores: capere ruptores iſtos debeant: & in magiſtratus tradere poteſtatem: ab eo: qua meriti fuerint: pœna adficiendos. Et ſi intra annum à die ruptæ pacis eos non ceperint: nec magiſtratui tradiderint: vel alio modo in magiſtratus non venerint poteſtatem: ſoluant: qui pacem ſeruare tenebantur: omnes inſolidum eam pœnæ numariæ quantitatem: quam: qui pacem rupit: pro ea rupta ſoluere debuiſſet. Et vnica ſolutione à quouis eorum accepta: cæteri liberi cenſeantur à fiſco. Competat tamen inter eos regreſſus: vt pro ſua rata ſinguli teneantur. Si verò pax per occiſionem rupta fuerit: præter dictam pœnam ſoluat etiam eorum quiſque centum libras: vſque ad trecentas arbitratu magiſtratus. Sed vbi ipſi eos: qui deliquerint: magiſtratui (vt dictum eſt) tradiderint: vel alio modo iſti in eius venerint poteſtatem: aut intra dictum tempus contra eos executio facta fuerit: reſtent omnes liberi & abſoluti: nec quicquam moleſtiæ huius rei gratia eis à fiſco poſsit inferri. Vt autẽ ſolutio non retardetur: nec executio differatur: ſimulac pax fue-

rit violata: vrbis Genuæ Prætor: & quicunque alius magiſtratus in diſtrictu; ad quem de rupta pace cognoſcere pertinebit: quumprimum fieri poterit: dictas omnes pecuniæ quantitates exigat: & exactas apud Magnificos Procuratores deponat: ab eis nomine depoſiti in annum à die ruptæ pacis conſeruandas: Intra quem ij qui deliquere: ſi ab aliquo traditi (vt ſupra) fuerint: aut aliquo modo in magiſtratus venerint poteſtatem: reſtituatur cuique eorum quicquid ab eo exactum fuerit. Sin nec ab eis traditi: nec à Magiſtratu capti fuerint: elapſo anno ea pecunia reſtet fiſco acquiſita: & illis: qui eam ſoluerint regreſſus aduerſum eos: qui deliquerunt: & eorum bona: niſi ea prius fiſco fuerint publicata: tunc enim nullum eis ad ea ius competat: ſed tantùm actio in eorum perſonas. Omnes autem: qui de ſeruanda pace vel de non offendendo fideiuſſerint: ſi is: pro quo ſpoponderint: pacem ruperit: vel læſerit: cogantur ad omnem partis læſæ: ſeu cuius intererit: petitionem: & confeſtim compellantur ad ſoluendum omnem quantitatem promiſſam: nulla facta diminutione: nec bonorum contra principalem excuſsione: quocunque ſtatuto: & exceptione non obſtante. Sitque plena probatio: quantum ad hoc: ſententia condemnationis: vel exilij contra principalem: etiam contumacem: & de contumacia lata: vt contra fideiuſſores ſine alia probatione exequi poſsit. Et in his procedatur ſine proceſſu: aut alia quacunque ſolennitate.

De Duellis. Cap. LV.

DVellum latina vox eſt: idem ſonat: quod bellum: vſqueadeò tamen vſus inualuit: vt pro eo hodie accipiatur: quod græcè monomachia dicitur: latinè ſingulare certamen: eóque modo hic nunc accipitur: quod ideo dicimus nequid diſceptationis ſit in verbo. Quantum autem malorum duella ciuitatibus adferant: notum eſt magis: quàm neceſſarium explicare. Volentes igitur hanc funeſtam peſtem perniciemq̀ue ciuitatis è medio tollere: Sancimus néquis ſubditus: vel non ſubditus audeat in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi literis: vel nuncijs: aut alio quouis modo quempiam ad duellum: ſeu certamen prouocare: vel in locis publicis: aut priuatis per ſe: vel per alium literas prouocationis affigere abſque Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum conſenſu. Qui ſecus fecerit: capite plectatur; & bona confiſcentur. Eiſdemq̀ue pœnis

quicunque

quicunque ſubditus adficiatur: qui alium Principem: quàm Illuſtriſſimum Senatum gratia loci ad certamen impetrandi adierit: ſiue id impetrauerit: ſiue non: modò certamen ſit cum ſubdito vel non ſubdito commorante in dominio Genuenſi. Item qui prouocatus fuerit: & prouocationi ſiue verbo: ſiue per literas reſponderit: vel certamen abſque conſenſu Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum acceptauerit: quíve prouocationis literas ſubſcripſerit: vel præſentauerit: aut adfixerit: vel alieno nomine quempiam ad duellum ſeu certamen accerſierit: aut ad horum omnium quidpiam conſilium: opemve præbuerit: quíve in dedecus: & ignominiam prouocati: ſi Genuenſis erit: vel ſubditus: aut degens in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi per ſe: vel per alium quid picturæ in locis dominij Genuenſis: vel extra adfixerit. Vbi verò horum quis apprehenſus non fuerit: pœna capitis damnatus: edicto exul publicetur.

De clàm: dolóve intrante alienam domum: vel apothecam. Cap. LVI.

SI quis clàm alienam domum dolóve malo intrauerit: & in ea ſe abſcondiderit animo quempiam offendendi: vel aliud quodcunque delictum committendi: aut ex alia quauis minus licita cauſa: & in magiſtratus venerit poteſtatem: agat magiſtratus in eum tam ex officio: quàm ad denunciationem & petitionem habitatoris domus: cauſamque inquirat: & inueſtiget propter quam intrauerit: & in ea ſe occuluerit: etiam per tormenta: quanuis alia indicia non præcederent: & deinde conſiderata cauſa ingreſſus: alijsque conjecturis & præſumptionibus eum puniat perinde ac compererit: vel ſummo ſupplicio: vel ad id vſque pro qualitate admiſsi. Habitator autem domus: vel eius familia: ſi hunc in ea percuſſerit: vel interfecerit: extra noxam ſit & pœnam: modò ſit boni nominis & famæ: de qua tribus idoneis teſtibus conſtet: niſi probaretur ipſo conſentiente eum domum ingreſſum fuiſſe. In caupona verò: quæ taberna meritoria dicitur: vel in ganeis: aut diuerſorijs nemini liceat quempiam in eis inuentum percutere: vel occidere: ſed tantùm capere: captumque intra quatuor & viginti horas in curiæ tradere poteſtatem. Qui ſecus fecerit: plectatur ex forma ſtatutorum: vel iuris vbi in eis quicquam defuerit.

Alterius apothecam: domum: aut manſionem qui ſcalis cuiusvis generis admotis: aut alio quóvis modo introierit: ad triremes relegetur in biennium: & amplius: ſi quid furatus fuerit: plectatur furti: ex forma capitis de furibus. Et ſi furtum centum libras exceſſerit: vltimo adficiatur ſupplicio. Si verò ad actum facto proximum duntaxat proceſſerit; vel de nocte per vrbem Genuam: aut in diſtrictu per oppida cum ſcalis inuentus fuerit: det quinque & viginti libras vſque ad centum: vel fuſtigetur: ſi intra decem dies poſt condemnationem non ſoluerit.

De intrante domum alienam per vim fracto oſtio: muro: vel feneſtra. Cap. LVII.

QVi per vim oſtio fracto: vel muro: aut feneſtra alterius domum intrauerit animo committendi ſtuprum; vel adulterium cum muliere: quæ ſit ciuis Genuenſis: nupta: vel deſponſata: aut virgo: vel vidua: ſiue delictum fuerit: ſiue non fuerit perpetratum: capite plectatur ſi mulier boni nominis erit & famæ. Eademque pœna adficiatur: qui modo ſupradicto intrauerit cum armis animo offendendi: ſi ad aliquem actum facto proximum ventum fuerit: ſcilicet corpus eius tangendo: quem volebat offendere. Et ſi ventum non fuerit; extra vrbem: & diſtrictum relegetur in quinquennium vſque ad decennium: vel triremibus in biennium vſque ad quinquennium: pro qualitate rei & perſonarum. Si animo furandi fuerit ingreſſus: plectatur ex forma capitis de furibus. Sed ſi villam: vel prædium quis animo furandi fructus: olera: gallinas: anſeres: aut alias aues intrauerit: quanuis (vt ſuprà) ruperit: ſoluat tantùm decem libras vſque ad centum: ſarciatque damna dicto læſi iuramento adacti ſi erit boni nominis: quod præſumatur: niſi probetur contrarium. Ni ſoluerit intra decem dies poſt condemnationem: virgis cædatur per vrbem: & in annum vſque ad quinquennium relegetur extra vrbem: & diſtrictum: vel in annum ad triremes.

De proijcientibus lapides in domum alterius. Cap. LVIII.

QVi de nocte lapides in domum alterius: vel ad tectum: vel ad feneſtras proiecerit: proijcíve mandauerit in eius damnum: vel dedecus: quod præſumatur: niſi probetur contrarium: ſarciat damnum: & in pœnam det fiſco viginti libras vſque ad quingentas pro qualitate admiſsi & perſonæ.

De fa-

De facientibus carceres priuatos. Cap. LIX.

CArceres priuatos domi propriæ: vel conductæ: alióve quouis in loco quicunque fecerit: & in eis quempiam detinuerit: ipſe: & qui opem tulerit: ſummo plectantur ſupplicio. Sed ſi debitorem ſuum ex contractu: vel ob maleficium fugitiuum in eo detinuerit: detentumque intra horas quatuor & viginti poſt capturam in curiæ tradiderit poteſtatem: nulli ſit pœnæ obnoxius.

Quòd non reſtituatur qui deliquit: niſi iudicatum præſtiterit. Cap. LX.

SI caſtelli incolæ vulgo vniuerſitas appellati: vel vicini ob delictum: quod quis commiſerit; damnati fuerint: propterea quòd vel eum: qui deliquit: non cæperint: vel captum curiæ non tradiderint: & iudicatum præſtiterint: non abſoluatur qui deliquit: nec remittatur: quin prius ijs: qui ſoluerint: ſatisfecerit: vel de ſoluendo idoneè cauerit.

De ſolicitantibus milites ſtipendijs Illuſtriſsimæ Dominationis militantes. Cap. LXI.

QVisquis ſiue ſubditus: ſiue exterus eorum militum quempiam: qui ſtipendijs Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum Genuæ vel alibi militet: literis: aut viua voce per ſe: vel per alium tentauerit: vel ſolicitauerit: vt eis ſe abdicet: aut à fidelitate deficiat: remo addictus ad vincula nautica relegetur in annum vſque ad triennium. Eandemquè pœnam ſubeat: qui de his tentatus: vel ſolicitatus confeſtim ad dictum Illuſtriſsimum: & Magnificos non detulerit ſi Genuæ erit: ſin extra: ad iuſdicentem vbi ipſe erit. Ius autem dicens: hunc: qui tentauit: vel ſolicitauit: vt primùm poterit comprehendi iubeat: nec: niſi mandato dicti Illuſtriſsimi: & Magnificorum comprehenſum miſſum faciat. Si ſecus fecerit: ſoluat quinque & viginti libras vſque ad trecentas. Omnes autem hæ pœnæ ſint arbitratu dictæ Illuſtriſsimæ: nihilque propter horum quidpiam derrogatum cenſeatur: aut quid præiudicij illatum ſanctionibus aduerſus reos criminis maieſtatis conſtitutis: ſed

pro eo : quod ad eas attinet; perinde ſint; ac ſi hæc acta non forent.

Quòd qui mandat maleficium committi : ea pœna plectatur: qua is: qui commiſsit. Cap. LXII.

SI quis extra rixam quid homicidij: aut maleficij committendum mandauerit: quanuis deinde ab eo : cui mandauit: nihil horum admiſſum fuerit: vel attentatum: ea tamen pœna is: qui mandauit: plectatur: qua: qui mandatum ſuſcepit: ſi delictum conſummaſſet: plectendus foret. Eademque adficiatur: qui citra rixam ſiue gratis: ſiue precio: ſiue alio quouis modo id mandatum gladio: vel veneno: aut alio quocunque modo perpetrandum ſuſceperit: quanuis horum nihil exinde vel perpetrauerit: vel attentauerit. Liceat tamen ei: qui mandauit: vbi nec vulnus illatum: nec quid criminis fuerit admiſſum; vel attentatum poſt mandatum pœnitere: illudque reuocare: dum ante reuocationem de mandato delatio Iudici facta non fuerit: & reuocatio ei: qui mandatum ſuſcepit: intra id temporis re adhuc integra non fuerit intimata. Poteſtatem etiam facimus ei: qui mandatum ſuſcepit: vbi nihil criminis adhuc admiſerit: nec attentauerit: pœnitendi poſt ſuſceptum mandatum; & mandati ſuſceptionem reuocandi. His autem omnibus: cum ab eo: qui mandauit: tum ab illo: qui mandatum ſuſcepit non ſeruatis: nullam eis pœnitentiam: nec dati: ſuſceptíve mandati reuocationem volumus opitulari. Decernentes vtrique tunc onus incumbere pœnitentiam probandi: datíque: & ſuſcepti mandati reuocationem. Qui verò mandatum ſuſcepit: ſi crimen detulerit: & ex delatione qui mandauit conuictus fuerit: id eius in bonis conſequatur: quod huius facinoris patrandi gratia inter eos erat conuentum: & tantundem etiam in præmium delationis. Sed ſi gratis perpetrandum delictum ſuſcepiſſet: condemnatione in eum: qui mandauit: prolata: fiſcus ex bonis damnati iſti delatori ſolui iubeat quicquid ei videbitur vſque ad ſcuta quinque & viginti auri; vel amplius arbitratu Magnificorum Procuratorum pro qualitate facti & perſonarum. Vbi autem quis quid homicidij: vel maleficij cuipiam committendum mandauerit: ſi is: cui mandauit: mandatum ſuſcipere recuſauerit: mulctetur pecunia: qui mandauit: vel corpore plectatur: aut ſummo adficiatur ſupplicio arbitratu Magiſtratus.

De am-

De amplexantibus: & oſculantibus mulieres præter earum voluntatem. Cap. LXIII.

EX nimia Rectorum indulgentia compertum eſt facinoroſos viros: dum delictorum impunitatem ſperant: in vitia: & ſcelera graui animaduerſione digna plerunque labi. Eò enim impudentiæ: atque audaciæ ventum eſt: vt nonnulli iniquitatis filij; ſeu libidinis impetu incitati; ſeu bonorum adipiſcendorum cupiditate ducti: abiecto timore iuſtitiæ: honeſtatis quoque; & generis ſui: ac conditionis ratione poſtbabita: nihil ſint veriti mulieres virgines: & viduas: vel aliter ſolutas præter earum voluntatem in vijs publicis: & conſpectu adſtantium prætextu matrimonij amplexari: vel deoſculari: vt mulieres iſtæ tam inſigni nota adfectæ: ab omnibus reiectæ ipſis facinoroſis viris: qui iniuriam intulerunt: inuitæ tandem nubere cogantur. Et ſi id minus ſucceſſerit: parentum animis ad vltionem potius concitatis: quàm ad matrimonia contrahenda pacatis: parentur inimicitiæ: conſurgant rixæ: ſtruantur odia: ſubſequantur cædes: quæ publicam priuatamque ciuitatis quietem conturbant. Ne igitur ſine vindicta talis creſcat inſania: hac noſtra conſtitutione ſancimus: vt: quiſquis huiuſmodi crimen in vijs publicis admiſerit: quíve ei auxilium: vel conſilium præbuerit: ſi honeſtæ erunt conditionis: eorum quiſque det fiſco in pœnam ducenta ſcuta auri vſque ad quingenta: & triennij exilio extra vrbem Genuam & diſtrictum mulctetur. Humiliores verò dent quinquaginta libras vſque ad trecentas: & biennij exilio puniantur. Nec prius: quàm ſoluerit: quis dimittatur è cuſtodia carcerum: vel ab exilio cenſeatur exemptus: quanuis tempus præſcriptum expleuerit: nam id: donec ſoluerit: in ſuo robore volumus permanere.

De Nutricibus. Cap. LXIIII.

NVtrix ad infantem lactandum conducta: & quiuis alius: qui nutricis nomine eum alendum ſuſceperit: interroganti conductori: ſiue pater infantis ſit: ſiue mater: ſiue quiuis alius palàm faciat: an aborſum fecerit: ſeptimóne: an nono menſe fœtum ediderit: quantum temporis poſt partum decurſum fuerit: an interim quempiam ablactauerit: iſque ſuperſit: ſit'ne ipſa ex partu bene firma: an languens: aliáque omnia: de quibus fuerit interrogata alendi pueri gratia nota faciat. Ni fecerit: vel quid horum mentita fuerit: ſui ſala-

rij: ſiue exacti, ſiue nondum exacti amiſsione damnetur: & amplius in tantundem: cedatque totum parentibus pueri: vel eius curam agenti: ſi ipſi non extiterint. Infante ſuſcepto: curam eius agat: & bene nutriat. Si in aliquo ſua culpa defecerit: vel erga infantem malè ſe dolo habuerit: ſoluat parentibus infantis: vel curam eius agenti quinque & viginti libras: vel carceribus adſeruetur in menſem: nec ab eis: etiam ad preces curam pueri agentis: dimittatur: vt eius caſtigatio cæteris in exemplum cedat. Si lac ſufficiens ad alendum puerum habere deſierit: parentibus pueri: vel curam eius agentibus quamprìmum denunciet. Item ſi prægnans fieret: ſaltem intra decem dies: ex quo ſe veriſsimiliter eſſe exiſtimauerit. Ni denunciauerit: amiſsione ſui ſalarij vt ſupra mulctetur: vel carcere. Si verò compertum fuerit ob malam ablactationem: vel curam infantem accepiſſe detrimentum: & ſubitò: vel intra parùm temporis arbitrio boni viri interijſſe: mulctetur nutrix pecunia: vel luat corpore: aut ſummo adficiatur ſupplicio arbitratu magiſtratus pro modo admiſsi. Centum autem libras det ille: qui vnà cum ea huius facti reus inuentus fuerit: vel virgis cædatur per vrbem: niſi intra decem dies poſt condemnationem ſoluerit: & amplius cæſus carceribus adſeruetur in menſem: non dimittendus etiam ad preces offenſi. Nutrix verò: quæ incuria: aut alio quouis modo infantem ſuffocauerit: poſsit mulctari pecunia: vel plecti corpore: aut ſummo ſupplicio adfici: ſuíque ſalarij etiam amiſsione puniri. De huiuſmodi verò lactis perditione: vel mala erga puerum cura credatur parentibus: vel curam pueri agenti: ſi tribus teſtibus: etiam fœminis: quæ filios genuerint: teſtatum fuerit: eorum iudicio puerum male curatum fuiſſe: lacque nutrici desijſſe: & de his publicam vocem & famam in nutricis vicinia eſſe: aut: ſi ex demonſtratione: vel experientia mammarum deprehenſum fuerit nutrici lac ſufficiens desijſſe.

Nulla autem nutrix duos infantes vno eodemque tempore ablactare nutriréve audeat: abſque parentum pueri: vel curam eius agentis conſenſu: nec: poſtquam ſuſceperit: eum reſtituere: vel dimittere: aut ab eius ablactatione: inuitis parentibus pueri: vel curam eius agente quouis modo deſiſtere. Si ſecus fecerit: amiſsione ſui ſalarij: & tantidem mulctetur: quoties horum in aliquo deliquerit. Eademque pœna teneatur: ſi: dimiſſo puero: vel reſtituto: alterum inde ad annum ablactandum ſuſceperit. Qui verò eidem præter voluntatem parentum pueri: vel curam eius agentis alterum alendum tradiderit:

derit: vel tradere tentauerit: ſi à magiſtratu: ne id faciat: admonitus: facere non deſierit: det fiſco in pœnam quinque & viginti libras. Ni ſoluerit intra dies quindecim: det duplum: ſitque maritus obligatus pro vxore: ſocer pro nuru: ſi vnà habitauerint: & frater pro ſorore cum eo habitante. Idque magiſtratus exequatur in eorum bonis: ac exigat: quandocunque eorum quis contrafecerit.

His autem cognoſcendis; & puero reſtituendo; ac mercede ablactationis: vbi ea à parentibus pueri: vel eius curam agente admonitis non ſolueretur: præſit Prætor in vrbe Genua: in dominio verò Genuenſi cæteri magiſtratus: quibus omnibus liberum arbitrium concedimus agendi: & procedendi ex ſcripto: & non ſcripto: ac decidendi: & iudicandi quemadmodum eis opus eſſe videbitur.

De grauidantibus ſeruas: ſeu ſclauas alienas. Cap. LXV.

ALienam ſeruam quiſquis ſiue liber: ſiue ſeruus carnali copula cognouerit: ſi ſerua conceperit: ſoluat: qui prægnantem fecit: hero ſeruæ: vel heræ quinquaginta libras. Si ex grauiditate: vel partu ſerua deceſſerit: det ducentas dictis quinquaginta comprehenſis: herusque ſeruæ: vel hera ei partum tradat: quem teneatur accipere. De prægnatione verò ſtetur iuramento ſeruæ: quod: accedente alio heri: vel heræ (modò ſint bonæ famæ) qui teſtentur ſe credere: eam fuiſſe ab ipſo grauidam factam: pro plena probatione habeatur. Seruus autem (niſi id: cuius fuerit damnatus: herus præſtiterit) dedatur noxæ hero ſeruæ.

Qui alienam ſeruam in domo heri: in qua vnà habitat: prægnantem fecerit (de quo ſtetur iuramento ſeruæ: ac heri: vel heræ: vt dictum fuit) ſoluat hero ſeruæ: vel heræ quinque & ſeptuaginta libras. Et ſi ex grauiditate: vel partu ſerua deceſſerit: ducentas: dictis quinque & ſeptuaginta comprehenſis. Ni ſoluerit intra dies triginta poſt condemnationem: ſi ſeruus erit: dedatur noxæ hero ſeruæ. Sin liber: corpore plectatur arbitratu magiſtratus: ſaluo iure hero ſeruæ pro dictis libris ducentis.

Ne famulus in domo ſui domini fœminam ad eam carnaliter cognoſcendam conducat: néve manentem in ea cognoſcat. Cap. LXVI.

MInister: ſeu (vt aiunt) famulus: qui in cuiuſpiam eſt obſequio: ſi mulierem vnà ſecum in domo domini manentem carnali copu-

la cognouerit: vel alibi commorantem ad coeundum cum ea in domum domini ſui introduxerit: det centum libras: vel fuſtigetur: ſi intra triginta dies poſt condemnationem non ſoluerit: aut extra vrbem Genuam: & diſtrictum perpetuo mulctetur exilio. Fœmina verò: quæ eſt in obſequio ſui domini: ſi eius in domum hominem: vt cum eo rem habeat: intromiſerit: & ſit ſerua: plectatur ex domini voluntate: ſin libera: fuſtigetur: & det quinquaginta libras. Vir autem centum damnetur: & amplius poſsit corpore plecti: vel ære mulctari arbitratu magiſtratus: conſultis tamen prius: & conſentientibus Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus. Et ſi intra dictum tempus non ſoluerit: fuſtigetur. Magiſtratus verò in his agat ad denunciationem domini: vel dominæ: & eorum alterius iuramentum (ſi boni nominis erunt) accedente coniectura: vel aliquo indicio pro plena probatione habeatur. Si ſecus fecerit: centum libras ſoluat.

Néquis mulieres in carceribus detentas carnali copula cognoſcat. Cap. LXVII.

QVisquis mulierem ob maleficium: vel delictum: aut quodcunque aliud in carcerum cuſtodia detentam carnali copula cognouerit: det fiſco centum libras vſque ad quingentas: quoties deliquerit: præter alias pœnas tam à iure communi: quàm municipali idcirco conſtitutas: quibus nihil ob hoc derrogatum eſſe hac noſtra ſanctione decernimus: & amplius: ſi erit Prætor: vel Iudex maleficiorum: aut vicarius: vel carcerum cuſtos: aut miles: vel quiuis alius officialis ipſo iure abdicatus officio cenſeatur. Syndicatores autem præſint his iudicandis: eáque exequantur: ſimulac de his facti fuerint certiores. Si ſecus fecerint: cauſam dicant coram ſuis ſucceſſoribus: & ſinguli quadraginta ſcutis auri damnentur.

Quòd mulier non cogatur in palatium ire ad dicendum teſtimonium. Cap. LXVIII.

NVlla mulier: honeſtatis gratia: in cauſa ciuili ad dicendum teſtimonium cogatur in palatium adire Prætorem: vel eius vicarium: aut maleficiorum Iudicem: ſed ad id recipiendum mittatur notarius ad domum eius. Poſsit tamen mulier (ſi voluerit) in palatium ad ſubſellia curiæ duntaxat venire. In cauſa verò criminali: ſi erit eiuſmodi: propter quam ſit corpore plectenda: examinetur à

Prætore:

Prætore: vel Iudice præſentibus notarijs ad maleficia conſtitutis. Si Prætor: Vicarius: vel Iudex ſecus fecerit: vnuſquiſque eorum det decem vſque ad quinquaginta libras: ex eorum ſalario auferendas: quoties deliquerit. Mulier verò non coacta ſoluat quinque vſque ad quadraginta: & à viro (ſi eum habuerit) ex dotibus deducantur: ſin minus: ex alijs quibusvis bonis.

Quòd de bonis damnatorum id tantum ad fiſcum pertineat: quod æri ſupereſt alieno. Cap. LXIX.

NVlla bona ad fiſcum poſſunt pertinere: niſi quæ creditoribus ſunt ſuperflua. Id enim bonorum cuiuſque eſſe intelligitur: quod æri ſupereſt alieno. Proinde vbi: vel bona ad fiſcum deuolui contigerit: vel decerni immobilia ob admiſſum facinus dirumpi debere: id ſaluo iure vxorum: nuruum: ac creditorum ſtatutum eſſe cenſeatur.

De crimine læſæ maieſtatis. Cap. LXX.

MAieſtatis crimen eſt illud: quod aduerſus Rempublicam: vel eius ſecuritatem committitur: quo tenetur is: cuius opera dolo malo aduerſus Rempublicam conſilium initum erit: quò armati homines cum telis: vel lapidibus in vrbe Genua: vel in ditione Genuenſi conueniant aduerſus Rempublicam: aut loca occupent: vel templa ſacra: quóve cœtus conuentusve fiant: hominesve ad diſſenſionem conuocentur: cuiusve opera dolo malo conſilium initum erit: quò Illuſtriſsimus Dux: vel quis ex Magnificis Gubernatoribus: aut Procuratoribus: vel alius Magiſtratus Reipublicæ: qui imperium: vel poteſtatem habeat: occidatur: quíve ad huiuſmodi actum facto proximum peruenerit: cuiusve opera dolo malo coniuratio aduerſus Rempublicam inita fuerit: quíve hoſtibus Reipublicæ nuncium: literasve miſerit: ſignumve dederit: feceritve dolo malo: quò hoſtes conſilio iuuentur aduerſus Rempublicam: quíve milites ſtipendijs Reipublicæ militantes ſolicitauerit: concitaueritve: vt à Republica ad hoſtes deſciſcant: vel vt ſeditio: aut tumultus aduerſus Rempublicam fiat: quíve hoſtes concitauerit: vt bellum aduerſus Rempublicam capiant: quíve dolo malo: aut per inſidias: alióve quocunque modo tentauerit: conſiliumve dederit: quò vrbs Genua: vel arces: aut portus: vel caſtella: aut municipia: vel quid locorum ditionis

Genuenſis à fide: & obedientia Reipublicæ deficiant: quíve cum hoſtibus ad expugnandum vrbem Genuam: locáve ditionis Genuenſis occupandum venientibus ſe coniunxerit: aut venerit: cuiusve opera dolo malo factum erit: vt hoſtes commeatu: armis: telis: equis: pecunia: aliáve aliqua re aduerſus Rempublicam iuuentur: quíve ad hoſtes profugerit: cuiusve dolo malo arcana Reipublicæ conſiliáve hoſtibus palàm facta fuerint: quíve literis: nuncijsve: quocunque modo requiſitus: vel ſolicitatus de coniuratione: vel conſpiratione: vel tractatu: aut conſilio: vel colloquio: quod quouis modo aduerſus Rempublicam eſſe poſſet: aut aduerſus eius ſecuritatem: vel imperium: aut dominium: quumprimùm potuerit: iudicio Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum: eis: aut ſaltem Illuſtriſſimo: & duobus Magnificis Gubernatoribus tunc temporis in palatio reſidentibus: vel: Si erit interregnum: ſeu (vt aiunt) ſedes vacans: dictis duobus Magnificis Gubernatoribus tantùm non patefecerit: vel ius dicenti vbicunque ipſe erit: ſi ab vrbe Genua: & tribus Prætorijs curijs intra diſtrictum tunc abfuerit: aut ſi extra dominium: vt primum potuerit: nuncijs: literisve eos de his omnibus non docuerit: etiam ſi fuiſſet tentatus: vel ſolicitatus à patre: vel à filio: aut ab alio cuiuſcunque gradus propinquitate coniuncto: aut verba innuerent id tunc faciendum cùm tumultus erit in vrbe Genua: vel Reipublicæ diſſolutio: aut ſub alio verborum inuolucro: vel quouis quæſito colore: etiam ſi adiectum foret: ſine Reipublicæ detrimento: quíve caſtra: arces: locáve Reipublicæ quæ tuenda receperit: deſeruerit: aut tutatus non fuerit: vel hoſtibus prodiderit: aut inconſulto Senatu: eiusque iniuſſu tradiderit: vel: cùm ei ſucceſſum eſſet: non deceſſerit. Quiſquis igitur quid eorum: quæ ſupraſcripta ſunt per ſe commiſerit: vel per alios committenda curauerit: opemve tulerit: aut conſilium committentibus dolo malo dederit: hi omnes tanquam hoſtes Reipublicæ perduellionisque rei ſummo plectantur ſupplicio: & bona fiſco inferantur cum feudalia: tum alodialia: quæ à die delicti commiſsi ad eum ipſo iure deuoluta: eíque addicta eſſe hac noſtra conſtitutione ſancimus. Immobilia verò dirumpantur: ſaluis iuribus vxorum: nuruum: & creditorum.

Factionis autem conſcius: ſeu (vt aiunt) conſpirationis: coniurationis: tractatus: vel ſeditionis: quæ omnia hoc factionis nomine continentur: aduerſus Rempublicam tendentis: vel aduerſus eius ſecuritatem: & dominium: quamuis in horum nullo interuenerit: nec

ad ali-

ad aliquem actum facto proximum progreſſus fuerit: ſi: quumprimùm potuerit iudicio Illuſtriſsimi Ducis & Magnificorum Gubernatorum: ipſis: quemadmodum ſuprà memorauimus: eam palàm non fecerit: capite plectatur. Eademque pœna adficiatur: qui confeſſum in iudicio reum criminis læſæ maieſtatis: vel damnatum: ac propter hoc in vincula coniectum emiſerit: vel: vt ab eis: vel è manibus executorum: aut miniſtrorum iuſtitiæ euadat: opem præbuerit: Itemque eum: qui huiuſmodi criminis confeſſum: vel damnatum ſciens receperit: & quùm primum potuerit arbitratu Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum in curiæ poteſtatem non tradiderit.

Qui verò ex aliquorum ſermone: licet non manifeſtè deprehenderit: vel alijs ſignis: aut indicijs coniectauerit: vel compererit aliquos aduerſus Rempublicam conſpiraſſe: vel coniuraſſe: aut quid moliri: vel parare: ex quo veriſsimiliter Reſpublica capere detrimentum poſsit: ſi cùm primùm (vt dictum eſt) id non patefecerit: perpetuo damnetur exilio: vel pecunia mulctetur: aut corpore plectatur: vel ſummo ſupplicio adficiatur: aut ad id vſque arbitratu Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum.

Si quis autem in exordio initæ factionis eam prodiderit: præmio quingentorum ſcutorum vſque ad quinquemillia: & amplius arbitratu Illuſtriſsimi Senatus donetur. Si factionis conſcius erit: & in noxia: ſeu culpa: & ſtatim patefecerit: veniam conſequatur: & ſcutis ducentis vſque ad biſmille arbitratu dictorum Illuſtriſsimi et Magnificorum donetur: Sin ex interuallo: ſed ante: quàm factio palàm facta fuerit: prodiderit: & arcana conſiliorum patefecerit: abſolutione tantùm: & venia dignus habeatur. An verò ab initio: an ex interuallo prodiderit: aut: cùm prodiderit: an factio iam palàm foret: vel: an ea: quæ prodiderit: aduerſus Rempublicam tractata fuerint: Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum iudicium eſto. De hoc autem crimine: etiam poſt mortem nocentium: cognoſci poſſe decernimus: vt conuicto mortuo: eius quoque damnetur memoria: & bona (ſi hoc qualitas criminis exegerit) à ſucceſſore eripiantur.

Filij maſculi damnatorum criminis maieſtatis in primo capite huius conſtitutionis ipſo iure ciuitatem: ac nobilitatem amittant: vrbe Genua: & diſtrictu excedant: extorreſque ſint perpetuò: nec: niſi aliquo egregio in Rempublicam nauato facinore iudicio Illu-

ſtriſsimi Senatus: remittantur.

Præſint autem his omnibus cognoſcendis: & iudicandis vrbis Genuæ Prætor: maleficiorumque Iudex: & per ſe: vel alio: aut tribus alijs exteris Iureconſultis adiunctis: domicilium Genuæ: nec in diſtrictu habentibus: ab Illuſtriſsimo Duce & Magnificis Gubernatoribus pro eorum arbitrio delegandis: adſiſtentibus etiam duobus ex Magnificis Procuratoribus ab ipſis Illuſtriſsimo & Magnificis eligendis: proceſſum condant: & ius dicant ſummatim: ſimpliciter: & de plano: ſine ſtrepitu: & figura iudicij donec definitè pronunciauerint. Reosque in quocunque capite huius conſtitutionis: ſiue per nuncium: vel præconem euocatos: ſiue ſcripto: vel per edictum publicè propoſitum admonitos: ad diem arbitratu Iudicum ſtatuendum ſe coràm magiſtratu ſiſtere negligentes perinde habeant: ac ſi comparuiſſent: omnibusque interfuiſſent: & lis cum eis legitimè conteſtata fuiſſet. Eiusque criminis: cuius arguuntur: cenſeantur conuicti: ac ſi ſponte id: eiusque qualitates: confeſsi: deque eo conuicti fuiſſent. Ad torquendum verò indicia leuia ſufficiant: tortusque ſemel: rurſus poſsit: quoties ad eruendam veritatem opus eſſe videbitur. Reo autem nullum prius indiciorum tradatur exemplum: quàm tortus fuerit. Sed vbi ſint examinandi teſtes: tradatur & inquiſitionis: & eorũ omnium: ſuper quibus ſunt teſtes examinandi. Statuaturque tempus commune fiſci Aduocato: & reo ad probandum incumbentia. Iudices verò teſtes interrogent: & examinent: adſiſtentibus duobus Magnificis Procuratoribus ſuper titulis: & interrogatorijs: quæ fiſci aduocatus: & reus protulerint. Eóque lapſo tempore: & publicatione teſtium facta: ſumat reus pro libito exemplum omnium contentorum in proceſſu: quæ ad eum duntaxat pertinent. Auditisque deinde defenſionibus eius: ac tota cauſa coram Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus bene examinata: ipſisque eorum voto communicato procedant ad cauſæ deciſionẽ prout iuris fuerit: idque ratum ſit: quod maior pars cenſuerit. Prætor autem eam exequatur omni appellatione & contradictione reiectis: ſalua ſemper auctoritate dictorum Illuſtriſsimi & Magnificorum: qui facultatem habeant: non obſtantibus quibusvis in hac conſtitutione contentis: cognoſcendi: agendi: iudicandi: & exequendi pro vt eis videbitur. Et ſi poſt publicationem proceſſus: contra reum noua ſuperuenirent indicia: eum denuo torqueri poſſe cenſemus: quemadmodũ ipſis Illuſtriſsimo & Magnificis: ac dictis Iudicibus viſum fuerit conuenire. Omnibus iniun-

bus iniungentes: ne quis audeat: cuiusuis ſit conditionis: niſi ex conſenſu dictorũ Illuſtriſsimi et Magnificorum: horum reorum cuipiam patrocinari: vel eum tueri: aut commendare: etiam ſi diceret ſe: non perſonam: ſed iuſtitiam commendare: vel pro eo modo aliquo intercedere. Quiſquis autem huius edicti temerarius contemptor extiterit: centum ſcutis auri fiſco inferendis mulctetur.

Iudices verò prædicti duobus Magnificis Procuratoribus ad hæc omnia: dum geruntur: adſiſtentibus exhibeant quicquid literarum: vel ſchedularum eorum quiſque à quóvis in fauorem rei acceperit. Itemque illos prodant: qui cuiusuis ſint conditionis: vel dignitatis per ſe: vel per alios eiuſcemodi reis: vel culpatis apud eos opem vel auxilium tulerint: vel cauſam commendauerint. Ni fecerint: omni officio: & dignitate: quam habent in vrbe Genua: ipſo iure abdicati cenſeantur: & amplius ea numaria pœna mulctentur: quæ arbitratu Illuſtriſsimi Ducis & Magnificorum Gubernatorum fuerit conſtituta. Eademque puniatur ius dicentium quiſque: ad quem quomodocunque de his notitia peruenerit: & ea (ſi abſens) per literas: vel nuncios: vel (ſi præſens) per ſeipſum confeſtim iudicio Illuſtriſsimi Ducis & Magnificorum Gubernatorum: eis palàm non fecerit. Cæteri verò: qui acceperint: vel ſcierint: & non prodiderint: arbitratu dictorum Illuſtriſsimi & Magnificorum mulctentur. Exceptis Aduocatis: & Procuratoribus: ac alijs: quibus ex permiſsione dictorum Illuſtriſsimi & Magnificorum cauſæ rei patrocinari: eamque tueri conceſſum fuerit.

De Rebellibus: & exulibus edicto publicatis: non recipiendis. Cap. LXXI.

QVicunque cuiusuis conditionis in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi domi proprie: vel conductæ: aut alio quouis in loco de die: vel de nocte rebellem Illuſtriſsimæ Dominationis: vel rebellionis: proditionis: aut tractatus aduerſus Rempublicam edicto publicatum ſciens receperit: vel ope: aut conſilio iuuerit: cibo: potúve per ſe: vel per alium fouerit: aut in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi ſociauerit: capite plectatur: & bona confiſcentur: niſi per vim: vel metum: qui caderet in conſtantem virum: id fecerit: & hæc: quùmprimum potuerit: ſaltem intra triduum Illuſtriſsimo Duci: &

non minus duobus ex Magnificis Gubernatoribus palàm fecerit: ſi erit Genuæ: ſin in diſtrictu: ius dicenti vbi ipſe erit. Si apprehenſus non fuerit: eius criminis: quod ex prædictis admiſerit: damnatus exulque extra vrbem Genuam: & diſtrictum in perpetuum factus publicetur: & occidatur impunè. Eiſdemque pœnis adficiatur: qui intra milliaria centum ab vrbe Genua ſciens communicauerit cum horum aliquo: colloquiumve habuerit: etiam ſi erit eorum pater: vel filius: aut eis quocunque gradu conſanguinitatis: vel affinitatis coniunctus. Ad hæc: omnibus vbique locorum interdictum eſto: nuncium ab huiuſmodi rebelli: vel literas accipere: aut horum quidpiam ad eum mittere abſque Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum conſenſu. Qui non paruerit: det fiſco quingentas libras: & vltimo adficiatur ſupplicio: vel ad id vſque arbitratu dictorum Illuſtriſsimi: & Magnificorum: niſi eorum in poteſtatem: vel alterius ex magiſtratibus diſtrictus nuncium: vel literas tradiderit. Municipiorum verò fœderatorum habitatores: quæ vulgo communitates conuentionatæ vocantur: & oppidorum ſubditorum: vel caſtellorum cum pagis: quorum incolæ vniuerſitates dicuntur: ſi horum rebellium quempiam: poſtquam rebellis fuerit publicatus: ſcienter in ſuum territorium: vel iuriſdictionem receperint: aut in ea vagari permiſerint: vel ope: aut conſilio iuuerint: vel commeatu fouerint: dent in pœnam trecenta ſcuta auri vſque ad biſmille arbitratu Illuſtriſsimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum: & amplius: cadant omni beneficio: conuentione: & gratia eis quomodolibet conceſſa: reſtentque ipſo iure ſubditi: niſi intra decem dies eiuſmodi rebellem publicatum in poteſtatem vrbis Genuæ Prętoris: vel alterius cuiuſpiam magiſtratus in diſtrictu vinctum tradiderint. Si quis autem ſacris initiatus: aut loco ſacro addictus: Genuenſi iuriſdictioni non ſubditus: aliquo in loco ſacro: aut quouis alio: dolo malo horum rebellium quempiam: quo die (vt ſuprà) receperit: Prætori in vrbe Genua: vel in diſtrictu Magiſtratui ius dicenti non tradiderit: Illuſtriſsimi Senatus auxilio: ac noſtrarum ſanctionum beneficio ipſo iure priuatus cenſeatur.

Qui verò ob aliud crimen: quàm perduellionis: capite damnatum: déque eo publicatum receperit: opemve (vt ſuprà meminimus) tulerit: aut ſociauerit: det quicquid magiſtratus decreuerit vſque ad trecentas libras. Si cum eo colloquium: vel commercium habuerit: det decem vſque ad centum. Pater autem & aſcendentes: ac fra-

ac frater: ſoror: & vxor deſcendentes mitius: ideſt ad tertiam vſque partem dictarum pœnarum tantùm mulctentur arbitratu magiſtratus pro qualitate admiſsi: & perſonarum conditione. Alterius pœnæ: quàm mortis: damnatum exulemque publicatum: præter mulierem: quiſquis (vt ſupra dictum eſt) receperit: iuuerit: aut fouerit: det viginti libras vſque ad centum. Si quis tamen alicuius criminis horum: quæ memorauimus: damnatum: exulemque publicatum: quo cum ipſe aliquo ex dictis modis deliquerit: intra decem dies ab eo: quo deliquit: in curiæ tradiderit poteſtatem: extra noxam ſit: & pœnam: nec ei quid moleſtiæ ea de re inferatur. Nullus autem magiſtratus exulum quempiam ob delictum (vt aiunt) foreſtatum ſinat habitare: vel vagari in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi. quin potius perſequatur eum: donec comprehendat: prehenſumque in carcerem trudat: nec prius miſſum faciat: quàm id præſtiterit: ob quod foris iudicatus fuerit: vel foreſtatus.

De exulibus ob æs alienum non reſtituendis. Cap. LXXII.

Exul ob æs alienum factus: ſeu foreſtatus: non eximatur ab exilio: ſeu foreſtatione: nec reſtituatur: niſi prius: quod debet: creditoribus ſoluerit: & fiſco in ſingulas libras debiti ſolidum dederit nominæ pœnæ. Qui ſecus fecerit: ſoluat centum libras: & reſtitutio ſit irrita: nec proſit reſtituto.

De exulibus impunè lædendis: & occidendis. Cap. LXXIII.

Damnatus exilij: & publicatus ob maleficium: propter quod ſummo ſit ſupplicio adficiendus: impunè à quocunque occîdi poſsit: & lædi in rebus: quas ſecum habet offenſionis tempore. Qui autem occiderit: ſi: propterea quòd occîdit: in iudicium tractus erit: vbi de decreto: vel edicto aduerſus exulem lato magiſtratui conſtiterit: liberet magiſtratus occiſorem: & dimittat: irritumque ſit quodcunque actum fuerit. Interea verò: dum decretum: vel edictum exhibetur: cuíque liceat: etiam ſine procurationis mandato: occiſorem in iudicio tueri: & omnes: quas voluerit: facere defenſiones.

De præmio occidentis rebellem: vel capite damnatum: & exulem capientis, Cap. LXXIIII.

QVi criminis læſæ maieſtatis damnatum in quocunque capite dictæ legis: rebellemque publicatum quouis in loco occiderit: ſi exul ipſe non eſt factus: donetur libris centum æris publici: niſi maius præmium in edicto fuiſſet adpoſitum: Vel: ſi maluerit: poſsit petere alterum remitti de conſimili: aut pari delicto: vel minori damnatum. Et ſi petierit: remittatur damnatus: déque libro exulum deleatur. Sin ipſe de conſimili: aut pari: vel minori delicto exul factus fuiſſet: eximatur ab exilio. Si quis exulem publicatum alterius criminis: quàm læſæ maieſtatis: propter quod capite ſit plectendus intra diſtrictum occiderit: vel propè intra milliaria quinquaginta: donetur totidem: vel ſi ipſe factus non eſt exul: poſsit alium exulem de conſimili: aut pari: vel minori delicto publicatum reſtituendum petere: dum tamen: is ante exul fuerit publicatus: quàm ab ipſo occiſus. Et petitus reſtituatur: dum pacem habeat cum offenſo intra id temporis: ijsque modis: & formis: quemadmodum Illuſtriſsimus Dux: & Magnifici Gubernatores ſtatuerint. Si verò ipſe exulat de conſimili: aut pari: vel minori delicto: liberetur ab exilio. Hæc eademque omnia etiam conſequatur: qui horum criminum: quæ memorauimus: damnatum quempiam: vel quoruncunque aliorum: ob quæ ſit exul factus: & capite plectendus: in curiæ tradiderit poteſtatem. Iis exceptis: qui mulierem exulem factam occiderint. Et alijs: damnatis de nece parentum: vel alterius ex maioribus in recta linea: filij: filiæ: aut fratris: Prætoris vrbis Genuæ: aut alterius cuiusvis Iudicis Genuenſis Reipublicæ: ſtatoris: vel ſatellitis: domini: aut dominæ ab eo: qui eius fuiſſet colonus: vel eſſet in obſequio aut fuiſſet. Item de aſſaſsinio: de præpoſtera venere: de adulterina moneta: de falſitate publici inſtrumenti: ac de falſitate ſigilli: vel aliarum quarumvis ſcripturarum: & literarum Illuſtriſsimi Senatus: aut protectorum comperarum Sancti Georgij. Quorum neminem peti: vel nominari: aut nominatum: vel petitum remitti hac noſtra conſtitutione ſancimus. Decernentes eum: qui ab exilio eximi petetur: intra menſem nominari debere: ſi occiſio facta fuerit in diſtrictu: Sin extra: intra trimeſtre: & hoc lapſo tempore: neminem nominari amplius poſſe: nec nominatum remitti. Pecuniæ verò præmium captori in quemcunque horum exceptorum captum: &

curiæ traditum dari volumus: nec per mortem exulis initæ paci contrafactum cenſeri; quanuis in pacis conuentione contrarium forte eſſet adpoſitum: quouis robore verborum vallatum.

Satelles autem: qui exulum quempiam captum in curiæ tradiderit poteſtatem: ſi exul eſt capite damnatus: degensque Genuæ: vel in ſuburbijs: vbicunque fuerit interceptus: donetur in vnumquenque traditum curiæ centum libris æris publici. Si cuiusvis delicti citra mortem damnatus: & nobilis ex octo ac viginti nobilium familijs vrbis Genuæ: quinquaginta. Si ex non nobilibus ex ipſis familijs: quinque & viginti. Si verò à magiſtratu dominij Genuenſis damnatus: & extra vrbem Genuam: vel ſuburbia interceptus: ſoluant id pecuniæ locorum habitatores: in quorum iuriſdictione fuerit interceptus: & habeant actionem ad bona intercepti deducto ære alieno.

Tradat curiæ qui exulem ceperit. Cap. LXXV.

TRadat intra dies duos in curiæ poteſtatem quiſquis exilij damnatum promulgatumque ceperit in vrbe Genua: vel dominio Genuenſi. Ni tradiderit: ſi captus: eſt perduellionis damnatus: capite plectatur. Sin ob aliud maleficium: det trecentas libras. Et ſi ære damnatus: tantidem mulctetur: quanti eſt damnatus: idque fiſco inferatur. Ni ſoluerit intra dies triginta poſt condemnationem: det duplum: & amplius in tempus à magiſtratu ſtatuendum relegetur.

De Iure non reddendo foro iudicatis: ſeu foreſtatis. Cap. LXXVI.

NVlli (vt aiunt) foreſtato ius reddatur: nec exuli facto ob æs alienum: vel delictum: vel ob quodcunque aliud maleficij: in ijs: in quibus volet agere: nec ab eo cauſam habenti: neque alteri pro eo agenti in cauſa ciuili. Vbi verò Magiſtratui ſe coràm ſiſterit: audiatur in omnibus: in quibus volet agere: ac ſe tueri: quamdiu tamen ſteterit detentus.

De exulibus: vel foreſtatis ob delictum citra mortem: niſi modo infraſcripto reſtituendis. Cap. LXXVII.

EXul factus ob delictum: vel offenſam in quempiam: ſi offenſa in verbis fuerit: non prius reſtituatur: quàm id ſoluerit: in quo fuit

damnatus. Si in bonis: donec damnum offenſo: vel hæredibus æſtimatione magiſtratus ſatisfecerit: & eam etiam pecuniæ quantitatem ſoluerit: quæ in decreto pœnæ nomine adpoſita fuerit: vel ſi nihil fuerit adpoſitum: quanti ea à magiſtratu æſtimabitur eius arbitratu. Sin corpore plectendus citra mortem: non prius: quàm pacem cum offenſo: vel hæredibus habuerit: & fiſco id pecuniæ: in quo fuit damnatus: perſoluerit. Si verò ob crimen in publico gerendo officio admiſſum: quin duplum eius dederit: cuius fuit damnatus. Reſtitutus tamen: perpetuò priuatus remaneat publicis officijs omnibus: & beneficijs: nec ad ea adipiſcenda habilis poſsit fieri. Et ſi: poſtquam exul fuerit factus: in bonis quempiam læſerit: non prius reſtituatur: quàm damnum ſarcierit: vel: ſi in corpore: quin pacem habuerit cum eo: vel hæredibus: & pœnam penderit ex forma ſtatuti.

Alterius verò cuiusvis criminis damnatorum nullus remittatur: qui vel ſummo ſupplicio ſit adficiendus: vel perpetuò exul factus: pręterquàm in ijs duntaxat: in quibus id fuerit per leges noſtras ſpeciatim permiſſum.

Et quoniam plerique gratia remiſsionis criminis impetrandæ Illuſtriſsimum Ducem: & Magnificos Gubernatores nonnunquam adeunt: hac noſtra conſtitutione ſancimus quandocunque de remiſſione fuerit ſupplicatum: ſi is: cuius nomine ſupplicatur: maieſtatis crimine: vel capitali pœna ob aliud delictum eſt damnatus: aut ad vincula nautica perpetuò relegatus: vel perpetuò exul factus: lecta ſupplicatione coram Illuſtriſsima Dominatione: legatur etiam proceſſus cauſæ: & condemnatio: lectiſque proponatur: an ſupplicatio admitti debeat. Et ſi ex nouem calculis ſex albi conuenerint: vt admittatur: rurſus coram Illuſtriſsimo Duce & Magnificis Gubernatoribus: ac Procuratoribus relegatur tam ſupplicatio: quàm proceſſus: & condemnatio: & proponatur an petita concedi debeant. Et ſi per duas tertias partes calculorum alborum concedenda eſſe cenſuerint: reſtent conceſſa: præterquàm in crimine læſæ maieſtatis: in quo quatuor quintas partes calculorum alborum volumus conuenire. Vbi verò ſupplicatio: ſiue coram Illuſtriſsima Dominatione: ſiue deinde coram ea & Magnificis Procuratoribus admiſſa non fuerit: cenſeatur reiecta: déque huiuſmodi reiectione condatur decretum: & fiat etiam in libro notularum dictæ Illuſtriſsimæ Dominationis annotatio. Id autem: quod de ſupplicatione: & proceſ-

ſu: ac

ſu: ac condemnatione coram Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus: ac Procuratoribus coniunctim: vel diuiſim legendis cauimus: etiam in alio quocunque caſu conſtitutum cenſemus: in quo de cuiusuis exulis reſtitutione agatur: ex forma capitis de premio occidentis rebellem: vel capite damnatum: etiam ſi proceſſus reuidendi & referendi munus ad Iudicem eſſet delatum: & ab eo facta fuiſſet relatio. Nam: his non ſeruatis: reſtitutionem tanquam ſubreptitiam: & mancam: irritam eſſe decernimus; nec ei: qui impetrauerit: in aliquo prodeſſe.

De executione ſententiæ: vel edicti contra exules. Cap. LXXVIII.

EXul factus: & publicatus ob maleficium: vel delictum: de quo: vel damnatus fuerit contumax: vel eius confeſsione: vel teſtium dicto: vel alia legitima probatione conſtiterit: ſi propter homicidium factus eſt exul: aut ob aliud criminis: propter quod ſit aut morte plectendus: aut membro mutilandus: aut alia quauis pœna corpori irroganda coërcendus: cùm venerit in curiæ poteſtatem: Iudex: cuius decreto exul eſt factus: & publicatus: vel ſucceſſor: aut quiuis alius competens decretum exequatur intra diem tertium: ab eo: quo in curiæ venerit poteſtatem: nulla exceptione vel defenſione admiſſa. Ni fecerit: centum libris mulctetur: quoties defecerit. Vbi verò ob maleficium ſit ære damnatus: ſeruetur in cuſtodia carcerum: donec iudicatum præſtiterit.

De exule edictum non ſeruante. Cap. LXXIX.

DAmnatus exilio: vel relegatus: qui intra præſcriptum tempus ad locum ſtatutum profectus non fuerit: vel inde exceſſerit: aut profugerit: vel quouis alio modo audiens decreto non fuerit: ſi damnatio eſt intra decennium: totum tempus de integro duplicetur. Sin vltra: eſto perpetuum. Cumulat enim pœnam contumacia.

Quomodo procedendum ſit contra ciuem: vel diſtrictualem exules publicatos in ſuis caſtris: vel pagis recipientem. Cap. LXXX.

EXilij damnatus ob delictum Genuæ: vel in Genuenſi dominio: aut extra commiſſum: qui in caſtro vel pago ciuis Genuenſis: vel diſtrictualis ſito in diſtrictu: vel extra ad commorandum conceſſe-

rit: ſi inde profectus: rurſus in vrbe Genua: vel diſtrictu deliquerit: & ad hoc ipſum caſtrum: vel pagum: aut ad aliud (nihil enim refert: id an ſit in diſtrictu: an extra: modò ſit ciuis Genuenſis: vel diſtrictualis) reuerſus fuerit: isque loci dominus de eo non recipiendo: & expellendo ab Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus admonitus: dicto audiens non fuerit: agatur aduerſus eum tanquàm rebellem: & aduerſus homines eius: & diſtrictuales: tanquàm hoſtes Reipublicæ: quemadmodum melius: & oportunius ipſis Illuſtriſsimo & Magnificis viſum fuerit.

Quòd nullus accedat ad loca Rebellium.
Cap. LXXXI.

INterdictum eſto omnibus cuiusvis conditionis ea loca petere: quæ Illuſtriſsimus Dux: & Magnifici Gubernatores rebellium eſſe edixerint. Et ſi præterea cuiquam contigerit aliò proficiſci: vbi ſint: vel degant rebelles: abſtineat is dictis Illuſtriſsimo: & Magnificis inconſultis: eorumque non accedente conſenſu negociari: vel conuerſari cum eis. Qui horum in aliquo ſciens deliquerit: det in pœnam ducenta ſcuta vſque ad mille dictorum Illuſtriſsimi & Magnificorum arbitratu.

Quòd nullus ob delictum: vel ob æs alienum exul factus: ſeu foreſtatus ad officium: vel dignitatem promoueatur: nec ad arcis: vel caſtri cuſtodiam admittatur: aut ad ſtipendia Reipublicæ recipiatur.
Cap. LXXXII.

EXul ob æs alienum: vel delictum factus: ſeu (vt aiunt) foreſtatus ad nullum officium gerendum: vel dignitatem in vrbe Genua: vel diſtrictu habendam promoueri queat: nec ad arcis: vel caſtri cuſtodiam admitti: aut ad ſtipendia Reipublicæ recipi vſpiam poſsit. Si factum ſecus fuerit: ſit irrita electio: perinde ac ſi facta non fuiſſet.

De Milite: vel agente pro Republica qui profugerit accepto ſtipendio. Cap. LXXXIII.

MIles ſtipendijs Reipublicæ militans: vel quiſquis agens pro Republica: qui durante tempore ſtipendij: inconſulto Senatu:

eiusque

eiuſque non accedente conſenſu: profugerit: captus ſtipendium reſtituat: & in annum ad triremes relegetur. Qui eum ceperit: & in curiæ tradiderit poteſtatem: donetur ſcutis duobus æris publici.

De Pago: arcéve: aut caſtro intra coruum: & Monacum non emendo. Cap. LXXXIIII.

INterdictum eſto omnibus: tum ciuibus Genuenſibus: tum diſtrictualibus: ac Monaco oriundis: cunctisque illic ad coruum vſque habitantibus: & à iugo vſque ad mare pagum: arcem: aut caſtrum intra hos confines ſitum emere: vel quocunque alienationis titulo voluntariè: vel neceſſariò quomodocunque acquirere: aut in ſe transferre: ea alienatione excepta: quæ inter viuos: & in vltima voluntate: eorum in perſonam cedit: qui ab inteſtato ipſi alienanti ſunt propinquiores ex forma iuris & ſtatutorum noſtrorum: hi prius Illuſtriſsimum Ducem: & Magnificos Gubernatores adiens: ſupplicatione porrecta: ad ea ſe admitti petierit. Et ſi ex nouem calculis ſex albi conuenerint vt ſupplicatio admittatur: rurſus coram dicto Illuſtriſſimo & Magnificis: adiectis Magnificis procuratoribus relegatur: & proponatur an petita ſint concedenda. Et ſi per tres quartas partes calculorum alborum concedenda eſſe cenſuerint: reſtent conceſſa. Vbi verò ſiue coram Illuſtriſsima Dominatione: ſiue deinde coram ea: & Magnificis Procuratoribus ſupplicatio admiſſa non fuerit: reiecta cenſeatur & denegata. Si quis autem emptorum: vel acquirere volentium ſecus: quàm memorauimus: fecerit: agat vrbis Genuæ Prætor ad veritatis inquiſitionem: & ea cognita: intra dies triginta mox ſequentes id: quod venditum fuerit: vel alienatum huius ſanctionis vigore Reipublicæ adiudicet: atque adijciat: & in regeſtum deſcribi iubeat: eum verò tantidem mulctet: quanti res: de qua agetur: fuerit æſtimata: cedatquè tertia pars accuſatori: reliqua fiſco inferatur. Illuſtiſsimus autem Dux: & Magnifici Gubernatores: ac Procuratores hæc omnia (vt dictum eſt) etiam ſeruent.

De Aduocatis: & cauſidicis paciſcentibus de quota litis. Cap. LXXXV.

VT ſumptus prærogare litiganti æquum eſt: ita paciſci vt quantitas eo nomine expenſa non tradatur: quæ cum mercede debetur: ſed pars eius: quod ex ea lite datum erit: tribuatur: periniquum

eſt. Proinde: Aduocati; vel cauſidici: aut quicunque alij: qui alienas lites redemerint: & in euentum litis dari ſibi certam quantitatem cauerint: ſiue (vt aiunt) pactum de quota litis inierint: ſi de rebus pactum erit; res & precium inferatur fiſco. Sin de pecunia: tantumdem quiſque præſtet: & amplius ſcuta quinquaginta vſque ad centum pro qualitate rei. Si rurſus deliquerit: præter dictas pœnas eo: quo funguntur: officio aduocationis: vel procurationis: aut alterius cuiuſcunque ipſo iure cenſeantur priuati: nec ad id admitti amplius queant.

Quòd pœna duntaxat ex forma ſtatutorum conſtituta irrogetur delinquenti. Cap. LXXXVI.

OMnibus in cauſis: in quibus agitur de irroganda pœna: id in quacunque earum ſeruetur præcipuè: quod per ſanctiones noſtras ſpeciatim eſt conſtitutum: nec inferatur maior: quanuis fortè deberetur ex forma iuris communis.

De occupantibus: vel prohibentibus viam publicam Cap. LXXXVII.

QViſquis intra vrbem Genuam: vel in diſtrictu intra pagos: vel oppida occupauerit viam publicam: vel prohibuerit: det in pœnam: quoties deliquerit: quindecim libras vſque ad quinquaginta: Sin extra: decem vſque ad quinque & viginti: & ſi vias vicinales: vel ſemitas: ijs: quibus per eas eundi ius competit: occupauerit: vel prohibuerit: quinque vſque ad duodecim mulctetur.

De proijcientibus immundicias ante oſtium domus cuiuſpiam: & de acclamantibus verbis iniurioſis. Cap. LXXXVIII.

QViſquis ante oſtium domus: vel habitationis cuiuſpiam: aut in porticu: vel ſcalis ſordes proiecerit: vel cornua: aut quid ignominioſum poſtibus: alicuíve loco intra: vel extra domum fixerit: vel pinxerit: aut quid aduerſus aliquem ſcripſerit: vel ab alijs: vt fiat: curauerit: aut opem tulerit: vel conſilium dederit: quod in re dubia feciſſe præſumatur: det in pœnam trecentas libras: quoties deliquerit:

aut

aut ter fidiculis torqueatur: vel quinquennium exulet extra vrbem: & diſtrictum. Eademque pœna plectatur: qui noctu prope: vel ante domum: aut ſub feneſtris ciuis Genuenſis: vel diſtrictualis: aut alterius ſiue in vrbe Genua: ſiue in diſtrictu habitantis maſculum: vel fœminam ludicris carminibus: vel obſcænis: aut deriſorijs vocibus adclamando contempſerit: vel carpendo: aut alio quouis modo ludibrio habuerit: ſeu (vt vulgo dicunt) hauerano incantato. Item: qui fuerint in eorum ſocietate: vel qui opem: aut conſilium præſtiterint: vel dictis adclamationibus: aut deriſionibus adfuerint. Vrbis autem Genuæ Prætor: cæteríque magiſtratus iuriſdictionem habentes agant contra huiuſmodi deriſores ex mero officio: nulla præeunte inquiſitione: vel proceſſu: dum prius: ſaltem per indicia: vel veriſimiles præſumptiones de delicto conſtiterit: reóſque conuictos puniant. Ni fecerint: det eorum quiſque in pœnam centum libras: quoties defecerit.

De Hereticis perſequendis. Cap. LXXXIX.

HEreticorum prauum genus inconſutilem tunicam Dei noſtri ſcindere ſatagentium: qui ſectionē in catholicæ eccleſiæ: eiuſque indiuiſibilis fidei vnitatem nituntur inducere: quò oues à Petri cuſtodia ſegregatæ: cui à Paſtore bono paſcendæ ſunt creditæ: lupis rapacibus deuorandæ diſpergantur: graui animaduerſione dignum cenſemus: vt imbecilles: eorum caſtigatione perſpecta: firmiores facti ab huiuſmodi impietate abſtineant. Proinde vrbis Genuæ Prætori: cæteriſque magiſtratibus omnibus: & officialibus: alijſque ciuibus Genuenſibus: ac diſtrictualibus dominio Genuenſi ſubditis hac noſtra conſtitutione indicimus: & iubemus: vt Reuerendo Archiepiſcopo Genuenſi: eiuſque vices gerenti: & Inquiſitori hereticæ prauitatis: eorumque officialibus: ac miniſtris in his omnibus: quæ ad hereticos comprehendendos: perſequendos: ac puniendos pertinent: opem: & auxilium: ac fauorem præſtent. Nec quiſquam cuiusvis conditionis audeat: quò minus id muneris exequantur: opponere: vel modo aliquo contraire. Iis tantùm exceptis defenſionibus: & allegationibus faciendis: quæ pro inquiſitis: accuſatis: vel delatis eorum in cauſis à iure permittuntur. Qui ſecus fecerit: centum libris fiſco inferendis vſque ad quingentas mulctetur: quoties horum in aliquo deliquerit.

De tranſcendentibus mœnia: vel ad ea propè accedentibus. Cap. XC.

QVisquis de die: vel de nocte vrbis mœnia tranſcenderit: vel per ea quid: cuiuſcunque ſit qualitatis: extraxerit: vel introduxerit: quíve ad id opem tulerit: ſummo adficiatur ſupplicio: eiusque: quod extraxerit: vel introduxerit: amiſsione mulctetur. Criminis autem particeps id: ſi prius: quàm palàm fuerit: Illuſtriſsimo Duci: & Magnificis Gubernatoribus prodiderit: veniam conſequatur: & quinque ac viginti ſcutis auri in præmium delationis donetur: & ſit ſub ſecreti ſigillo. Qui verò poſt ſecundam horam noctis ad ortum vſque ſolis diei ſequentis prope vrbis mœnia intrà: vel extrà quacunque ex cauſa: vel occaſione acceſſerit: det in pœnam quingentas libras: vel extra vrbem: & diſtrictum in biennium relegetur: aut in annum triremibus mancipetur. Et ſi à militibus excubias facientibus percuſſus: vel vulneribus adfectus: aut occiſus fuerit: ſuo ſit periculo: impunitas autem ei: qui fecerit. Habitantibus autem in villa Charin Iani: ſeu (vt vulgo) Charignani: quoniam nonnullæ domus mœnibus ſunt vicinæ: eas habitantibus propius duodecim palmos ad mœnia accedere interdictum eſto. In cunctis autem his pœnis irrogandis conſulat Prætor Illuſtriſsimum Ducem: & Magnificos Gubernatores & mulctam irroget: prout ei iniunctum fuerit.

De condemnationum exactione. Cap. XCI.

AEris damnato triginta dies poſt condemnationem: & intimationem ei coràm factam: vel ad domum: aut per edictum mox ſequentes ad ſoluendum ſtatuimus. Si ſeruatur in carcere: non prius emittatur: quàm ſoluerit: vel de ſoluendo intra id tempus arbitratu Magnificorum Procuratorum idoneè cauerit. Si intra id ſoluerit: quarta parte donetur. Sin minus: & cauerit: aduerſus eum: & fideiuſſorem magiſtratus exequatur: nullo præeunte proceſſu: ſubhaſtenturque bona: & plus offerenti addicentur. Magiſtratus verò: ſi fideiuſſor de ſe indemni conſeruando caueri ſibi à principali petierit: principalem ad cauendum compellat: & ſi ſoluerit: etiam ad reſtituendum cogat. Vbi tamen nulla bona vtriuſque extarent: vel ſi extarent: non eſſent ſatis: & vterque abeſſet: vterque de eo: quod

deerit:

deerit: exul ab vrbe Genua; & diſtrictu publicetur; nec prius; quàm ſoluerit; reſtituatur.

Nec commendentur cauſæ: nec commendantes audiantur. Cap. XCII.

INterdictum eſto omnibus cuius'uis conditionis: etiam Illuſtriſsimo Duci: & Magnificis Gubernatoribus: ac Procuratoribus: & vnicuique eorum quaſcunque cauſas ciuiles: vel criminales; quæ coram magiſtratibus vertuntur; per ſe: vel per alium quouis verborum genere commendare: etiam: ſi dicerent ſe: non perſonam: ſed iuſtitiam commendare. Item; tam dictis Illuſtriſsimo: & Magnificis: & vnicuique eorum; quàm etiam vrbis Genuæ Prætori: eiuſque vicario: ac maleficiorum Iudici: & officialibus Rotæ quempiam audire: maſculum: vel fœminam: etiam exterum; qui alienam cauſam ciuilem: vel criminalem coram ſe contrauerſiam per ſe; verbo: vel ſcripto: aut per alium commendet: vel pro aliquo intercedat: etiam ſi diceret: iuſtitiam duntaxat ſe commendare. Exceptis à prædictis omnibus patre pro filio: marito pro vxore: ſocero pro genero: & è diuerſo: ac fratre. Item ijs: qui cauſam agunt propriam: vel qui procurator eſt: aut Aduocatus: tutor: vel curator: aut (vt aiunt) fideicommiſſarius illius: cuius cauſa agitur. Qui ſecus fecerit: ſi duntaxat commendauerit: det centum ſcuta auri vſque ad ducenta. Sin ſcripto: vel verbo: alióue quouis modo commendantem audierit: ſoluat quinquaginta vſque ad centum: idque totum arbitratu Illuſtriſſimi Ducis: & Magnificorum Gubernatorum.

De contrahentibus matrimonium cum ſeruis inſcio: vel inuito domino: vel domina. Cap. XCIII.

QVisquis cum ſerua aliena matrimonium contraxerit: hero: vel hera inſcijs: vel inuitis: ſi ſerua erit de genere orientalium: ſoluat eis pro precio ipſius trecentas quinquaginta libras. Sin de genere Maurorum: ducentas quinquaginta. Serua autem: ea eſſe cenſeatur: quæ in vicinia habitationis domini: vel dominæ pro ſerua habetur. Cogaturque ad ſolutionem ſummatim abſque proceſſu: vel libello: & executio fiat arbitrio heri: vel heræ in re: vel in perſona: nec prius: quàm ſatisfecerit: è carceribus dimittatur.

De ſupponentibus partum. Cap. XCIIII.

SVpponentes partum: vel ſupponi mandantes: eiusque facinoris participes capite pleƈtantur. De hoc tamen ſoli accuſent parentes: aut ij: ad quos ea res pertinet. Iudici verò ex officio agere non licet.

De præuaricatoribus Cap. XCV.

ADuocatus: qui publico: vel priuato iudicio præuaricatus fuerit: & quiſquis alius: de cuius præuaricatione conſtiterit: læſo dammnum ſarciant: & pœna extraordinaria puniantur: ac ſunto infames.

De ciuibus Genuenſibus: & ſubditis Genuenſi dominio extra Genuam: & dominium Genuenſe delinquentibus. Cap. XCVI.

SI ciuis Genuenſis: vel diſtriƈtualis: aut is: qui in vrbe Genua: vel in locis ſubditis dominio Genuenſi: ſaltem quinquennio: habitauerit: quid criminis extra vrbem: vel Genuenſe dominium eum in exterum commiſerit: qui nec in vrbe degat: nec in dominio Genuenſi vſpiam habitet: abſtineat Prætor vrbis: maleficiorumque Iudex: & quiuis alius magiſtratus Iuriſdiƈtionis Genuenſis aduerſus horum quempiam per accuſationem: vel inquiſitionem agere: præterquàm ad illius petitionem: qui ſuam: vel ſuorum iniuriam proſequitur. Idque tum: cùm illic vbi crimen admiſſum fuerit: is: qui admiſerit: nec damnatus fuerit: nec abſolutus. Et ſi à Prætore vrbis: vel alio quóuis ius dicente in dominio Genuenſi exul iam faƈtus fuiſſet: ac deinde à magiſtratibus eius loci: vbi deliquit: exilio etiam mulƈtatus: vel modo aliquo eo de crimine moleſtatus: tunc ab exilio iniunƈto à Prætore vrbis: vel ius dicente in dominio Genuenſi ipſo iure exemptus cenſeatur. Si verò in Genuenſem ciuem: vel diſtriƈtualem: aut quemuis alium Genuæ: vel in Genuenſi dominio (vt memorauimus) habitantem deliquerit: agatur in eum tam Genuæ: quàm vbique locorum Genuenſis dominij ad illius duntaxat petitionem: qui ſuam: vel ſuorum iniuriam proſequitur: etiam ſi: vbi deliquit: eo de crimine exilio fuiſſet mulƈtatus: niſi illic ſe iudici coràm ſtatuerit: & Iudex nulla

dex nulla ſubſecuta colluſione condemnando: vel abſoluendo definitè pronunciauerit. Et ſi nundum pronunciaſſet: ſed procederet: expectetur euentus iudicij: nec interea: dum pronunciet: quicquam à Magiſtratibus vrbis: vel dominij innouetur.

De Iuſdicentibus: qui perperam iudicauerint. Cap. XCVII.

SI ius dicens in vrbe Genua: vel Genuenſi dominio ciuis: vel exterus per ſe: vel per ſuos miniſtros: aut familiares: vel per quoſcunque alios tempore ſui officij ab quouis mortalium: vel (vt aiunt) ab vniuerſitate: corpore: vel collegio: etiam ab eo: qui ſponte dare volet: præter mercedem ſui ſalarij: & id: quod noſtris ſanctionibus eſt conſtitutum: vel ab Illuſtriſsimo Duce: & Magnificis Gubernatoribus: aut ab Senatu permiſſum: quocunque modo: vel nomine quid amplius acceperit: vel de dando promiſsio ei facta fuerit: & ſit exterus: quadruplum eius: quod vel acceperit: vel ſibi promiſſum fuerit: inferat fiſco. Sin ciuis Genuenſis: vel ſubditus: triplum ſoluat: & id: quod quiſque acceperit: illi: à quo acceperit: reſtituat. Eiſdemque pœnis teneatur quiſquis quicquam horum tractauerit: aut fecerit: vel: vt fiat: curauerit. Qui verò precio: vel gratia deprauatus doloſè perperam iudicauerit: ſi cauſa ciuilis erit: læſo damna & impenſas ſarciat: fiſco autem triplum eius quod acceperit: vel promiſſum fuerit: ſoluat: & dignitate priuatus perpetua infamiæ nota laboret. Sin criminalis: præter memoratas pœnas luat ære: vel corpore: vel ſummo plectatur ſupplicio: aut ad id vſque pro qualitate admiſsi arbitratu magiſtratus. Accuſator autem: vel delator dimidium pœnæ numariæ conſequatur: cuius ille fuerit mulctatus: qui aduerſum hæc: quæ memorauimus: quidpiam fecerit. Liceatque etiam illi: qui dederit: vel dare promiſerit: impunè deferre: & idem præmium habere: atque ab Iudice: quicquid eo nomine dederit: recuperare.

Omnibus autem his cognoſcendis: & iudicandis: donec iuris dicendi Iudex fungetur officio: præſit Illuſtriſsimus Senatus: vel ij: quibus ab eo fuerit id munus demandatum. Eo verò exacto: cognoſcant ſyndicatores: idque præſumptionis: & indicij pro plena habeatur probatione: quod: qui cognoſcent: ſtatuerint ſufficere. Reus autem ad veritatem dicendam cogatur vel mulcta pecuniaria: vel corporis caſtigatione iudicum arbitratu.

De viro: vxore ſuperſtite: aliam ſuperinducente: & de muliere: viuo marito: alteri nubente. Cap. XCVIII.

QVi: vxore ſua ſuperſtite: aliam ſciens ſuperinduxerit: Item mulier: quæ virum habens: de cuius morte nullus luctus palàm ſit factus: alteri ſe matrimonio iunxerit: det fiſco in pœnam tam vir: quàm mulier: centum libras vſque ad quingentas arbitratu magiſtratus pro conditione perſonæ. Sed ſi carnalis copula interceſſerit: ambo plectantur capite: mulierque ipſo iure dote: & antefacto cenſeatur priuata: cedantque prout capite de muliere fugitiua à domo mariti eſt conſtitutum. Eademque pœna adficiatur: quæ alteri viro vxorem habenti ſciens nupſerit: ſi carnalis copula fuerit ſubſecuta.

Ea pœna plectatur qui mandat: qua: qui committit: nec mandati tranſgreſsio ei opituletur. Cap. XCIX.

SI quis mandauerit quempiam percuti: vel vulnerari: quanuis non animo occidendi fecerit: ſed iniuriæ tantùm inferendæ gratia: tamen: ſi ex percuſsione mors ſequetur: vel membri debilitatio: aut ex vulnere euidens cicatrix in facie perpetuò remanſura: qua pœna plectendus erit: qui mandatum ſuſcepit: ea & hunc: qui mandauit: plectendum ſancimus. Nec mandati tranſgreſsionem (quanuis de ea conſtaret legitimè) quòminus plectatur: ei in aliquo volumus opitulari.

FINIS.

Antonius Belonus Bibliopola
Lectori S.

QVantum potui ſtudioſe lector enixus ſum: vt hoc opus Iurium Criminalium exiret caſtigatius: & ne minimum quidem in eo erratum tibi occurreret. Sed homo ſum: binoculus: non Argus. Nihil enim tam diligenter poteſt perſpici: vt caueri omne mendum queat. Proinde ne mirere: ſi quæpiam minus rectè impreſſa inuenies. Sed da veniam: & quæ emendanda infra adnotauimus: ea æquo animo recurre: & emenda.

fo. 9:	linea prima:	vbi dicit euocatas:	legendum euocatus.
fo. 16:	linea 6:	vbi dicit vis: ratumque:	legendum ius: ratumque
fo. 21:	linea 16:	vbi dicit ijsque:	legendum isque
fo. 75:	linea 28:	vbi dicit proprie	legendum propriæ:
fo. 77:	linea 27:	vbi dicit propterea quod:	legendum propterea quòd